

Vlaanderen
is jeugd

Ouders en jeugdwerk

Ervaringen en verwachtingen van ouders
over deelname en betrokkenheid bij jeugdwerk

Ouders en jeugdwerk

Ervaringen en verwachtingen van ouders
over deelname en betrokkenheid bij jeugdwerk

*Onderzoek in opdracht van de Vlaamse overheid,
afdeling Jeugd, Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media*

Evelyn MORREEL

Onderzoekster

Dr. Kristien NYS

Prof. dr. Karla VAN LEEUWEN

Onderzoeksleiding

Voorwoord

De oproep van de afdeling Jeugd van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, om de relatie 'ouders-jeugdwerk' te onderzoeken, past in haar ambitie om *'op basis van goed cijfermateriaal op een correcte manier met een aantal tendensen in de maatschappij en in de jeugdsector om te gaan.'* (afdeling Jeugd, 2013).

Verschillende actoren bevestigen dat het een relevant en actueel thema is. Jeugdwerkorganisaties signaleren dat het niet evident is om de relatie ouders-jeugdwerk vorm te geven (o.a. Latré, 2013). Temeer omdat de relatie ouders-jeugdwerk ook raakt aan de betekenis van het jeugdwerk voor kinderen en jongeren. Dat brengt ontegensprekelijk de rol die het jeugdwerk mag/moet (kunnen) spelen, in het vizier (o.a. Nell, 2015). Meer specifiek roept het de vraag op naar diversiteit en interculturalisering in het jeugdwerk (o.a. De Haene, 2015; Gatz, 2014). Ook voor ouders is de relatie met het jeugdwerk in het bijzonder en de vrijetijdsbesteding van hun kinderen in het algemeen, geen eenduidig gegeven. Dat blijkt onder meer uit de vragen over de vrijetijdsbesteding van hun kinderen (zie o.a. Opvoedingswinkels in cijfers, 2012). Kortom, de onderzoeksoproep weet zich door verschillende actoren en vanuit verschillende perspectieven gedragen: kinderen en jongeren, ouders, het jeugdwerk, het beleid, academici en de samenleving.

De vraag om in het onderzoek het ouder- en gezinsperspectief in kaart te brengen, sluit naadloos aan bij de speerpunten van het Kenniscentrum Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen (Odisee) en de onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek (KULeuven). We zijn de opdrachtgever dan ook bijzonder erkentelijk voor de toekenning van de onderzoeksopdracht. Tijdens het onderzoek konden we bovendien rekenen op de inzet en feedback van verschillende mensen:

- Trees De Bruycker, die namens het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media het onderzoek opvolgde en steeds bereid was om aanvullende informatie en feedback te verstrekken en haar collega Lieve Caluwaerts, die het eindrapport grondig nalas en van feedback voorzag;
- de leden van de klankbordgroep die tijdens de vergaderingen inspirerende feedback en aanbevelingen aanreikten: Filip Coussée (UGent), Trees De Bruycker (Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media), Kathleen Emmery (Kenniscentrum HIG, Odisee), Hannelore Hooyberghs (Kindervreugd/ VDS), Miet Neyens (De Ambrassade), Diederik Vancoppenolle (Kind en Gezin), Merijn Vandegeuchte (Chiro), Annelore Vandereecken (UGent, onderzoekster), Dirk Vangrembergen (vzw Jong), Kai Van Nieuwenhove (VVJ), Toon Vanotterdijk (vervanging van Miet Neyens, De Ambrassade), Stephanie Vermeiren (afdeling Jeugd), Stijn Verbeure (Free-Time);
- Prof. dr. Karla Van Leeuwen, die als academische partner de onderzoeksleiding mee voor haar rekening nam en over het hele onderzoeksproject heen haar methodologische en inhoudelijke expertise inbracht,
- de onderzoekster Evelyn Morreel, die sinds haar aanstelling in februari 2014 de uitvoering van het onderzoek nauwgezet ter harte nam;
- de studenten die in het kader van hun projectwerk (Professionele Bachelor in de Gezinswetenschappen) en onder leiding van Evelyn Morreel, Naïma Lafrarchi en Hans Van Crombrugge de kwalitatieve bevraging mee mogelijk maakten;
- Tanja Nuelant en Kathleen Emmery, respectievelijk studiegebieddirecteur van de opleiding Gezinswetenschappen en coördinator van het Kenniscentrum Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen, die logistieke ondersteuning mogelijk maakten en inhoudelijk sterk betrokken waren;
- de ouders, de jongeren, de jeugdwerkbegeleiders en -ondersteuners, die niet alleen tijd vrijmaakten om mee te werken aan het onderzoek, maar vooral ook bereid waren om hun ervaringen en inzichten te delen.

Kristien Nys

15 juli 2015

Lector Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen (Odisee)
Praktijkonderzoekster Gezins- en Orthopedagogiek (KULeuven)

Inleiding	10
Onderzoek naar ouders en jeugdwerk in een notendop	13
Multifunctioneel jeugdwerk	13
Factoren die de deelname van kinderen en jongeren en de verwachtingen van ouders kleuren	14
Ouderbetrokkenheid: voor ouders en jeugdwerk een kwestie van willen of kunnen?	15
Kwaliteitsvereisten voor het jeugdwerk?	17
Onderzoeksopzet	22
Onderzoeksvragen	22
Fasering van het onderzoek	23
Kwalitatieve dataverzameling en -analyse: verdiepende bevraging van bevoorrechte getuigen	23
Focusgroepen: bevraging van sleutelfiguren uit het werkveld	23
Semigestructureerde interviews bij moeders, vaders en jongeren	27
Rekrutering en samenstelling van de respondentengroep: moeders, vaders en kinderen	27
Verwerking en analyse van de kwalitatieve data	27
Kwantitatieve dataverzameling en –analyse: vragenlijstafname bij ouders	30
Rekrutering van de ouders	30
Vragenlijstontwikkeling	31
Rubricering en parallele deerversies van de vragenlijst	32
Type vragen in de vragenlijst	34
Online verspreiding van de vragenlijst	34
Face-to-facebevraging bij kansengroepen	36
Verwerking en analyse van de kwantitatieve data	37
De respondentengroep	39
Kindkenmerken	39
Typering van de deelname	41
Gezinskenmerken	44

Achtergrondkenmerken van de respondenten	46
Geslacht	46
Socio-culturele en economische kenmerken	46
Sociaal-culturele participatie: vroegere deelname aan het jeugdwerk	51
Gezinsprofielen	53
Leeftijd	53
Kansarmoedeachtergrond	54
Migratieachtergrond	55
Jeugdwerkverleden	55
Deelnamebevorderende en deelnamebelemmerende factoren	57
Drempels voor deelname	57
Algemene bevindingen	57
Profielgebonden verschillen?	59
Beïnvloedingspersonen voor deelname	60
Algemene bevindingen	61
Profielgebonden verschillen?	61
Drijfveren keuze organisatie en werking	62
Algemene bevindingen	63
Profielgebonden verschillen?	64
Samenvattend	64
Verdiepende analyse en aandachtspunten	66
Functies en opdrachten van het jeugdwerk	70
Functies) van het jeugdwerk	70
Algemene bevindingen	70
Profielgebonden verschillen?	71
Opdracht van het jeugdwerk	72
Algemene bevindingen	73
Profielgebonden verschillen?	73
Samenvattend	75
Verdiepende analyse en aandachtspunten	76

Verwachtingen ten aanzien van jeugdwerk	78
Verwachtingen ten aanzien van jeugdwerkorganisaties	78
Algemene bevindingen	78
Profielgebonden verschillen?	81
Verwachtingen ten aanzien van jeugdwerkbegeleiders	83
Algemene bevindingen	83
Profielgebonden verschillen?	86
Samenvattend	88
Verdiepende analyse en aandachtspunten	89
Betrokkenheid van ouders bij het jeugdwerk	94
Verwachtingen ten aanzien van betrokkenheid	94
Algemene bevindingen	94
Profielgebonden verschillen?	96
Drijfveren en motieven voor al dan niet betrokkenheid	98
Algemene bevindingen	98
Profielgebonden verschillen?	99
Betrokkenheidsaspect: thema's waarover ouders informatie willen of mee willen beslissen	101
Algemene bevindingen	101
Profielgebonden verschillen?	102
Betrokkenheidsaspect: meehelpen	103
Algemene bevindingen	103
Profielgebonden verschillen?	104
Formele of informele betrokkenheid?	105
Samenvattend	108
Verdiepende analyse en aandachtspunten	108
Participatie-ervaringen	112
Tevredenheid	112
Behoefte aan verandering	113
Algemene bevindingen	113
Profielgebonden verschillen?	115

Samenvattend	117
Verdiepende analyse en aandachtspunten	118
Conclusies, discussiepunten en aanbevelingen	123
Situering en opzet van het onderzoek	123
Globale onderzoeksbevindingen	123
Potentieel voor verandering?	126
Betaalbaarheid	126
Bereikbaarheid	127
Begrijpbaarheid	127
Beschikbaarheid	128
Bruikbaarheid	128
Tot slot	130
Reflecties en aanbevelingen	130
Betaalbaarheid met kwaliteitsgarantie	130
Beeldvorming en vertrouwen: van communicatie naar contact	131
Deskundigheid en kennis opbouwen	132
Identiteit van het jeugdwerk?	133
Literatuur	135
Bijlagen	143

1 INLEIDING

De wijze waarop ouders zich tot het jeugdwerk verhouden, is een relatief nieuw onderzoeksthema. Dat neemt niet weg dat over verschillende deelaspecten en aanverwante thema's al heel wat kennis en inzichten beschikbaar zijn. Zo besteedde de Vlaamse overheid recent onderzoek uit om voor verschillende jeugdwerkvormen het perspectief van jeugdwerkactoren en van kinderen en jongeren in beeld te brengen (o.a. onderzoek naar jeugdbewegingen, jeugdhuizen, speelpleinen, werkingen voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren enz.). Ander onderzoek, eveneens in opdracht van de Vlaamse overheid, reikte onder meer inzichten aan over de relatie tussen deelname aan het jeugdwerk en de socio-economische status van ouders (o.a. JOP-monitor van Bradt, Pleysier, Put, Siongers, & Spruyt, 2014).

In dit onderzoek bouwen we verder op deze inzichten, zij het dat de focus ligt op het perspectief van ouders met kinderen tussen vijf en vijftien jaar en op hun relatie met het jeugdwerk. Het onderzoek spitst zich daarbij toe op drie deelthema's:

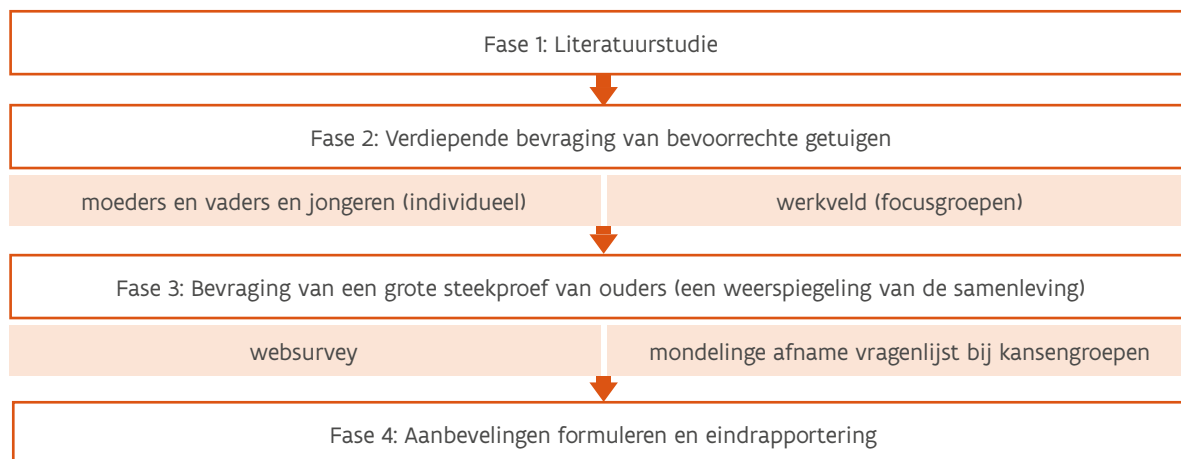
1. De houding van ouders tegenover vrijetijdsbesteding in het algemeen en jeugdwerk in het bijzonder:
 - al dan niet deelname van hun kinderen;
 - hun verwachtingen ten aanzien van het jeugdwerk: de organisatie, de begeleiders, de samenstelling van de groep, de activiteiten, de functies enzovoort (cf. kwaliteitsfactoren en -indicatoren);
 - drempels en bevorderende factoren voor deelname aan het jeugdwerk;
 - factoren die de verwachtingen van ouders ten aanzien van het jeugdwerk beïnvloeden.
2. Betrokkenheid en participatie van ouders bij het jeugdwerk:
 - verwachtingen en mogelijkheden inzake jeugdwerk;
 - beïnvloedende factoren.
3. Ervaringen van ouders met het jeugdwerk:
 - waarover zijn ouders wel, minder en niet tevreden;
 - wat willen ouders versterkt zien.

Laat duidelijk zijn dat de groep ouders met kinderen van vijf tot vijftien een grote diversiteit kent. Gelet op de focus van dit onderzoek, komen in eerste instantie ouders met deelnemende kinderen en ouders met niet-deelnemende kinderen in het vizier. De diversiteit toont zich evenzeer op andere aspecten: ouders met en zonder jeugdwerkervaring, maatschappelijk kwetsbare ouders, ouders met een migratiegeschiedenis, alleenstaande ouders, gehuwde en samenwonende ouders enzovoort.

Ook het jeugdwerk kenmerkt zich door een grote diversiteit: op het vlak van werkvormen (cf. jaarwerkings, vakantiewerkingen), organisatieniveau (cf. lokaal, bovenlokaal), methodieken, doelgroep (cf. regulier, doelgroepspecifiek) en begeleidersteam (cf. vrijwilligers, beroepskrachten). Deze diversiteit is uitdrukkelijk in de regelgeving terug te vinden. Volgens het 'decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid' is jeugdwerk '*sociaal-cultureel werk op basis van niet-commerciële doelen voor of door de jeugd van drie tot en met dertig jaar, in de vrije tijd, onder educatieve begeleiding en ter bevordering van de algemene en integrale ontwikkeling van de kinderen en jongeren die daaraan deelnemen op vrijwillige basis*'. Aanvullend daarbij wordt gesteld dat jeugdwerkactiviteiten een structureel, projectmatig of ad hoc karakter kunnen hebben. Vaak worden ze lokaal erkend en gesubsidieerd, al is dat niet noodzakelijk. Er wordt veelal een onderscheid gemaakt tussen formele en niet-formele jeugdwerkpraktijken. Jeugdwerkpraktijken kennen bovendien een erg brede invulling. Het is een verzamelterm voor een hele reeks werkvormen en methodieken.

De diversiteit die zich op ouder- en jeugdwerkniveau aandient, werd in de vier fasen van het onderzoek meegenomen.

Schema 1: Fasering van het onderzoek

Deze fasen worden in de volgende hoofdstukken toegelicht. In het eerste hoofdstuk geven we een beknopt overzicht van de **literatuur**inzichten inzake de relatie ouders–jeugdwerk. We focussen op het ouderperspectief omdat de verschillende jeugdwerkvormen en hun doelgroep (cf. kinderen en jongeren) reeds uitvoerig in ander onderzoek en publicaties beschreven zijn.

Hoe de diversiteit aan jeugdwerkinitiatieven en aan ouders in het onderzoek een plaats kreeg, is te lezen in het hoofdstuk '**Onderzoeksopzet**'. De fasering van het onderzoek, de rekrutering van de respondenten en de onderzoeksinstrumenten komen daarin aan bod.

Voorafgaand aan de onderzoeksbevindingen geven we eerst een toelichting bij de **respondentengroep**, en dat naar kind-, gezins- en ouderkenmerken. In het hoofdstuk '**Gezinsprofielen**' beschrijven we de groepering van deze kenmerken in geclusterde gezinsprofielen. Deze respondentengroepindeling is immers richtinggevend voor de beschrijving van de onderzoeksbevindingen in de daarna volgende hoofdstukken. In de hoofdstukken met onderzoeksbevindingen beschrijven we achtereenvolgens de **deelnamebevorderende en deelnamebelemmerende factoren**, de **functies en opdrachten** die ouders aan het jeugdwerk toekennen (cf. Welke rol moet het jeugdwerk opnemen?), de **verwachtingen van ouders ten aanzien van het jeugdwerk** (cf. kwaliteitsvereisten t.a.v. de organisatie en de begeleiders), de mening en houding van ouders tegenover **ouderbetrokkenheid** bij het jeugdwerk en **participatie-ervaringen** (cf. mate van tevredenheid over het jeugdwerk en behoefte aan verandering).

Het hoofdstuk '**Conclusies, discussiepunten en aanbevelingen**' geeft een beknopt overzicht van de belangrijkste bevindingen en verbindt daaraan mogelijke vragen en aanbevelingen voor (lokale) aanbieders en (lokale) overheden.

De geraadpleegde **literatuur** is opgelijst in het voorlaatste hoofdstuk. De opgenomen bronnen kunnen een richtsnoer vormen voor verdere verdieping in het thema. In de bijlagen zijn een aantal aanvullende tabellen opgenomen. Ze kunnen online geraadpleegd worden.

2 ONDERZOEK NAAR OUDERS EN JEUGDWERK IN EEN NOTENDOP

De verkenning van de literatuur bevestigt dat onderzoek naar de relatie ouders-jeugdwerk beperkt is. Het perspectief van ouders komt in jeugd(werk)onderzoek veelal sporadisch en terzijde aan bod. De bevindingen gelden soms slechts voor een specifieke oudergroep (bv. maatschappelijk kwetsbare ouders) of voor een bepaalde (jeugd)werkvorm (bv. vrijetijdsactiviteiten en opvang). Nochtans bieden deze bevindingen een belangrijke insteek om het onderzoeksthema ouders-jeugdwerk verder te exploreren, uit te diepen en aan te scherpen. Hetzelfde geldt voor de bevindingen die gestoeld zijn op het perspectief van bijvoorbeeld kinderen, jeugdwerkactoren of aanbieders van opvang. We geven in dit hoofdstuk dan ook een geïntegreerd overzicht van al deze bevindingen.

■ Multifunctioneel jeugdwerk

Uit het overzicht van Coppens, Vanclooster en Van Audenhove (2013) blijkt dat aan het jeugdwerk een brede waaier aan functies toegekend wordt. Deze functies situeren zich op kind-, ouder- en samenlevingsniveau en zijn terug te vinden in verschillende 'deel'onderzoeken (o.a. Coussée, Roets, Bouverne-De Bie, & Vettenburg, 2011; De Pauw, Vermeersch, Coussée, Vettenburg, & Van Houtte, 2010; Emmelkamp, 2004; Haudenhuyse, & Theeboom, 2012; Hennessy, & Donnelly, 2005; Hillaert, De Ceuster, Dehertogh, & Maelstaf, 2008; Jans, & De Backer, 2001; Jehoel-Gijsbers, 2009; Kieckens, 2007; Schoupe, De Visscher, & Van de Walle, 2014).

Gangbare functies zijn: bescherming, opvang, zelfontplooiing, zelfstandig leren, sociaal-emotionele ontwikkeling, groepsbinding, spelen, leren, ontspannen, zinvol vrijetijdsaanbod, derde socialisator (naast gezin en school), bijbrengen van democratische waarden, bijdrage in sociaal kapitaal, maatschappelijke participatie enzovoort.

De laatste jaren pleiten in onze contreien vooral onderzoekers om de **ontplooiingskansen** van kinderen centraal te stellen. Internationaal onderzoek bevestigt dat moeders georganiseerde vrijetijdsactiviteiten zien als een mogelijkheid om de ontwikkeling van de talenten en vaardigheden van hun kinderen te bevorderen. Zo stelt onder meer Lareau (2002, p. 748 in Trussel, & Shaw, 2012, p. 381): *'Mothers seek out opportunities to foster their children's talents, skills and abilities through organized leisure activities. ... The parents view these activities as transmitting important life skills to children.'* In recent onderzoek naar de opvang en vrije tijd van schoolkinderen op school- en vakantiedagen (Lenaers, & Zanoni, 2013) onderschrijven ouders de ontwikkelingsbevorderende rol van vrijetijdsactiviteiten. Het item 'het bevordert de ontwikkeling van mijn kind' staat immers naast 'het is gezonde lichaamsbeweging' en 'het zorgt voor ontspanning' in de top drie van deelnameredenen.

De ontwikkelingsgerichte functie van het jeugdwerk komt ook in onderzoek bij maatschappelijk kwetsbare ouders aan de oppervlakte. Deze ouders onderschrijven daarbij het belang dat hun kinderen in jeugdwerkinitiatieven kunnen spelen, er plezier aan kunnen beleven en er zich fysiek kunnen uitleven (Kieckens, 2007). De benarde woon- en levensomstandigheden laten dat thuis veelal niet toe. Deelname aan het jeugdwerk geeft hun kinderen ook **ontwikkelingskansen op sociaal vlak**: ze leren er met mensen omgaan die niet tot het gezin behoren, ze leren er vrienden maken enzovoort (Hennessy, & Donnelly, 2005; Kieckens, 2007). Onderzoek in een representatieve steekproef bij ouders met kinderen van 2,5 jaar tot 11 jaar bevestigt de betekenis van jeugdwerk op sociaal vlak (Lenaers, & Zanoni, 2013). Voor iets minder dan de helft van de bevraagde ouders is 'andere kinderen leren kennen', een reden voor deelname van hun kinderen aan vrijetijdsactiviteiten.

Andere leer- en ontwikkelingsaspecten die maatschappelijk kwetsbare ouders aan het jeugdwerk toeschrijven zijn: waarden en normen bijbrengen, leren zelfstandig zijn en leren verantwoordelijkheid nemen (Kieckens, 2007). Ouders met een migratiegeschiedenis stellen daarenboven dat deelname aan het jeugdwerk de kennis en het gebruik van de Nederlandse taal ten goede komt (Schoupe, De Visscher, & Van de Walle, 2014). Kortom, kinderen kunnen er al spelend leren. Ouders met een kind met een autismespectrumstoornis zien dat 'spelend leren' vooral in termen van 'een kans om sociale interacties in te oefenen' (cf. sociale functie) en 'een gevoel van aanvaarding krijgen' (cf. persoonlijk welbevinden) (Burny, Hurtekant, Warreyn, & Roeyers, 2010).

De eerder vermelde sociale functie van het jeugdwerk situeert zich niet alleen op kindniveau (cf. contacten met andere kinderen enz.). Schoupe, De Visscher en Van de Walle (2014, p. 23) stellen dat die functie zich ook op gezinsniveau aftekent: *'Tenslotte vervult deelname aan een vrijetijdsaanbod ook een sociale functie voor het gezin. Het is een manier om erbij te horen en deel te nemen aan het sociale leven. Gezinnen in armoede voelen vaak de scherpe nood om het sociaal isolement te doorbreken en om hun netwerk te verbreden. Sommige activiteiten worden ook aangevoeld als een goede stap naar meer sociale mobiliteit.'*

Laat duidelijk zijn dat niet alle ouders even sterk overtuigd zijn van de hiervoor beschreven functies van het jeugdwerk. Sommige ouders twijfelen veeleer aan de meerwaarde of 'leerwinst' van jeugdwerkinitiatieven. Er zijn bijvoorbeeld ouders die liever zelf de vrije tijd van hun kinderen invullen, die vinden dat kinderen ook in andere initiatieven sociale vaardigheden kunnen opdoen of die bevreesd zijn dat hun kinderen er 'foute' dingen leren (zie o.a. Schoupe, De Visscher, & Van de Walle, 2014; Kieckens, 2007).

Naast de mogelijke ontwikkelingsgerichte en sociale functie van het jeugdwerk, komen uit de bevraging van maatschappelijk kwetsbare ouders nog twee andere functies aan de oppervlakte (Kieckens, 2007, p. 46): een **preventieve functie** of beschermende rol (bv. kinderen van straat houden, hen weghouden van vandalisme en criminaliteit) en een **opvangfunctie**, die de ouders (meer) tijd voor henzelf oplevert. Grootschalig onderzoek bij ouders met schoolkinderen maakt duidelijk dat de opvangfunctie uitgesproken naar voren komt bij ouders die tijdens schoolvakanties hun kinderen aan vrijetijdsactiviteiten laten deelnemen (Lenaers, & Zanoni, 2013). Deze functie blijkt daarenboven positief gerelateerd te zijn aan het opleidingsniveau van de moeder, de tewerkstelling van de moeder en het gezinsinkomen. Dat laat vermoeden dat deze functie niet zozeer een 'persoonlijke winst' oplevert (cf. meer tijd voor zichzelf hebben), maar veeleer in de combinatie gezin-arbeid te situeren is (cf. 'beroepswinst', uit werken kunnen of moeten gaan).

■ Factoren die de deelname van kinderen en jongeren en de verwachtingen van ouders kleuren

Verschillende gezins-, ouder-, kind-, achtergrond- en omgevingskenmerken hangen samen met de deelname aan het jeugdwerk. Beïnvloedende factoren zijn het participatieklimaat in het gezin (Smits, 2004), de kennis van ouders over het jeugdwerk, de ervaringen van ouders met jeugdwerk en de socio-economische situatie (SES) (Vettenburg, Deklerck, & Siongers, 2010). Net omdat maatschappelijk kwetsbare ouders door de band genomen minder vertrouwd zijn met jeugdwerk en daar meer wantrouwig tegenover staan, blijken ze in de (niet) deelname van hun kinderen een grotere rol te spelen dan andere ouders (Bombaerts, Hillaert, & Coussée, 2010; Van de Walle, 2011). Niet-deelname is vooral uitgesproken aan de orde bij vakantiecampen met overnachtingen en dat zowel voor kinderen met een moeder van buitenlandse origine als voor kinderen uit een kansarm gezin (Lenaers, & Zanoni, 2013). De deelname aan speelpleinwerkingen scoort verhoudingsgewijs hoger in deze twee groepen.

De invloed van de SES wordt ook in internationaal onderzoek bevestigd. De keuze om de talenten, vaardigheden en capaciteiten van kinderen via deelname aan vrijetijdsactiviteiten te bevorderen (cf. supra), zou bijvoorbeeld vooral ingegeven zijn vanuit middenklassewaarden. *'This ideology is rooted in middle-class values that expect parents to enroll their children in numerous age-specific organized activities that dominate family life and create enormous labor, particularly for mothers.'* (Lareau, 2002, p.748 in Trussel, & Shaw, 2012, p. 381). Trussel en Shaw (2012, p. 391) stellen daarbij uitdrukkelijk dat ouders aan de sociaal-culturele verwachtingen inzake 'goed ouderschap' willen voldoen: *'Thus, through the very provision of organized youth sport opportunities, parents may feel a sense of comfort and accomplishment that they are, indeed, meeting societal expectations for being a good parent.'*

Maatschappelijk kwetsbare ouders die voor hun kinderen deelname aan het jeugdwerk belangrijk vinden (vijftien van de twintig ouders in de bevraging van Kieckens, 2007), zien dat in belangrijke mate tegen de achtergrond van hun eigen positieve ervaringen met dat jeugdwerk. Vooral de activiteiten en de vriendschappen die in de jeugdbeweging tot stand kwamen, springen daarbij in het oog, evenals de positieve betekenis van de begeleiders.

Naast redenen voor deelname en daarbij aansluitende verwachtingen ten aanzien van het aanbod verdienen de drempels tot deelname net zo goed aandacht. De pijnpunten om kinderen en jongeren uit kwetsbare gezinnen (o.a. armoede- of migratieachtergrond) in het (reguliere) jeugdwerk te bereiken, werden al meermaals aangekaart (zie o.a. Centrum Kauwenberg, 2002; Coussée, Roets, Bouverne-De Bie, & Vettenburg, 2011; De Ridder & Vandercammen, 2008; Kieckens, 2007; Mortelmans, Van Assche, & Ottoy, 2002; Schoupe, De Visscher, & Van de Walle, 2014; Van Gils, & Willekens, 2010; Vermeulen, & Teller, 2010). Het gaat daarbij niet alleen over materiële drempels (bv. kostprijs inschrijving en materiaal, verplaatsing), maar ook over emotionele drempels (bv. schaamte over 'zichtbaar' worden van hun preciaire financiële situatie, angst dat hun kinderen er gepest zullen worden). Verwijzend naar de verwevenheid van domeinen waarop maatschappelijk kwetsbare gezinnen zich belast kunnen weten (zie o.a. Nys, 2013), zijn ook psychosociale drempels niet te miskennen. Problemen kunnen zodanig veel beslag leggen op ouders dat het hen aan mentale ruimte ontbreekt om aan het thema 'vrijetijdsbesteding' (voor henzelf en hun kinderen) toe te komen.

Een gebrek aan afstemming tussen het jeugdwerk en deze gezinnen is een verklaring die bij het in kaart brengen van de drempels steevast weerkeert. Sleutelementen om tot een betere afstemming te komen, situeren zich logischerwijze op materieel vlak (cf. supra), maar ook op verschillende andere vlakken (zie de toegankelijkheidscriteria verder in de tekst). Zo onderschrijven maatschappelijk kwetsbare ouders bijvoorbeeld het belang van een goede informatieverstrekking en communicatie. Ze vragen begeleiders, en zo mogelijk 'bruggenbouwers', die vertrouwd zijn met de leefwereld van maatschappelijk kwetsbare gezinnen en 'gepast' kunnen omgaan met wat zich daarin aandient (Coussée, Roets, Bouverne-De Bie, & Vettenburg, 2011; Kieckens, 2007; Schoupe, De Visscher, & Van de Walle, 2014).

■ Ouderbetrokkenheid: voor ouders en jeugdwerk een kwestie van willen of kunnen?

////////////////////////////////////
Ouderbetrokkenheid is een meerdimensionaal begrip. Het kan zich op verschillende niveaus (bv. in de thuisomgeving, in andere opvoedingsmilieus, in de communicatie tussen de ouders en die andere

opvoedingsmilieus) en in verschillende vormen (cf. formeel of informeel) voordoen (Morreel, Van Avermaet, & Vanderlinde, 2012). Ouderbetrokkenheid kan verschillende functies dienen, zoals de bevordering van de persoonlijke, de emotionele, de morele en de sociale ontwikkeling van de betrokkenen. Het kan inzicht geven in de behoeften van de betrokkenen en daarbij aansluitend de beleidsvoering in organisaties ten goede komen (Van der Gaag, Gilsing, & Mak, 2013). Ouderbetrokkenheid kan daarenboven in verschillende gradaties tot uitdrukking komen.

Gekende (onderwijskundige) modellen (o.a. Epstein, 1995; Verhoeven, Devos, Stassen, & Warmoes, 2003) situeren ouderbetrokkenheid op verschillende niveaus (bv. betrokkenheid op school, betrokkenheid thuis, en communicatie tussen school en ouders) en maken een onderscheid tussen verschillende types van betrokkenheid (bv. formele participatie en informele betrokkenheid). Vaak gehanteerde indelingen zijn de vierstapenindeling van 'mee weten', over 'mee leven-meedoen', naar 'mee praten en in samenspraak doen' tot 'beslissen en zelf vorm geven' (zie o.a. Dom, Thirion, & De Clerck, 2014; Morreel, Van Avermaet, & Vanderlinde, 2012) en de vijftrappenparticipatieladder: informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren en meebeslissen (zie o.a. Bolt, 2014; <http://www.brunssum.nl>).

Meer sociaal-pedagogisch geïnspireerde kaders (o.a. Calabrese Barton, Drake, Gustavo Perez, St. Louis, & George, 2004; Boeraeve, & Van Rijn, 2010; Morreel, Van Avermaet, & Vanderlinde, 2012) stellen het perspectief van ouders meer centraal. Ouderbetrokkenheid wordt daarin begrepen als een wederkerige relatie. De nadruk verschuift op twee sporen: (1) van hoe ouders een positieve rol kunnen opnemen in de organisatie naar wat de organisatie kan doen om beter aan te sluiten bij ouders en (2) van wat ouders (niet) doen naar het hoe en waarom (Smit, Driessen, Sluiter & Brus, 2007). In het model van Boeraeve & Van Rijn (2010), dat geïnspireerd en gebaseerd is op het model van Vettenburg & Samaey (2006), wordt ouderbetrokkenheid bijvoorbeeld geoperationaliseerd in zeven dimensies: de *kennisdimensie* (cf. wat weten ouders?), de *emotionele dimensie* (cf. welke gevoelens overheersen?), de *rationele dimensie* (cf. welke kosten-batenanalyse maken ouders om al dan niet een rol op te nemen?), de *overtuigingsdimensie* (cf. is de ouder overtuigd van zijn rol?), de *competentiedimensie* (cf. voelt de ouder zich competent om een rol op te nemen?), de *gedragsdimensie* (cf. hoe zet betrokkenheid zich om in concreet waarneembaar gedrag?) en de *tijdsdimensie* (cf. hoeveel tijd besteedt de ouder aan het opnemen van een rol?).

Ouderbetrokkenheid is niet neutraal. Het is geenszins een statisch en lineair gegeven, maar komt tot ontwikkeling doorheen de interactie en onderhandeling tussen ouders en 'andere' contexten (in dit geval het jeugdwerk). Percepties, overtuigingen en verwachtingen van ouders, van andere contexten en van de ruimere samenleving geven mee richting en invulling aan ouderbetrokkenheid (Morreel, Van Avermaet, & Vanderlinde, 2012). Net daarom is het belangrijk om niet alleen zicht te krijgen op de mate waarin ouders betrokken willen zijn, maar ook op de mate waarin ouders daar door hun eigen context (cf. leef- en gezinssituatie, hun kinderen enz.), het jeugdwerk of andere contexten in aangemoedigd dan wel belemmerd worden.

Zo blijkt bijvoorbeeld dat vanuit het **jeugdwerk** zelf ouders soms bewust buiten de werking worden gehouden om zo de kinderen ook echt een eigen plek te geven (Coppens, Vanclooster, & Van Audenhove, 2013).

Op **ouderniveau** en refererend naar onderzoek over vrijwilligerswerk, blijkt dat de **leeftijd** van de ouders een rol speelt. In de drukste periode in het leven van een ouder, zijnde de periode dat hun kinderen opgroeien, hebben zij het minst ruimte om vrijwilligerswerk op te nemen (Hambach & Vanleene, 2007; Loose, Gijssels, Dujardin, & Marée, 2007). De leeftijdsgroep van 35- tot 54-jarigen doet het minst vrijwilligerswerk, namelijk 17.2% tegenover 39.3% bij 15- tot 34-jarigen en 30.3% bij de 55- tot 74-jarigen.

Daar tegenover staat dat in de middenvolwassenheid (35-55 jaar) zich de generativiteit of 'de zorg voor het vormen en leiden van de volgende generatie' ontwikkelt (Erikson in Van Leest, 2012). Mogelijk speelt hier een conflict tussen wat ouders graag zouden willen doen en wat ze (al dan niet praktisch) kunnen doen.

Over de rol van het **geslacht** van de ouder zijn de onderzoeksbevindingen niet eenduidig. Mannen en vrouwen zouden, afhankelijk van de sector, anders participeren (Loose e.a., 2007). Trussell en Shaw (2012) suggereren dat de tijd die vaders aan de hobby's van hun kinderen besteden, een uiting van vaderlijke betrokkenheid is, waardoor de vader-kindband verstevigd kan worden. Specifiek voor moeders geldt dat (Trussell, & Shaw, 2012, p. 381): *'Other research has also supported the purposive and all encompassing nature of mothers' labor in the organization of children's activities and often at the expense of the mothers' own leisure experiences'* (Shaw, 2008, 2010; Such, 2009). Eerder verwezen we al naar de sociaal-culturele inbedding van de keuze en verwachtingen ten aanzien van de vrijetijdsbesteding. Deelname wordt met andere woorden ook mee ingegeven door 'nabije, kritische' anderen.

Net zoals voor de deelname aan het jeugdwerk, verwachten we dat ook voor de participatie en betrokkenheid van ouders bij het jeugdwerk het **opleidingsniveau** een rol speelt. Dat komt ook uit onderzoek naar vrijwilligerswerk of schoolse betrokkenheid naar voren: hoger opgeleiden zijn meer betrokken. Daarbij zijn twee kanttekeningen te plaatsen. Betrokkenheid is niet neutraal, maar een sociaal construct. Daarnaast blijkt uit het voorgaande en wat volgt dat betrokken 'kunnen' zijn van vele factoren afhangt. Er is een verschil tussen betrokken 'kunnen' zijn, betrokken 'willen' zijn en daartoe effectief mogelijkheden hebben of krijgen.

Inzake de **sociaal-economische situatie (SES)**, is het relevant om op te merken dat kansarme en niet-kansarme ouders niet significant verschillen in de mate waarin ze tevreden zijn over hun inspraakmogelijkheid in de buitenschoolse kinderopvang (Lenaers, & Zanoni, 2013). Het percentage kansarme ouders dat inspraakmogelijkheid belangrijk vindt, is weliswaar hoger dan dat van niet-kansarmen, maar het is geen significant verschil. Uit datzelfde onderzoek blijkt dat er geen significant verschil is tussen ouders van Belgische en ouders van niet-Belgische origine voor wat het 'belang van inspraakmogelijkheid' betreft. Een opsplitsing naar verstedelijkingsgraad levert evenmin significante verschillen op.

Specifiek in relatie tot het jeugdwerk geven maatschappelijk kwetsbare ouders te kennen dat ze betrokken willen worden bij wat er voor hun kinderen georganiseerd wordt en dat ze contacten willen met de begeleiders (Centrum Kauwenberg, 2002, p. 17). Zij zien dat als een manier om aan de ouder-begeleiderrelatie te werken. Meer concreet: om vertrouwen te winnen, om direct (niet via de kinderen) aanspreekbaar te zijn in geval van problemen enzovoort. Beide voorbeelden werken in twee richtingen: van de ouders ten aanzien van de begeleiders en vice versa.

■ **Kwaliteitsvereisten voor het jeugdwerk?**

////////////////////////////////////

Het belang van kwaliteit werd recent door een grote diversiteit aan stakeholders uit de opvang en vrije tijd van schoolkinderen beaamd (Nys, 2014; Walravens, 2014). Deze stakeholders ontwikkelden in de 'Staten-Generaal Opvang en Vrije Tijd van Schoolkinderen' een open referentiekader van gemeenschappelijke doelstellingen en algemene principes dat ruimte laat voor een werking-specifieke invulling. Het betreft geenszins een meetkader voor 'kinderuitkomsten'. Het is daarentegen een richtsnoer om kinderen ontwikkelingskansen te bieden en hen de mogelijkheid te geven om een leuke vrije tijd te hebben. Daarenboven is het erop

gericht om de gelijke kansen voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en kinderen met een specifieke zorgbehoefte te bevorderen.

Het merendeel van de kwaliteitsaspecten die in de 'Staten-Generaal Opvang en Vrije Tijd van Schoolkinderen' vooropgesteld worden (zie cursivering in Schema 2), zijn niet nieuw. Ze zijn veeleer een bevestiging van wat reeds uit het brede palet aan vrijetijds- en jeugdwerkonderzoek naar voren kwam. We geven eerst een algemeen schematisch overzicht, om vervolgens in te zoomen op de aspecten die bij monde van ouders belangrijk zijn, die voor hen het verschil maken.

Schema 2: Overzicht van kwaliteitsaspecten van/voor het jeugdwerk vanuit het perspectief van de sector (begeleiders, ondersteuners enz.), kinderen en jongeren en ouders.

Begeleiders:

- leeftijd, maturiteit (De Pauw, Vermeersch, Coussée, Vettenburg, & Van Houtte, 2010);
- *(aangepaste) vorming(svereisten)* (De Pauw, Vermeersch, Coussée, Vettenburg, & Van Houtte, 2010), *omkadering die competenties van begeleiders kan versterken* (De Pauw, Vermeersch, Cox, Verhaeghe, & Stevens, 2013);
- *omgang met kinderen* of pedagogische vaardigheden, waaronder inspraak- en participatiemogelijkheden (De Pauw, Vermeersch, Coussée, Vettenburg, & Van Houtte, 2010; De Pauw, Vermeersch, Cox, Verhaeghe, & Stevens, 2013; Kieckens, 2007; Lenaers, & Zanoni, 2013; Van Gils, 2008);
- sociaal klimaat: contacten met kinderen en met (hoofd)animatoren (Van Gils, 2008), *samenwerken met teamleden*;
- houding tegenover en omgang met ouders (Kieckens, 2007), *samenwerken met ouders, respect voor diversiteit, eigenheid en integriteit* (De Pauw, Vermeersch, Cox, Verhaeghe, & Stevens, 2013);
- *reflectievermogen (over teamwerking, eigen handelen en kinderen) en bereidheid om eigen handelen bij te sturen in functie van de kinderen (cf. supra: omgang met kinderen)*;
- praktische vaardigheden (De Pauw, Vermeersch, Coussée, Vettenburg, & Van Houtte, 2010);
- *begeleider-kindratio*;
- *continuïteit* van het begeleiderteam (De Pauw, Vermeersch, Cox, Verhaeghe, & Stevens, 2013; Vermeulen, & Teller, 2010);
- *diversiteit (cf. ervaring, competenties, interessegebieden enz.)*.

Infrastructuur:

- binnen- en buitenruimte;
- inrichting van de ruimte: bespeelbare oppervlakte, uitnodigend tot exploratie, uitdagend, veilig enzovoort (De Pauw, Vermeersch, Cox, Verhaeghe, & Stevens, 2013; Lenaers, & Zanoni, 2013);
- *ontwikkelingskansen biedend en tegemoet komend aan (zorg)behoeften, optimale inzet van publieke ruimte*.

Groepssamenstelling:

- grootte van de groep;
- al dan niet doelgroepspecifiek (De Pauw, Vermeersch, Coussée, Vettenburg, & Van Houtte, 2010; Lenaers, & Zanoni, 2013).

Organisatievorm:

Het totaalaanbod van het jeugdwerk moet divers zijn (Meire, 2011; Van de Walle, 2011; Van Gils, & Willekens, 2010).

- formeel versus informeel;
- vaste structuur versus flexibele aanpak;
- al dan niet langlopend engagement.

Activiteiten:

- aard van de activiteiten (Lenaers, & Zanoni, 2013), op maat, waar kinderen plezier aan kunnen beleven enzovoort.

Toegankelijkheid:

Dit kwaliteitscriterium wordt naargelang van de bron opgesplitst in vijf B's (zie Coussée, Roets, Bouverne-De Bie, & Vettenburg, 2011; Hubeau, & Parmentier, 1991; Schoupe, De Visscher, & Van de Walle, 2014) of in zeven B's (zie bv. de toegankelijkheidsscan van Sels, 2010 in Hoogewys, De Grave, Van Ham, & Van de Velde, 2013):

- bruikbaarheid: het initiatief draagt bij tot wenselijke en betekenisvolle veranderingen, sluit aan bij de interesses en de (culturele) beleving van kinderen en jongeren;
- beschikbaarheid: geen (voorafgaande) toelatingsvereisten, mogelijkheid om een stabiele relatie met de begeleiding uit te bouwen (cf. 'begeleiders') (Lenaers & Zanoni, 2013);
- betaalbaarheid: financieel haalbaar, redelijke verwachtingen naar ouders en kinderen;
- betrouwbaarheid: respect voor de privacy, omgaan met privégegevens;
- bekendheid: initiatief is bekend bij potentiële gebruikers;
- begrijpbaarheid: kunnen begrijpen waar het aanbod voor staat (cf. zelfbeschikking, autonomie);
- bereikbaarheid in tijd en plaats: de mogelijkheid om een initiatief te kennen en te bereiken (Kieckens, 2007; Lenaers, & Zanoni, 2013; Mortelmans, Van Assche, & Ottoy, 2002).

Samenwerking:

- met andere actoren: zoals andere aanbieders of organisaties, het lokale bestuur (De Pauw, Vermeersch, Cox, Verhaeghe, & Stevens, 2013; Hedeboom, 2013; Lenaers, & Zanoni, 2013; Vanduynslager, 2010);
- *met andere sectoren* (bv. onderwijs, brede school, welzijnswerk enz.).

Verskillende toegankelijkheidscriteria (cf. de vijf en de zeven B's) sluiten sterk aan of overlappen met andere criteria uit het overzichtsschema (bv. begeleiders en hun relatie met ouders). Desalniettemin krijgen ze in het schema een 'aparte' plaats toebedeeld. In onderzoek naar de houding, ervaringen en verwachtingen van ouders worden de toegankelijkheidscriteria immers vaak als een geïntegreerd analyse- of beschrijvingskader ingezet (zie o.a. Coussée, Roets, Bouverne-De Bie, & Vettenburg, 2011; Schoupe, De Visscher, & Van de Walle, 2014). Tot op heden vinden we ze vooral terug in 'doelgroepgerelateerde' beschrijvingen van drempels, met name de drempels die maatschappelijk kwetsbare gezinnen, met of zonder migratiegeschiedenis, ervaren. Daaraan worden ook mogelijkheden en uitdagingen gekoppeld om de toegankelijkheid van het jeugdwerk te verbeteren.

Inzoomend op de deelaspecten uit het schema, blijkt dat maatschappelijk kwetsbare gezinnen aan jeugdwerkbegeleiders een cruciale rol toekennen (Kieckens, 2007). Het belang van 'goede' begeleiders hebben ze niet alleen in hun eigen kindertijd ervaren, maar ervaren ze ook nu, in relatie tot de al dan niet deelname van hun kinderen aan het jeugdwerk. In de voorgaande punten werden reeds verschillende begeleiderskwalificaties aangestipt (o.a. vertrouwd zijn met hun leefwereld en daar gepast mee kunnen omgaan). Meer concreet vinden maatschappelijk kwetsbare ouders bijvoorbeeld dat begeleiders hun kinderen niet mogen benadelen tegenover andere kinderen, dat ze voldoende aandacht moeten hebben voor hun kinderen, pesten moeten voorkomen en moeten ingrijpen als pesten toch gebeurt. De jonge leeftijd van begeleiders en hun gebrek aan ervaring met armoedelsituaties) is ouders vaak een doorn in het oog: het scheidt weinig vertrouwen en het staat onder meer een goede uitwisseling van informatie in de weg. Ouders signaleren bovendien dat de jonge leeftijd van de begeleiders de goede verstandhouding tussen de begeleiders en de jongeren in de weg staat (bv. te klein leeftijdsverschil tussen de jongere en de begeleider, moeilijker om regels van een 'jong' iemand te aanvaarden). Ook ouders met een kind met een autismespectrumstoornis (ASS) vinden het belangrijk dat ze informatie kunnen uitwisselen en onderschrijven het belang van ervaring, zij het specifiek over ASS (Burny, Hurtekant, Warreyn, & Roeyers, 2010).

Uit het beperkte onderzoek dat polst naar de houding tegenover de organisatievorm van het jeugdwerk, blijkt dat maatschappelijk kwetsbare gezinnen overwegend de voorkeur geven aan algemeen jeugdwerk en niet aan doelgroepspecifiek jeugdwerk (Kieckens, 2007). Ze refereren daarbij naar de sociale functie van het jeugdwerk: het moet een plek zijn waar ze met andere kinderen in contact kunnen komen, met kinderen en begeleiders met verschillende achtergronden. Zo wordt de leefwereld van de kinderen én de begeleiders verruimd. Daarenboven geeft het ouders voldoening als ze zien dat hun kinderen mee kunnen in het algemene jeugdwerk. De ouders die de voorkeur geven aan doelgroepspecifiek jeugdwerk, zien of ervaren de emotionele voordelen van dat aanbod: hun kinderen kunnen er meer op hun gemak zijn, worden er minder gepest. Het feit dat de begeleiders in deze werkingen meer ervaren zijn en meer oog hebben voor de noden van hun kinderen, draagt daartoe bij. De begeleiders zullen bovendien sneller rekening houden met de financiële situatie van de ouders. Dat maakt dat het voor deze kinderen vrijwel de enige kans is om deel te nemen aan jeugdwerkactiviteiten.

Vanuit verschillende perspectieven de functies van het jeugdwerk overschouwend, de vereisten op organisatie- en begeleidersniveau in acht nemend en ons aansluitend bij onder meer Corijn, Crivit, Loopmans en Mathijssen (2014) en bij Coussée en Jeffs (2011), zien we het jeugdwerk fungeren als een 'enabling niche' (Van Regenmortel, 2011, p. 28). Zij omschrijft enabling niches als: *'plaatsen waarin men niet wordt gestigmatiseerd, waarin er aandacht is voor de gehele persoon, met sterke verwachtingen van persoonlijke groei en verandering. Het zijn niches die toegang geven tot andere niches die andere perspectieven inbrengen zodat de wereld wordt verruimd. Deze sociale niches zijn stimulerende en geen beperkende omgevingen; ze nodigen uit tot sociaal contact, sociale steun en het gebruik en aanleren van vaardigheden. Het zijn omgevingen waarin men zich fysiek veilig en sociaal gewaardeerd voelt.'*

3 ONDERZOEKSOPZET

Zoals in de inleiding vermeld, willen we zicht krijgen op de relatie ouders-jeugdwerk vanuit het perspectief van ouders. Dit onderzoek richt zich tot de *'grootste gemeenschappelijke doelgroep van het jeugdwerk'* (Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, afdeling jeugd, 2013): ouders met een kind van vijf tot vijftien jaar met bijzondere aandacht voor kansengroepen (cf. armoedeachtergrond, migratieachtergrond).

■ Onderzoeksvragen

De relatie ouders-jeugdwerk omvat verschillende deelthema's. Op basis van de onderzoeksoproep en de literatuurstudie (zie vorig hoofdstuk) kregen de verschillende deelthema's een vertaalslag in de onderzoeksvragen:

1. Wat is de houding van ouders tegenover vrijetijdsbesteding in het algemeen en jeugdwerk in het bijzonder? (cf. rol in al dan niet deelname van hun kinderen, verwachtingen t.a.v. jeugdwerk enz.)
2. Hoe staan ouders tegenover betrokkenheid in het jeugdwerk?
3. Wat willen ouders, vertrekkend vanuit hun ervaringen, versterkt zien in het jeugdwerk?

■ Fasering van het onderzoek

In de eerste fase van dit onderzoek (fase 1) brachten we de literatuurinzichten samen (zie Hoofdstuk 2). In het empirische luik doorliepen we achtereenvolgens twee fasen:

1. een kwalitatieve dataverzameling (focusgroepen en semigestructureerde interviews) en analyse, gericht op de exploratie van het onderzoeksthema in een kleine steekproef van bevoorrechte getuigen (fase 2);
2. een kwantitatieve dataverzameling (websurvey) en analyse over ervaringen, verwachtingen, achtergrondkenmerken enzovoort bij een grote steekproef die een weerspiegeling vormt van de samenleving (fase 3).

Deze **getrapte onderzoeksopzet** en de keuze voor een **'mixed method' design** (zie o.a. Creswell, 2003) werd in belangrijke mate ingegeven door de vaststelling dat de voorliggende onderzoeksthematiek (cf. perspectief van ouders over jeugdwerk) relatief nieuw is. Komen tot *'goed cijfermateriaal'* (cf. vraag van de opdrachtgever) vraagt dan in eerste instantie een grondige exploratie van de thematiek. Bovendien is in het bijzonder voor de ontwikkeling van een survey een voorafgaande kwalitatieve bevraging aangewezen (Dieussaert, Smits, & Goubin, 2011).

In de laatste fase van het onderzoek (fase 3) maken we een verbinding tussen de verzamelde onderzoeksdata, de bevindingen en de literatuurinzichten. We koppelen daaraan werkveld- en beleidsrelevante aanbevelingen. In de volgende punten lichten we de onderzoeksactiviteiten van fase 2 en fase 3 verder toe.

■ Kwalitatieve dataverzameling en -analyse: verdiepende bevraging van bevoorrechte getuigen

Een bevraging van bevoorrechte getuigen biedt, naast de reeds beschikbare literatuurinzichten, heel wat mogelijkheden om de onderzoeksthematiek verder te exploreren. Deze bevraging draagt op verschillende vlakken bij tot de ontwikkeling van het onderzoeksinstrumentarium dat in de kwantitatieve bevraging ingezet wordt. Inhoudelijk bieden de data en bevindingen van deze bevraging onder meer een insteek voor de opmaak van de vragenlijstsubrieken, de vraagformuleringen en antwoorditems. Op methodologisch vlak komt het de validiteit van het onderzoeksinstrumentarium ten goede.

We gaan daarbij op zoek naar het perspectief van een zo groot mogelijke diversiteit aan bevoorrechte getuigen. Het onderzoeksthema ouders-jeugdwerk kan immers vanuit verschillende ervaringen en oogpunten bekeken worden. Logischerwijs komen de volgende actoren in het vizier: de ouders (moeders en vaders), de kinderen en jeugdwerkactoren, waaronder vrijwillige of professionele begeleiders en ondersteuners. Ondanks het feit dat in de onderzoeksoproep de focus op het perspectief van ouders vooropgesteld werd, vonden we het zinvol om ook jeugdwerkactoren en kinderen in deze verdiepende fase te bevragen. We gaan er immers van uit dat ook zij een beeld hebben van de motieven van ouders voor de 'keuze' om hun kinderen al dan niet te laten deelnemen aan het jeugdwerk, om als ouder al dan niet betrokken te zijn, enzovoort. Zij geven ons met andere woorden indirect een beeld van wat ouders aanbrengen, ervaren, verwachten, enzovoort. De vertegenwoordigers van het jeugdwerk lieten we in focusgroepen aan het woord. In het volgende punt lichten we de verantwoording en organisatie van deze bevraging toe.

Om het perspectief van een grote diversiteit aan ouders en kinderen in beeld te krijgen, was een individuele bevraging aangewezen. Een diverse, niet bestaande groep ouders en jongeren in een focusgroep bij elkaar brengen is immers niet evident. De korte looptijd van het onderzoek beperkt ontegensprekelijk de mogelijkheid om praktische belemmeringen te ondervangen (o.a. afstemming van de agenda's van de verschillende betrokkenen, mobiliteit, enz.). Bijkomende toelichting bij de kwalitatieve bevraging van ouders en hun kinderen staat verder in dit hoofdstuk.

FOCUSGROEPEN: BEVRAGING VAN SLEUTELFIGUREN UIT HET WERKVELD

'Een focusgroep is een gestructureerde discussie onder een kleine groep van stakeholders (vier tot twaalf personen), begeleid door een ervaren gespreksleider. De methode is ontworpen om informatie te verkrijgen over de voorkeuren en waarden van (uiteenlopende) mensen met betrekking tot een bepaald onderwerp en om te kunnen verklaren waarom ze die meningen hebben. Tijdens een focusgroep wordt een gestructureerde discussie van een interactieve groep in een tolerante, geruimtelijke omgeving geobserveerd. Een focusgroep kan dus gezien worden als een combinatie van een gericht interview en een discussiegroep.' (Slocum, 2006, p.135).

Focusgroepen laten toe om van een grote verscheidenheid aan stakeholders, individuen of (vertegenwoordigers van) belangengroepen de diversiteit aan meningen, visie, perspectieven, verklaringen of behoeften over een thema aan het licht te brengen. Focusgroepen resulteren in een groter en meer

diepte-inzicht en dat vanuit verschillende perspectieven (Vaughn, Schumm, & Sinagub, 1996). Ze zijn een aangewezen instrument om de context van die inzichten te documenteren en bieden de mogelijkheid om de beperkte literatuurbevindingen of zwakke veronderstellingen te verifiëren. In tegenstelling tot kwantitatieve onderzoeksmethoden laten focusgroepen toe om in een kort tijdsbestek alternatieve interpretaties van de bevindingen op het spoor te komen.

Heterogeen samengestelde focusgroepen leveren in de praktijk een rijke input (groepsdiscussie) op en perkt het aantal te bevragen groepen in (Morgan, 1999, p. 143 e.v.). De diversiteit in de groepen vergroot de kans dat de betrokkenen dit als een verrijkend en een stimulerend debat ervaren (Voor- en nadelen van focusgroepen, 2011). Door deelname aan het onderzoek kunnen met andere woorden ook deelnemers in een kort tijdsbestek nieuwe ervaringen, kennis en inzichten verwerven. Werken met heterogeen samengestelde groepen dijt bovendien het gevaar van groepsvertekening in. Het voorkomt dat de zeggingskracht van de groep (cf. het groepsdenken of wat de groep ervan denkt) de individuele verwoording (cf. de individuele betekenisgeving of wat elke persoon vindt) in de weg staat (Slocum, 2006). Desalniettemin blijft het ook voor heterogeen samengestelde groepen een aandachtspunt om de deelnemers vooraf en bij de start van de bijeenkomst goed te informeren over de opzet en het doel van de focusgroep. Voor de moderator van de focusgroep is het een opdracht om dat doel te bewaken en de deelnemers, zo nodig, aan te moedigen om hun eigen mening, perceptie en beleving te verwoorden (Voor- en nadelen van focusgroepen, 2011).

Aansluitend bij de samenstelling van de focusgroep, vraagt het **deelnemersaantal** aandacht. Slocum (2006) spreekt over vier tot twaalf deelnemers per groep. Andere bronnen spreken over zes tot twaalf deelnemers (o.a. Voor- en nadelen van focusgroepen, 2011).

Rekrutering en samenstelling van de focusgroepen

Het jeugdwerk kent een grote diversiteit. Daarenboven wordt vrijetijdsbesteding ook door belendende sectoren opgenomen, zoals de buitenschoolse kinderopvang, brede scholen. Deze sectoren werden reeds in divers ander onderzoek bevestigd. Zo legde Hedebouw (2013) aan de verantwoordelijken voor de kinderopvang van de lokale besturen, de directies van de formele opvangvoorzieningen en de scholen, de gemeentelijke jeugdconsulenten, sportfunctionarissen en cultuurbeleidscoördinatoren en de verantwoordelijken van de private vrijetijdsinitiatieven een online enquête voor over de organisatie van de opvang en vrije tijd voor schoolkinderen. Verschillende vertegenwoordigers van het werkveld, waaronder het speelpleinwerk, de jeugddiensten, sport- en recreatiebeleid en andere aanbieders van opvang en vrije tijd werden in meerdere groepsessies bevestigd in de *'Staten-Generaal Opvang van Schoolkinderen'* (Walravens, 2014). Een representatieve steekproef van verantwoordelijken en begeleiders van speelpleinwerkingen werd recent, in opdracht van de afdeling Jeugd, via een websurvey bevestigd (Meire, Berten, Van Breda, Dekeyser, Schaubroeck, & Piessens, 2015).

Om overbevraging van het werkveld en overlapping met ander onderzoek te vermijden, zochten we gericht naar sleutelfiguren uit het jeugdwerk, met name **jeugdbegeleiders** en **medewerkers** van lokale en bovenlokale ondersteunende diensten, landelijke secretariaten van jeugdverenigingen en koepels. Ter informatie geven we mee dat naargelang van de werkvorm het jeugdwerk zowel professionele als vrijwillige jeugdbegeleiders inzet. Benamingen die voorkomen zijn: jeugdanimator, jeugdmonitor, jeugdleader enzovoort. In dit rapport gebruiken we de algemene term(en) (jeugd)begeleider(s).

We beoogden om minstens twee groepen van 'vrijwillige' jeugdbegeleiders samen te stellen en minstens twee groepen van ondersteuners en 'professionele' jeugdbegeleiders. Met het oog op een weerspiegeling van de diversiteit van het jeugdwerk volgden we bij de rekrutering de volgende diversiteitskenmerken van het jeugdwerk:

- **leeftijdsbereik:** afgestemd op de onderzoeksoproep, richtten we ons tot aanbieders voor de groep van vijf- tot vijftienjarige kinderen en niet op de decretaal omschreven doelgroep van drie- tot dertigjarigen. Het leeftijdsbereik van de werkingen sluit zodoende nauw aan bij de indeling 'zes tot vijftien jaar' van Lenaers en Zanoni (2013);
- **aanbiederstype en context:** regulier, doelgroepspecifiek (cf. werkingen met maatschappelijk kwetsbare jongeren), jaarwerkingen, vakantiewerkingen;
- **organiserende instantie:** particuliere (al dan niet erkende landelijk georganiseerde) jeugdverenigingen, gemeentelijke openbare besturen of de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Bij de rekrutering van vrijwillige begeleiders werd bijkomend aandacht geschonken aan een evenwichtige samenstelling van de groepen naar de jeugdwerkervaring van de begeleiders (cf. aantal jaren actief), het geslacht van de begeleiders en de context van de werking (cf. verstedelijkingsgraad). Met betrekking tot dit laatste punt beoogden we actoren te bereiken uit landelijke en stedelijke gebieden. Voor de stedelijke werkingen beoogden we zowel vertegenwoordigers van werkingen in 'kansrijke' als in 'kansarme' buurten te bereiken.

Voor de rekrutering gebruikten we een matrix van de verschillende diversiteitskenmerken. Rekening houdend met een mogelijke deelname-uitval door praktische of andere belemmeringen, werden voor elke groep 16 tot 22 deelnemers uitgenodigd.

Voor de **focusgroepen met vrijwillige jeugdbegeleiders** schreven we zestien organisatoren en verenigingen aan. Deze focusgroepen, op locatie in Leuven en Gent, konden niet doorgaan omdat er zich slechts vier

begeleiders voor de twee focusgroepmomenten hadden aangemeld. Een verschuiving naar een latere datum was praktisch niet haalbaar: noch voor de begeleiders (cf. de nakende examenperiode), noch voor de onderzoeksters (cf. de input zou niet meer verwerkt kunnen worden in de te lanceren websurvey).

De bevraging van jeugdbegeleiders werd op een later tijdstip (najaar 2014 – voorjaar 2015) opgenomen door studenten Professionele Bachelor Gezinswetenschappen (Odisee). Deze opdracht sloot aan bij hun projectwerk waarin zij onder begeleiding van de onderzoeksters en collega-onderzoekers op het thema vrijetijdsbesteding van kinderen en jongeren inzoomden. Het betreft drie groeps gesprekken en tien diepte-interviews met vrijwillige jeugdbegeleiders. Aan de *drie groeps gesprekken* namen jeugdbegeleiders van een lokale afdeling van een erkende landelijk georganiseerde jeugdvereniging deel. Het betrof in die zin drie homogeen samengestelde groepen: een groeps gesprek met drie begeleiders van Chirojeugd Vlaanderen, een groeps gesprek met zes begeleiders van de Scouts & Gidsen Vlaanderen en een groeps gesprek met zeven begeleiders van de Scouts & Gidsen Vlaanderen. De individueel geïnterviewde jeugdbegeleiders vertegenwoordigen een diversiteit aan werkingen: drie jeugdbegeleiders van Chirojeugd Vlaanderen, drie jeugdbegeleiders van Scouts & Gidsen Vlaanderen en drie jeugdbegeleiders van KSA.

Voor de samenstelling van de **focusgroepen voor ondersteuners en begeleiders-beroepskrachten** schreven we 22 organisatoren en verenigingen aan. Van de 11 aangemelde personen, namen er 8 effectief deel:

- *doelgroepspecifiek jeugdwerk*: drie personen uit werkingen die maatschappelijk kwetsbare kinderen bereiken:
 - * erkend landelijk georganiseerd jeugdwerk: Bizon vzw (vakantiewerking)
 - * lokaal jeugdwerk: D'Broej (jaarwerking) en Recht op Deurne (jaarwerking)
- *regulier jeugdwerk*: vijf personen uit reguliere jeugdverenigingen of jeugdkamporganisaties:
 - * erkend landelijk georganiseerd jeugdwerk met **jaarwerking**: scouts-FOS (jaarwerking), scouts-Scouts & Gidsen Vlaanderen (jaarwerking) en Chirojeugd Vlaanderen (jaarwerking),
 - * erkend landelijk georganiseerd jeugdwerk dat inzet op **vakantiekampen**: Kazou (vakantiewerking) en Crejaksie (vakantiewerking).

Eén respondent die niet kon deelnemen (Jeugddienst Menen), gaf ter aanvulling een schriftelijke voorbereiding door.

We konden de vuistregel voor focusgroepen 'vier tot zes groepen' (Morgan, 1999, p.144) niet toepassen. Desondanks bleek op het vlak van inhoudelijke inbreng de 'saturatie' bereikt (Sim, 1998, p. 348-349).

Opbouw en invulling van de focusgroepgesprekken

In de focusgroepen wilden we vooral zicht krijgen op de ervaringen van ondersteuners en begeleiders met ouders (cf. de houding, de verwachtingen en betrokkenheid van ouders bij hun werking) en op hun verwachtingen (cf. als ondersteuner, begeleider of organisatie) over ouders. Deze thema's werden uitdrukkelijk in de focusgroepen opgenomen:

- introductie:
 - * verwelkoming;
 - * toelichting van het onderzoek;
 - * doel en werkwijze van het focusgroepgesprek.

- voorstellingsronde: de organisatie en al dan niet contacten/ervaring met ouders in die organisatie of andere contexten;
- opwarmer: individueel noteren (post its) van de meest gehoorde/ervaren vragen of problemen inzake relatie ouder-jeugdwerk in de organisatie;
- groepsdiscussie over de visie inzake ouderbetrokkenheid aan de hand van een aantal stellingen (bv. *'Ouderbetrokkenheid staat lijnrecht tegenover de functies en doelstellingen van het jeugdwerk.'*) gericht op het in kaart brengen van de wenselijkheid en mogelijkheid van ouderbetrokkenheid;
- clustering en bediscussiëring van de opwarmingspost-its om te komen tot doelstellingen, werkpunten en mogelijke acties inzake ouderbetrokkenheid;
- afsluiter:
 - * vraag naar 'onbesproken' relevante thema's;
 - * dank medewerking;
 - * toelichting verwerking en verder verloop van het onderzoek.

SEMIGESTRUCTUREERDE INTERVIEWS BIJ MOEDERS, VADERS EN JONGEREN

Zoals in de inleiding van dit punt vermeld, bevroegen we ouders en hun kinderen individueel. We werkten met diades (bv. moeder en kind of vader en kind) en triades (bv. moeder, vader en kind). Deze aanpak levert ons vergelijkende informatie op van wat er in een gezin speelt inzake al dan niet deelname aan het jeugdwerk, betrokkenheid van ouders enzovoort.

Om ervoor te zorgen dat de gezinsleden, elk op zich, ten volle de kans zouden krijgen om hun persoonlijke ideeën, motieven, ervaringen en verwachtingen enzovoort ter sprake te brengen, bevroegen we de gezinsleden apart. De gezinsleden samen (in diade of triade) bevragen zou de dynamieken in het gezin in beeld kunnen brengen (bv. is er een gezinslid waarvan de mening dominant aanwezig is?), maar stond te ver af van de in de oproep beschreven onderzoeksfocus.

We namen **semigestructureerde interviews** af omdat die de mogelijkheid bieden om op relatief korte tijd veel gerichte en verdiepende informatie te verzamelen. Een semigestructureerd interview met open vragen bouwt de garantie in dat de minstens op te nemen thema's effectief bevraagd worden. Tegelijkertijd geeft het de respondenten de kans om ervaringen, processen, versterkende en belemmerende factoren vanuit hun eigen leefwereldperspectief te verwoorden. Om dat te bewerkstelligen, moet de interviewleidraad aan bijzondere voorwaarden voldoen: eerst vragen die door de respondent gemakkelijk te beantwoorden zijn, per (deel)thema eerst een open bevraging (cf. open vragen en respondenten de kans geven om die antwoorden in hun eigen woorden te omschrijven en te duiden) en pas daarna meer gerichte specifieke deelvragen.

REKRUTERING EN SAMENSTELLING VAN DE RESPONDENTENGROEP: MOEDERS, VADERS EN KINDEREN

Voor de selectie van de ouderrespondentengroep, volgden we de leeftijdsafbakening uit het eerste hoofdstuk: ouders *'die in de grootste gemeenschappelijke doelgroep van het jeugdwerk vallen: deze met vijf- tot vijftienjarige kinderen'*. We wilden daarbij de grote diversiteit aan ouders in de respondentengroep weerspiegeld zien. Dat vertaalde zich in de volgende rekruteringskenmerken:

- **leeftijd van de kinderen:** minstens één kind van vijf tot vijftien jaar en in het bijzonder: ouders met jonge kinderen en ouders met tieners;

- **socio-economische en culturele achtergrond** (cf. Lenaers & Zanoni (2013) die zich baseren op de indelingscriteria van Kind en Gezin):
 - * kansarm en niet-kansarm;
 - * met en zonder migratiegeschiedenis: Belgische versus buitenlandse origine.
- **habitatindicator**: verstedelijkingsgraad: landelijke en stedelijke context (cf. vereenvoudiging van de clustering van de verstedelijkingsgraad volgens de VRIND-classificatie);
- **al dan niet deelname van hun kinderen aan het jeugdwerk**: ouders met kinderen die deelnemen en ouders met kinderen die niet deelnemen aan het jeugdwerk.

Naast deze rekruteringscriteria, streefden we ernaar dat de gerekruteerde ouders ook op verschillende andere vlakken 'divers' zouden zijn:

- **geslacht van de kinderen**: jongens en meisjes;
- **gezinsamenstelling**: eenoudergezinnen, tweoudergezinnen, nieuw samengestelde gezinnen;
- **religie**: verscheidenheid aan religies en overtuigingen;
- **al dan niet participatie van ouders bij het jeugdwerk van hun kinderen**: ouders die zelf actief betrokken zijn bij het jeugdwerk en ouders die dat niet doen.

Net zoals voor de rekrutering van de jeugdwerkactoren stelden we voor de rekrutering van de ouders een rekruteringsmatrix op. Aan deze matrix werden specifieke rekruteringskanalen toegevoegd (o.a. jeugdverenigingen, verenigingen waar armen het woord nemen, leden van het minderhedenforum, scholen). Dat kan er immers toe bijdragen dat ook de diversiteit aan jeugdwerkinitiatieven waar kinderen aan kunnen participeren vertegenwoordigd zijn. De matrix werd naarmate de rekrutering van respondenten vorderde, aangevuld en was permanent raadpleegbaar. Op die manier konden de interviewers voor de verdere rekrutering gericht op zoek gaan naar respondenten met een profiel dat tot dan toe nog niet in de respondentengroep aanwezig was.

De rekrutering van de kinderen was logischerwijze gekoppeld aan de rekrutering van de ouders: we richtten ons immers tot diades en triades van ouders en kinderen. Voor de bevraging van de kinderen weken we echter af van de eerder aangehaalde leeftijdsafbakening van vijf tot vijftien jaar. We bevroegen kinderen met de leeftijd acht tot vijftien jaar. De afname van een semigestructureerd interview bij jonge kinderen is immers niet aangewezen. Het feit dat de kindbevraging zich situeert in het 'voortraject' (fase 2) voor de ontwikkeling van de oudervragenlijst (fase 3) weerhield ons ervan om voor de groep jonge kinderen een apart onderzoeksinstrumentarium te ontwikkelen. Dat was bovendien in het tijdsbestek van het onderzoek niet mogelijk. Om toch enigszins vanuit het kindperspectief zicht te krijgen op de vrijetijdsbesteding en plaats van het jeugdwerk op jongere leeftijd, werd daar bij de jongeren retrospectief naar gepeild.

Voor de rekrutering en de afnames van de interviews deden we, net zoals voor de bevraging van jeugdbegeleiders, een beroep op studenten van de Professionele Bachelor Gezinswetenschappen (Odisee). De studenten kregen een uitgebreide handleiding die in een trainingssessie toegelicht werd. De interviewleidraad was bovendien voorzien van afname-instructies (bv. welke doorvraag aan welk antwoord gekoppeld is, hoe doorvragen, of er een of meerdere antwoordmogelijkheden gegeven kon worden enz.). De mogelijkheid om met twee studenten de interviews af te nemen, maakte een bijkomende controle bij de afname mogelijk.

In de periode februari 2014 tot en met april 2014 konden we 48 respondenten bevragen, waaronder 19 moeders, 11 vaders en 18 jongeren. Zij vormden samen 7 diades en 11 triades. Twee triades weerspiegelen een

nieuwsamengesteld gezin. In één gezin wou na aanvankelijke toezegging het kind niet langer deelnemen en werd enkel de moeder bevroegd.

Opbouw en invulling van de semigestructureerde interviews

Verschillende thema's die in de focusgroepen van de jeugdwerkers aan bod kwamen, werden in de interviewleidraad opgenomen. In deze bevraging zoomden we verder in op het perspectief van ouders en jongeren. We kwamen tot de volgende themaclusters:

- vrijetijdsbesteding (m.i.v. deelnamebevorderende en -belemmerende factoren, cf. drempels) en al dan niet ervaringen met het jeugdwerk;
- vrijetijdsbeleving;
- verwachtingen ten aanzien van vrijetijdsinitiatieven in het algemeen en het jeugdwerk in het bijzonder (cf. kwaliteit);
- ouderbetrokkenheid.

Uit het voorgaande overzicht blijkt dat de ervaringen met jeugdwerk verschillende thema's doorkruisen. Het spreekt voor zich dat verschillende vragen naar achtergrond- en gezinskenmerken deel uitmaakten van het interview. Aansluitend bij de gespreksthema's besteedden we bij de afname en analyse bijzondere aandacht aan de wijze waarop de respondenten over het jeugdwerk, ouderbetrokkenheid, kwaliteit enzovoort spraken. Dat gaf aanwijzingen voor de kwantitatieve bevraging (cf. fase 3), meer concreet op inhoudelijk vlak (bv. op te nemen antwoorditems) en op het vlak van de formuleringen van de vragen en de antwoorditems.

VERWERKING EN ANALYSE VAN DE KWALITATIEVE DATA

Zowel de focusgroepen als de individuele gesprekken met de ouders en de jongeren werden digitaal opgenomen. De opnames werden integraal getranscribeerd. Voor de verwerking en de analyse van de data zetten we het

kwalitatief verwerkingsprogramma N-Vivo in en werkten we over de verschillende bevestigingen heen met een gezamenlijke codeboom. De data werden door twee beoordelaars, onafhankelijk van elkaar, gecodeerd en geanalyseerd. De toepassing van deze analyse-triangulatie versterkt de kracht van de uitspraken en draagt bij tot de betrouwbaarheid van de onderzoeksbevindingen (Dieussaert, Smits, & Goubin, 2011).

■ **Kwantitatieve dataverzameling en -analyse: vragenlijstafname bij ouders**

////////////////////////////////////

Ingaand op de vraag van de opdrachtgever naar *goed cijfermateriaal over het ouderperspectief* (Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, afdeling Jeugd, 2013) richtten we ons in de derde fase van het onderzoek op de kwantitatieve dataverzameling en -analyse bij ouders.

REKRUTERING VAN DE OUDERS

Een eerste vraag die zich opdringt, is de vraag naar parameters om de beoogde weerspiegeling van de samenleving (cf. onderzoeksoproep) aan af te toetsen. Grotendeels aansluitend bij ander recent onderzoek en bij de kwalitatieve data-verzameling hanteerden we de volgende parameters:

- **leeftijd van de kinderen:** minstens één kind van vijf tot vijftien jaar;
- **socio-economische en culturele achtergrond** (cf. Lenaers & Zanoni (2013) die zich baseren op de indelingscriteria van Kind en Gezin):
 - * kansarm en niet-kansarm;
 - * met en zonder migratiegeschiedenis: Belgische versus buitenlandse origine.
- **habitatindicator:** clustering van de verstedelijkingsgraad van de woonplaats, geïnspireerd op de VRIND-classificatie (2013): buitengebied, kleinstedelijk, regiostedelijk, centrumstedelijk, grootstedelijk en Brussel (m.i.v. de rand);
- **al dan niet deelname van hun kinderen aan het jeugdwerk:** ouders met kinderen die deelnemen en ouders met kinderen die niet deelnemen aan het jeugdwerk.

Naast deze kenmerken streefden we ernaar dat de gerekruteerde ouders ook op verschillende andere vlakken 'divers' zouden zijn:

- **al dan niet participatie van ouders bij het jeugdwerk van hun kinderen:** ouders die zelf actief betrokken zijn bij het jeugdwerk en ouders die dat niet zijn;
- **gezinsamenstelling:** eenouder- en tweeoudergezinnen, nieuw samengestelde gezinnen;
- **geslacht** van de kinderen: jongens en meisjes;
- **religie:** verscheidenheid aan religies en overtuigingen.

De keuze voor een jeugdwerkbrede insteek met een diversiteit aan participatievormen (cf. al dan niet deelname, al dan niet deelname aan verschillende werkvormen enz.) en een diversiteit aan ouder- en gezinskenmerken (o.a. specifieke aandacht voor kansgroepen) heeft implicaties voor de steekproeftrekking, de rekruteringskanalen en de bevestigingsstrategie.

Aanvankelijk stelden we een gestratificeerde steekproef voorop, waarbij we op voorhand een aantal 'strata' uittekenen en aangeven hoeveel personen we van elk van de strata wensen op te nemen (zie o.a. Moore, & McCabe, 1997). Een moeilijkheid daarbij is dat niet voor al de mogelijke strata (cf. de eerder vermelde parameters) data beschikbaar zijn om representativiteit af te toetsen en de steekproef te proportioneren naar de populatie. Zo zijn er bijvoorbeeld data beschikbaar over de ledenaantallen bij de grote jeugdbewegingen (cf. CJSM, Agentschap Sociaal-cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen in VRIND 2013, p. 149), maar geen specifieke data vanuit het perspectief van de ouders.

Daarnaast is het een weerkerende vaststelling dat kansengroepen (cf. armoede- en migratieachtergrond) in vragenlijstonderzoek veelal ondervertegenwoordigd blijven. Garanderen dat ook hun perspectief aan bod komt, vraagt om een proactieve rekrutering, via specifieke rekruteringskanalen en meer directe bevraging (zie ook verder in dit hoofdstuk). Het risico op **ondervertegenwoordiging** geldt niet alleen voor kansengroepen, maar ook voor ouders van wie de kinderen weinig of niet deelnemen aan georganiseerd jeugdwerk. Omdat ze het jeugdwerk niet kennen of er weinig tot geen ervaring mee hebben, kunnen deze ouders zich minder aangesproken voelen om mee te werken aan een onderzoek dat net de relatie ouders-jeugdwerk bevrageert. Daarenboven is het jeugdwerkeraanbod heel divers en niet altijd (duidelijk) te onderscheiden van het aanbod uit belendende sectoren (bv. gemengde werkvormen jeugd-cultuur-sport). Niet alle ouders zijn zich bewust van wat jeugdwerk juist is of weten waar de organisatoren van vrijetijdsactiviteiten voor staan (bv. Is dat zuiver jeugdwerk? Is dat een mengvorm van jeugd en sport?). Dat alles stelt bijzondere eisen aan de steekproeftrekking (cf. een steekproeftrekking op louter organisatieniveau kon niet volstaan), de wijze waarop ouders aangesproken worden om deel te nemen (bv. ook ouders zonder jeugdwerkervaring kunnen meewerken) en de gehanteerde terminologie (bv. wat valt onder een jaarwerking, wat valt onder een vakantiewerking, enz.). De implicaties voor de rekrutering- en bevragingstrategie worden verder in dit hoofdstuk besproken.

VRAGENLIJSTONTWIKKELING

De vragenlijst bouwt verder op de bevindingen van de kwalitatieve bevraging van dit onderzoek (cf. de focusgroepen en de semigestructureerde interviews) en op onderzoeksinstrumenten uit ander onderzoek over jeugdwerk en andere sectoren. Thematisch geordend inspireerden we ons op de volgende bronnen:

- de verwachtingen van ouders (o.a. Kieckens, 2007; Lenaers, & Zanoni, 2013);
- de ouderlijke betrokkenheid, al dan niet uitgedrukt in verschillende niveaus (bv. van overleven tot meebeslissen) (o.a. Bouwman, & Van den Hout, 2007; Forum Overvecht. Participatieladder ouderbetrokkenheid, z.d.; Samyn, z.d.), mate en stijl van betrokkenheid bij vrijetijdsactiviteiten (voor een overzicht zie Lambrechts, & Van Crombrugge, 2013; Morreel, Van Avermaet, & Vanderlinde, 2012; Smit, Driessen, Sluiter, & Brus, 2007; Van der Wolf, 2006), opvoedingsdimensies en -stijlen (cf. autonomie, controle enz.) (voor een overzicht zie: Colpin, & Grietens, 2000; Van Leeuwen, Colpin, Vanderfaillie, Nys, Groenez, & Meurs, 2012);
- kwaliteitsaspecten (o.a. De Pauw, Vermeersch, Coussée, Vettenburg, & Van Houtte, 2010; De Pauw, Vermeersch, Cox, Verhaeghe, & Stevens, 2013; Hedeboom, 2013, Lenaers, & Zanoni, 2013);
- organisatievormen en samenwerking (o.a. De Droogh, & Lamote, z.d.; Hedeboom, 2013).

De integratie van de relevante elementen uit al dat materiaal, leverde een vragenlijst op die we in een **pretest** aan verschillende personen voorlegden:

- het onderzoeksteam (Evelyn Morreel, Kristien Nys en Karla Van Leeuwen), Tanja Nuelant (studiegebied-

directeur van de opleiding Gezinswetenschappen) en Kathleen Emmery (coördinator van het Kenniscentrum van het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen) doorliepen elk meermaals de vragenlijst en plaatsen zich daarbij telkens op een ander 'perspectief': ze wisselden met andere woorden op het vlak van achtergrondkenmerken (bv. gezinssamenstelling, leeftijd van de kinderen) en op 'jeugdwerkgerelateerde' kenmerken (bv. al dan niet een kind hebben dat deelneemt aan een of meerdere jeugdwerkinitiatieven, houding tegenover ouderbetrokkenheid, al dan niet verwachtingen uitend ten aanzien van het jeugdwerk enz.);

- twee lesgevers van een Centrum voor Basiseducatie en een lesgever van een Centrum voor Volwassenenonderwijs doorliepen de vragenlijst vanuit het perspectief van (anderstalige) laaggeschoolden en gaven met het oog op de face-to-facebevraging bij kansengroepen specifieke aandachtspunten mee;
- een ouder die beroepsmatig niet aan het thema gelinkt was, maar wel representatief was voor de beoogde doelgroep (cf. een kind hebben tussen vijf en vijftien jaar), vulde de vragenlijst in.

Op basis van de feedback uit deze pretest werd de vragenlijst inhoudelijk (bv. nog toe te voegen items of antwoordmogelijkheden), op het vlak van formuleringen (bv. andere woordkeuze) en vormtechnisch (bv. doorkliklinken, lay-out) verder geoptimaliseerd.

RUBRICERING EN PARALLELE DEELVERSIES VAN DE VRAGENLIJST

Op basis van de literatuurstudie (fase 1) en de kwalitatieve dataverzameling (fase 2) kwamen we tot een schriftelijke vragenlijst met de volgende **rubrieken**:

- inleiding (toelichting bij):
 - * de doelstelling en de opzet van het onderzoek;
 - * de invulmodaliteiten en -instructies;
 - * de privacy;
 - * de te winnen incentive (cf. twintig waardebonnen van twintig euro voor respondenten die de vragenlijst volledig invulden).

- gezinssamenstelling, kindkenmerken;
- vrijetijdsbesteding van het kind:
 - * tijdsbesteding (o.a. frequentie van de activiteiten);
 - * beleving van de ouder.
- al dan niet deelname jeugdwerk:
 - * frequentie deelname;
 - * redenen en drempels deelname;
 - * verwachtingen ten aanzien van:
 - de organisatie, het aanbod, de begeleiders;
 - de functie(s) en opdracht(en) van het jeugdwerk.
 - * ouderbetrokkenheid:
 - willen versus kunnen versus doen;
 - rol van de organisatie en van de ouders.
- al dan niet eigen (jeugdwerk)ervaring als ouder;
- opvoeding:
 - * ouderlijk opvoedingsgedrag, opvoedingsrol;
 - * opvoedingsdoelen en –oriëntaties;
- sociale isolatie en steun;
- ouderkenmerken: geslacht, leeftijd, gezinssituatie, migratieachtergrond, thuistaal, woonplaats, levensbeschouwing, opleidingsniveau, arbeids- en inkomenssituatie;
- afronding:
 - * al dan niet (aanvullende) opmerkingen bij het onderzoeksthema en de vragenlijst;
 - * dank.

Voor de jeugdwerkspecifieke deelthema's maakten we drie **parallel opgemaakte deelversies** (cf. opbouw, vraag- en antwoordtypes, formuleringen):

- voor ouders van niet-deelnemende kinderen;
- voor ouders van kinderen die deelnemen aan een jaarwerking (bv. lidmaatschap van een erkende landelijk georganiseerde jeugdvereniging, een werking voor maatschappelijk kwetsbare jeugd);
- voor ouders van kinderen die deelnemen aan een vakantiewerking (bv. een vakantiecamp, de speelpleinwerking).

Het spreekt voor zich dat de respondent enkel de van toepassing zijnde deelversie(s) moest doorlopen. Aangezien er ouders zijn met kinderen die zowel aan jaarwerkingen als aan vakantiewerkingen deelnemen, zijn er respondenten die zowel de parallelversie voor jaarwerking als de parallelversie voor vakantiewerking doorliepen. Zij deden dat voor een van hun kinderen: het kind tussen vijf en vijftien jaar dat het eerste jarig is in het gezin (cf. 'birthday method'). Dat kind kan evenwel aan jaar- of vakantiewerkingen van verschillende organisaties deelnemen (bv. deelname aan de speelpleinwerking en deelname aan een vakantiecamp van de mutualiteit). Om de invultijd te beperken, vroegen we deze ouders om de vragen voor een van de organisaties (bv. de speelpleinwerking of de mutualiteit) te beantwoorden. In de rapportering van de respondentenkenmerken en de onderzoeksbevindingen, verwijzen we naar de drie parallel opgemaakte deelversies in termen van 'parallelversies'. Ook in het hoofdstuk met de conclusies hanteren we deze terminologie.

Volledigheidshalve merken we op dat we andere organisatie- en aanbiedingsvormen van jeugdwerk-initiatieven (bv. initiatieven die in mengvorm voorkomen zoals sport en muziekactiviteiten) niet 'apart'

bevraagd. Dat was omwille van de daaraan verbonden complexiteit van de vragenlijst niet haalbaar. Bovendien beoogde de opdrachtgever vooral een globaal beeld te krijgen over de wijze waarop ouders zich tot het jeugdwerk verhouden.

TYPE VRAGEN IN DE VRAGENLIJST

Het merendeel van de thema's werd bevraagd aan de hand van **gesloten vragen** waarbij de respondenten voor een of meerdere items een dan wel meerdere antwoordmogelijkheden konden aanvinken (bv. multiple choice antwoordmogelijkheden aanvinken, mate waarin ze het al dan niet eens zijn met of mate van tevredenheid op een Likert-5-puntenschaal scoren enz.). Op verschillende plaatsen in de vragenlijst vroegen we om de van toepassing zijnde antwoorditems te rangschikken (bv. van het meest belangrijke tot het minst belangrijke aspect). Daarnaast bevatte de vragenlijst een **beperkt aantal open vragen**. Dat waren vragen waarbij de ouders een verduidelijking bij hun antwoord konden geven of in eigen woorden een korte omschrijving konden geven (bv. welke beperking hun kind heeft, over welk ander aspect ze meer informatie willen enz.).

We moedigden de respondenten in het inleidende bericht aan om al de vragen te beantwoorden (cf. het belang voor het onderzoek, een te winnen waardebon). De vragenlijst liet echter toe om bij het open laten van een antwoord toch naar de volgende vraag over te gaan.

Voor de verspreiding van de vragenlijsten volgden we twee sporen: een online verspreiding (websurvey) en een mondelinge (face to face) afname van de vragenlijst bij kansengroepen. In de volgende punten, beschrijven we de verspreidingsstrategieën voor de online bevraging en de face-to-facebevraging .

ONLINE VERSPREIDING VAN DE VRAGENLIJST

Een online verspreiding heeft het voordeel dat op een relatief goedkope manier veel data verzameld en geanalyseerd kunnen worden (cf. geen kopieer- en verzendingskosten, geen verplaatsingskosten, geen data-input door de onderzoekers nodig en 'automatische' omzetting van de antwoorden in cijfergegevens). Bovendien worden de respondenten automatisch doorgelinkt naar de vervolgvragen die voor hen relevant zijn. Ouders die bijvoorbeeld geen ervaring met jeugdwerk hebben, hoeven de vragen over die ervaringen niet te doorlopen.

Voor het ontwerp en de afname van de survey maakten we gebruik van de webgebaseerde survey-software 'Qualtrics'. De websurvey werd gelanceerd op 10 juli 2014. Een invulperiode van drie weken blijkt in de praktijk gangbaar te zijn. We lieten de invulperiode evenwel tot eind november 2014 doorlopen. Op die manier hoopten we een goede vertegenwoordiging van vakantie- én jaarwerkingen te bekommen.

Met oog op het bereik van een respondentengroep die een weerspiegeling vormt van de samenleving (cf. regiobreed, deelname-, ouder- en gezinskenmerken), zetten we volgende verspreidingskanalen in:

- **niet-jeugdwerkspecifieke kanalen:** algemene kanalen die een bredere groep van ouders kunnen bereiken (zowel ouders van wie de kinderen deelnemen aan het jeugdwerk als ouders wier kinderen niet deelnemen aan het jeugdwerk). De volgende kanalen namen in een of meerdere informatiekkanalen van hun dienst de oproep en link naar de vragenlijst op:
 - * Klasse voor ouders (nieuwsbrief);
 - * Gezinsbond (website en weekblad De Bond);
 - * Groeimee (nieuwsbrief, website);
 - * Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen (nieuwsbrief, website);
 - * Huizen van het Kind (nieuwsbrieven of website van de deelwerkingen).

- **jeugdwerksspecifieke kanalen:** kanalen die bij uitstek ouders met kinderen in het jeugdwerk kunnen bereiken. Een voor de hand liggend specifiek verspreidingskanaal is de opdrachtgever: het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, afdeling Jeugd. Zij plaatsten de oproep in hun nieuwsbrief en op hun website. Specifiek voor het erkende landelijk georganiseerde jeugdwerk spraken we de diverse eerstelijnsjeugdorganisaties aan die structureel gesubsidieerd werden binnen de subsidie-enveloppe 2014-2017 (zie overzicht gesubsidieerde landelijk georganiseerde jeugdverenigingen begrotingsjaar 2014). Met oog op voldoende vertegenwoordiging van het lokale jeugdwerk spraken we de (gemeentelijke en stedelijke) jeugddiensten aan.

Specifieke jeugdwerkaanbieders werden twee keer op organisatie- of koepelniveau aangeschreven om na te gaan welke kanalen voorhanden waren om ouders te bereiken. Vakantiewerkingen en jeugddiensten werden een eerste maal in juli en augustus 2014 aangesproken. Organisaties met jaarwerkingen werden een eerste maal in september 2014 aangeschreven. De aangeschreven organisaties verspreidden zelf de link en oproep tot deelname: (1) rechtstreeks via de eigen communicatiekanalen (bv. Facebookpagina van de jeugddienst, nieuwsbrief, website van de koepelorganisatie) of (2) onrechtstreeks via verspreiding van de oproep bij de aangesloten verenigingen of het ruimer professionele netwerk. Met het oog op de standaardisering van de verspreidingsstrategie ontvingen al de gecontacteerde organisaties een herinnering aan onze vraag naar verspreiding van de link naar de vragenlijst.

Het aandeel organisaties dat ons bevestigde dat ze de oproep zouden verspreiden of hadden verspreid, is als volgt:

- *regulier jeugdwerk*
 - * erkend **landelijk georganiseerd** jeugdwerk met **jaarwerking**: 6 van de 8 aangeschreven erkende landelijk georganiseerde jeugdverenigingen (75%);
 - * erkend **landelijk georganiseerd** jeugdwerk dat inzet op **vakantie(kampen)**: 9 van de 25 aangeschreven erkende landelijk georganiseerde vakantiewerkingen en jeugdkamporganisaties (36%);
 - * **lokaal** jeugdwerk: 80 van de 319 aangeschreven jeugddiensten (25%).

Volledigheidshalve vermelden we dat de respons op verenigings- en dienstniveau hoger kan liggen dan hier gerapporteerd. Verschillende verenigingen en diensten hebben de vraag naar verspreiding van de oproep misschien wel degelijk opgenomen, maar ons daar niet uitdrukkelijk van op de hoogte gebracht. De online verspreiding op organisatie- of koepelniveau laat daarenboven een sneeuwbal effect toe. Mogelijks werd de oproep tot deelname ook verder verspreid naar lokale jeugdwerkorganisaties of andere organisaties. De melding van verschillende jeugddiensten dat ze de oproep naar deelorganisaties doorstuurd, vroeg bij de analyse bijzondere aandacht. Deze deelorganisaties bleken immers niet altijd 'zuivere' jeugdwerkvormen te zijn (bv. sportstages georganiseerd door een sportvereniging).

Verschillende verenigingen en diensten deelden een reden voor niet-verspreiding van de vraag naar medewerking mee. De meest voorkomende reden was dat ze zelf een kleine ouderbevraging uitvoerden of op korte termijn zouden uitvoeren. Ze wilden een overbevraging van ouders vermijden.

Bij de tussentijdse rapportering over de respons (oktober 2014) bleek dat onder meer ouders met een migratiegeschiedenis en ouders met kinderen die deelnemen aan activiteiten van landelijke cultuureducatieve verenigingen, slechts in beperkte mate in de respondentengroep vertegenwoordigd waren. De face-to-facebevraging (zie verder) stuurde de vertegenwoordiging van de eerst vermelde groep

in positieve zin bij. Aanvullend sprak de onderzoekster etnisch-culturele federaties aan. Twee van de acht aangesproken koepelverenigingen bevestigden hun medewerking bij de rekrutering. Om ook de deelname aan cultuureducatieve initiatieven vertegenwoordigd te zien, werden bijkomend dertien verenigingen aangesproken die vanuit de afdeling Jeugd gesubsidieerd worden (subsidie-enveloppe 2014-2017). Twee cultuureducatieve verenigingen bevestigden de oproep te verspreiden.

Deze rekruteringsstrategie resulteerde in 750 online ingevulde vragenlijsten, die in de analyse opgenomen konden worden. Vragenlijsten die vóór de vragen naar achtergrondkenmerken van de respondent afgebroken werden of te veel non-respons vertoonden, werden niet in de analyse opgenomen.

FACE-TO-FACEBEVRAGING BIJ KANSENGROEPEN

Zoals eerder al vermeld, zijn kansengroepen veelal ondervertegenwoordigd in vragenlijstonderzoek. Het betreft vooral maatschappelijk kwetsbare gezinnen en gezinnen met een migratiegeschiedenis. De beperking tot een websurvey zou bijgevolg slechts een partieel beeld van het perspectief van ouders opleveren. Daarom bouwden we een face-to-facebevraging bij kansengroepen in. We richten ons daarbij in het bijzonder tot ouders met een migratieachtergrond en ouders met een kansarmoedeachtergrond.

Op het moment van de lancering van de websurvey vroegen we verschillende doelgroepspecifieke, al dan niet jeugdwerkgebonden rekruteringskanalen of we in hun dienst, organisatie of centrum ouders konden aanspreken voor deelname aan het onderzoek:

- **niet-jeugdwerkspecifiek:** Centra voor Basiseducatie en Huizen van het Kind;
- **jeugdwerkspecifiek:** Werkingen Maatschappelijk Kwetsbare Jeugd (WMKJ's), structureel gesubsidieerd binnen de subsidie-enveloppe 2014-2017 (zie overzicht gesubsidieerde landelijk georganiseerde jeugdverenigingen begrotingsjaar 2014) of lokaal projectmatig gesubsidieerd (zie overzicht organisaties kansengroepen begrotingsjaar 2012).

Binnen de looptijd van de bevragingsronde gingen 21 organisaties op dit verzoek in:

- *Doelgroep- en niet-jeugdwerkspecifiek:*
 - * 6 van de 13 aangeschreven **Centra voor Basiseducatie** (46%);
 - * 7 van de 16 aangeschreven **Huizen van het Kind** (43%).
- *Doelgroep- en jeugdwerkspecifiek:* 9 van de 30 aangeschreven **Werkingen Maatschappelijk Kwetsbare Jeugd** (30%);

De onderzoekster sprak voor of na de (jeugd)werkingen van de WMKJ's, de lessen van de Centra voor Basiseducatie en de activiteiten van de Huizen van Het Kind, de ouders aan met de vraag naar deelname. De afname van de vragenlijst gebeurde in de periode september 2014 tot eind december 2014 en vond, naargelang van de voorkeur van de ouders, thuis of in een lokaal van de eerder vermelde werkingen plaats.

Om de data van de online verspreide vragenlijsten en de data van de face-to-facebevraging geïntegreerd te kunnen verwerken en analyseren, moest de afname volledig parallel lopen met het online invullen van de vragenlijst. Dat vraagt een *gestandaardiseerde afname*, waarbij de interviewer niet mag afwijken van het vooropgestelde vragenlijstscript en dat zowel naar vraagvolgorde als naar formulering van de vragen en de antwoorditems. Door een andere formulering of woordkeuze kunnen vragen of antwoorditems immers een andere betekenis krijgen. Aangezien de ontwikkeling van de vragenlijst en de afname van deze interviews door één en dezelfde persoon gebeurde, konden daarvoor garanties ingebouwd worden.

Vooruitlopend op de rapportering van de onderzoeksbevindingen, vermelden we dat de bevindingen van de face-to-facebevraging bij kwetsbare ouders ondersteund werden door de bevindingen van een bijkomende bevraging door studenten van de Professionele Bachelor Gezinswetenschappen (Odisee). In het voorjaar van 2015 interviewden zij achttien ouders. Deze kwalitatieve data lieten ons toe om aanvullend illustratiemateriaal (cf. getuigenissen) in het onderzoeksrapport op te nemen.

VERWERKING EN ANALYSE VAN DE KWANTITATIEVE DATA

De websurvey (juli 2014 - november 2014) en de face-to-facebevragingen (september 2014 - eind december 2014) leverden in totaal 797 respondenten op (750 online en 47 face to face). Van deze 797 respondenten werden 787 vragenlijsten behouden voor analyse. Niet alle vragenlijsten werden immers ingevuld door de beoogde groep: ouders met kinderen tussen vijf en vijftien jaar. We hanteerden een marge van één jaar leeftijdsverschil. Respondenten met kinderen jonger dan vier jaar werden uit de dataset verwijderd.

De online vragenlijsten werden gegenereerd met behulp van het programma Qualtrics. Dit programma heeft het voordeel dat de verzamelde data rechtstreeks naar SPSS geëxporteerd kunnen worden en zo ook, zonder tussenbewerkingen en dataverstoring, in dit programma geanalyseerd kunnen worden. De face to face afgenomen vragenlijsten werden geïntegreerd in het databestand van de online bevraging. Door de toekenning van een specifieke code maakten we twee dataverzamelingskanalen traceerbaar.

In eerste instantie voerden we beschrijvende analyses uit. In dit onderzoeksrapport geven we steeds de algemene frequentieverdeling voor de bevroegde items in elk van de drie parallelversies weer: niet-deelname, deelname jaarwerking en deelname vakantiewerking. Bijkomend werd nagegaan en statistisch getoetst of de responsverdeling verschilt naargelang van enkele relevante achtergrondkenmerken. Voor elke parallelversie werden groepsvergelijkingen opgevraagd voor de volgende criteria: leeftijd van het kind waarvoor de vragenlijst werd ingevuld, kansarmoedeachtergrond, migratieachtergrond en het al dan niet jeugdwerkverleden van de respondent.

Voor de statistische toetsing werden de antwoordcategorieën vereenvoudigd van vijf (helemaal niet, niet, soms wel/soms niet, wel, helemaal wel) naar drie categorieën: (helemaal) niet, neutraal, (helemaal) wel. Significante verschillen tussen de parallelversies en verbanden volgens leeftijdscategorie werden statistisch geduid via variantieanalyse (anova, $p < .05$). Voor een indicatie welke groepen van elkaar verschillen werd gebruik gemaakt van de Bonferroni-methode. Statistische verschillen voor de groepsindeling volgens kansarmoedeachtergrond, migratieachtergrond en het jeugdwerkverleden werden geduid door middel van chi-kwadraatanalyses.

In de rapportering vermelden we enkel de verbanden die voldoende sterk zijn (associatiemaat $>.250$) en de verbanden die zwak zijn (associatiemaat $<.250$) maar desalniettemin inhoudelijk zinvol zijn (bv. opmerkelijk voor het jeugdwerk, de maatschappelijke context enz.).

4 DE RESPONDENTENGROEP

Zoals in de onderzoeksoproep verwoord, dient de respondentengroep een weerspiegeling te zijn van de diversiteit in de samenleving. In het bijzonder werd het volgende 'bereik' vooropgesteld (zie Hoofdstuk 1):

- ouders met vijf- tot vijftienjarige kinderen.
- ouders met kinderen die deelnemen en ouders met kinderen die niet deelnemen.
- ouders met kinderen die, al dan niet in combinatie, deelnemen aan de verschillende vormen van het jeugdwerk.

Uit de analyse van de kind-, gezins- en ouderkenmerken blijkt dat we in die opzet slaagden. Voorafgaand aan de beschrijving van die kenmerken, brengen we in herinnering dat de vragenlijst uit drie parallelversies bestond: (1) een versie voor respondenten met kinderen die niet deelnemen aan het jeugdwerk of geen lid zijn van een (jeugd)organisatie, (2) een versie voor respondenten met kinderen die deelnemen aan activiteiten van een (jeugd)organisatie met een jaarwerking en (3) een versie voor respondenten met kinderen die deelnemen aan activiteiten van een (jeugd)organisatie met een vakantiewerking. Kortweg benoemen we deze groepen respectievelijk als (1) niet-deelname, (2) deelname jaar en (3) deelname vakantie.

Bij deze indeling merken we op dat we kampen van jaarwerkingen (bv. het jaarlijks vakantiekamp van een jeugdbeweging) niet als een vakantiewerking beschouwen. Dat werd in de instructies voor het invullen van de vragenlijst ook uitdrukkelijk vermeld. Deze keuze werd geruggesteund door de klankbordgroep. Verschillende leden bevestigden ons dat kinderen die meegaan op het vakantiekamp van een jaarwerking, doorgaans in het jaar 'regelmatig' deelnemen aan de activiteiten van die werking.

In het voorgaande hoofdstuk stipten we aan dat er ouders zijn met een kind dat deelneemt aan (een) jaarwerking(en) en (een) vakantiewerking(en). Deze ouders doorliepen bijgevolg zowel parallelversie (2) als parallelversie (3). Dat maakt dat we in totaal vier respondentengroepen kunnen onderscheiden:

- niet-deelname: ouders van kinderen die niet deelnemen aan het jeugdwerk;
- deelname, enkel jaar: ouders van kinderen die de vragenlijst enkel invulden voor (een) organisatiel(s) met een jaarwerking (bv. lidmaatschap van een jeugdbeweging);
- deelname, enkel vakantie: ouders van kinderen die de vragenlijst enkel invulden voor (een) organisatiel(s) met vakantiewerking (bv. deelname aan een speelpleinwerking, deelname aan een vakantiekamp van een landelijk georganiseerde aanbieder);
- deelname, jaar en vakantie: ouders van kinderen die deelnemen aan een jaar- en vakantiewerking en de parallelversies voor de jaar- en vakantiewerking invulden.

De tabellen in dit hoofdstuk geven een overzicht van kind-, gezins- en ouderkenmerken, uitgesplitst naar deze vier respondentengroepen.

■ Kindkenmerken

De respondenten werd gevraagd de vragenlijst voor slechts één kind in te vullen, namelijk het kind tussen vijf en vijftien jaar dat op het moment van afname eerst jarig zal zijn. De verschillende leeftijdscategorieën van de kinderen zijn goed vertegenwoordigd (zie Tabel 1). Gelet op het vooropgestelde leeftijdsbereik is het niet verwonderlijk dat de groep kinderen in het lager onderwijs het sterkst vertegenwoordigd is. Slechts uitzonderlijk is de vragenlijst ingevuld voor kinderen die buiten de opgegeven leeftijdscategorieën vallen.

Tabel 1: Leeftijd van de kinderen naar deelname (N= 776) (%)

	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• 5-8 jaar	30.5	28.2	33.3	28.8	30.3
• 9-11 jaar	23.7	29.5	23.1	36.5	29.5
• 12-15 jaar	37.9	34.6	40.0	31.9	35.6
• <5 jaar	1.1	2.6	0.0	0.0	0.5
• >15 jaar	6.2	2.6	3.1	1.2	3.0
• Geen leeftijdsindicatie	0.6	2.6	0.5	1.5	1.2
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	177	78	195	326	776

De 'birthday method' resulteerde in een quasi gelijke verdeling naar geslacht (zie Tabel 2): 47.3% van de respondenten vulde de vragenlijst voor zijn/haar zoon in en 52.7% voor zijn/haar dochter.

Tabel 2: Geslacht van de kinderen naar deelname (N = 771) (%)

	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• Jongen	45.1	55.1	49.5	45.4	47.3
• Meisje	54.9	44.9	50.5	54.6	52.7
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	175	78	194	324	771

Gelijklopend met de leeftijdsverdeling zijn vooral kinderen in het lager onderwijs vertegenwoordigd. In de verdeling voor secundair onderwijs is elk type vertegenwoordigd, met een groter aandeel ASO (zie Tabel 3). Daarbij merken we op dat we in de groep maatschappelijk kwetsbare gezinnen vooral respondenten bereikten die de vragen beantwoordden voor kinderen in de lagere school.

Tabel 3: Onderwijstype van de kinderen naar deelname (N= 776) (%)

Mijn kind volgt op dit moment les in het ...	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• Kleuteronderwijs	17.5	6.4	11.9	2.5	8.7
• Lager onderwijs	39.5	55.1	44.8	62.8	52.2
• ASO	28.8	28.2	28.9	23.4	26.5
• TSO	9.0	5.1	8.8	8.0	8.1
• BSO	0.6	3.8	3.6	0.3	1.6
• KSO	0.0	0.0	0.5	0.6	0.4
• BUO	1.7	1.3	1.0	1.2	1.3
• BUSO	2.8	0.0	0.5	0.9	1.2
• Huisonderwijs	0.0	0.0	0.0	0.3	0.1
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	177	78	194	325	776

Uit Tabel 4 blijkt dat de vragenlijst voor een respectabel aantal kinderen met een beperking beantwoord werd (16%). Het betreft in hoofdzaak functiebeperkingen zoals ASS, ADHD, leerstoornissen enzovoort en in mindere mate fysieke beperkingen.

Tabel 4: Vertegenwoordiging van kinderen met een functiebeperking in de respondentengroep naar deelname (N = 770) (%)

Zijn er moeilijkheden in de ontwikkeling van dit kind?	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• Nee	80.6	82.3	85.5	85.4	84.0
• Ja	19.4	17.7	14.5	14.6	16.0
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	175	79	193	323	770

■ Typering van de deelname

Van de kinderen waarvoor de ouders de vragenlijst invulden, neemt 23% niet deel aan jeugdwerkactiviteiten. In de deelnamegroep (77% van al de respondenten) werd verder een onderscheid gemaakt naar jaar- en vakantiewerking: 11% van de kinderen neemt enkel deel aan een jaarwerking, 26% neemt enkel deel aan een vakantiewerking en 40% neemt deel aan een jaar- én een vakantiewerking. Deze combigroep is met andere woorden het sterkst vertegenwoordigd in de respondentengroep.

In de parallelversies 'jaarwerking' en 'vakantiewerking' vroegen we de ouders om een keuze te maken voor welke organisatie ze de vragen zouden beantwoorden. De diversiteit van het jeugdwerklandschap

weerspiegelt zich in de respons. De vragenlijst werd ingevuld voor zowel jeugdbewegingen, gemeentelijke initiatieven, maar ook voor bijvoorbeeld cultuureducatieve initiatieven.

Voor de indeling baseerden we ons op de afbakening in het Cijferboek Lokaal Jeugdbeleid 2011-2013:

Voor deelname jaar:

- Landelijk erkend: erkend landelijk georganiseerd jeugdinitiatief (bv. jeugdvereniging);
- Lokaal gemeentelijk: lokaal jeugdinitiatief vanuit de gemeente (bv. werking maatschappelijk kwetsbare jeugd, initiatief vanuit de jeugddienst);
- Lokaal particulier: lokaal jeugdinitiatief niet vanuit de gemeente (bv. levensbeschouwelijk jeugdwerkinitiatief, amateurgerichte kunstbeoefening);
- Lokaal andere vrije tijd: lokaal initiatief niet vanuit de gemeente waarbij er vermoedens zijn dat het geen jeugdwerkinitiatief is bv. tennisclub;
- Niet bekend: wanneer de data niet teruggevoerd konden worden tot een van bovenstaande categorieën of daar twijfel over bestond.

Voor deelname vakantie:

- Vakantiekamp landelijk erkend: erkende landelijk georganiseerde jeugdorganisatie voor vakantiekampen (bv. jeugdkampen van de mutualiteit);
- Vakantiekamp andere: niet-landelijk erkende/georganiseerde (jeugd)organisatie voor vakantiekampen;
- Speelpleinwerking;
- Vakantie-initiatief lokaal gemeente: lokaal vakantie-initiatief vanuit de gemeente, andere dan speelpleinwerking (bv. grabbelpas);
- Vakantie-initiatief lokaal andere: lokaal vakantie-initiatief niet vanuit de gemeente waarbij er vermoedens zijn dat het geen jeugdwerkinitiatief is (bv. opvang);
- Niet bekend: wanneer de data niet teruggevoerd konden worden tot een van bovenstaande categorieën of daar twijfel over bestond.

Bij deze indeling moeten een aantal aandachtspunten in acht worden genomen. Bovenstaande indeling weerspiegelt een brede interpretatie van jeugdwerk, maar dekt nog steeds niet alle mogelijke jeugdwerkinitiatieven. Eerder verwezen we al naar enkele moeilijkheden bij de afbakening van 'jeugdwerk'. Vanuit ouderperspectief is dergelijke opdeling kunstmatig. Het hierna volgende overzicht is dan ook indicatief. Bij de verdere analyses werd de uitzuivering naar organiserende instantie verlaten ten voordele van een meer algemene indeling die aansluit bij de vragenlijstconstructie: jaarwerking, vakantiewerking, met waar relevant een verdere opsplitsing naar organisaties voor vakantiecampen en speelpleinwerkingen.

Het landelijk georganiseerde jeugdwerk is het sterkst vertegenwoordigd in de respondentengroep en dat zowel voor wat de jaarwerkingen (77.5%) als voor wat de vakantiewerkingen (58%) betreft (zie Tabel 5 en Tabel 6).

Tabel 5: Jeugdwerkvormen in de jaarwerking naar deelname (N = 395) (%)

Type organisatie waarvoor de vragenlijst ingevuld werd	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• Landelijk erkend	58.7	81.9	77.5
• Lokaal gemeentelijk	25.3	4.1	8.1
• Lokaal particulier	12.0	5.6	6.8
• Lokaal andere vrije tijd	4.0	6.3	5.8
• Niet bekend	0.0	2.2	1.8
Totaal %	100	100	100
Totaal N	75	320	395

In de jaarwerkingen zijn de verschillende types lokale initiatieven (gemeentelijk, particulier en andere) elk voor minder dan 10% vertegenwoordigd (zie laatste kolom Tabel 5).

Tabel 6: Jeugdwerkvormen in de vakantiewerking naar deelname (N = 502) (%)

Type organisatie waarvoor de vragenlijst ingevuld werd	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• Vakantiekamp landelijk erkend	58.9	57.4	58.0
• Vakantiekamp andere	10.8	9.1	9.8
• Speelpleinwerking	17.3	16.7	16.9
• Vakantie-initiatief lokaal gemeente	10.3	12.6	11.8
• Vakantie-initiatief lokaal andere	1.6	1.3	1.4
• Niet bekend	1.1	2.8	2.2
Totaal %	100	100	100
Totaal N	185	317	502

In de groep vakantiewerkingen komen speelpleinwerkingen op de tweede plaats te staan (16.9%) en lokale gemeentelijke vakantie-initiatieven op de derde plaats (11.8%) (bv. grabbelpas). Iets minder dan 10% betreft 'andere vakantiecampen' (bv. sportkampen) (zie laatste kolom Tabel 6).

■ Gezinskenmerken

Op gezinsniveau polsten we naar de woonplaats en de woonsituatie van het kind waarvoor de ouder de vragenlijst invulde (zie Tabel 7).

Tabel 7: Woonplaats volgens provincie naar deelname (N = 761) (%)

Waar woont u?	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• Vlaams-Brabant	19.9	23.6	17.3	20.5	19.8
• Antwerpen	27.8	27.8	28.8	33.5	30.5
• Limburg	8.0	22.2	7.3	5.6	8.1
• Oost-Vlaanderen	25.6	15.3	30.9	28.9	27.3
• West-Vlaanderen	10.8	6.9	7.9	8.4	8.7
• Brussel (+rand)	6.8	4.2	6.8	3.1	5.0
• Andere	1.1	0.0	1.0	0.0	0.5
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	176	72	191	322	761

Alle **provincies** zijn vertegenwoordigd: Antwerpen (30.5%), Limburg (8%), Oost-Vlaanderen (27.2%), Vlaams-Brabant (19.8%), West-Vlaanderen (8.7%) en Brussel Hoofdstedelijk Gewest (5%). Antwerpen is opmerkelijk sterk vertegenwoordigd in de respondentengroep.

Voor het in kaart brengen van de regionale spreiding, maakten we gebruik van de VRIND-classificatie (2013) gebaseerd op het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. De categorie 'buitengebied' vertegenwoordigt de gebieden 'platteland' (ruraal overgangsgebied, ruraal gebied) en 'overgangsgebied'. 'Kleinstedelijk structuurondersteunende steden' en 'kleinstedelijk regionale' steden werden gegroepeerd tot 'kleinstedelijk' (zie Tabel 8).

Tabel 8: Woonplaats volgens verstedelijkingsgraad naar deelname (N = 761) (%)

Waar woont u?	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• Buitengebied	44.9	37.5	42.4	48.8	45.2
• Kleinstedelijk	22.7	11.1	19.9	17.7	18.8
• Regiostedelijk	5.1	4.2	4.2	2.5	3.7
• Centrumstedelijk	9.1	27.8	15.2	11.8	13.5
• Grootstedelijk	10.2	15.3	10.5	16.1	13.3
• Brussel (+rand)	6.8	4.2	6.8	3.1	5.0
• Andere	1.1	0.0	1.0	0.0	0.5
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	176	72	191	322	761

Het aandeel respondenten wonende in een stedelijke context bedraagt 55%, waarvan 27% centrum- of grootstedelijk. Ook de landelijke context (buitengebied) is goed vertegenwoordigd.

Inzoomend op de gezinssamenstelling (zie Tabel 9 en Tabel 10), zien we een goede weerspiegeling van de samenleving.

Tabel 9: Gezinsamenstelling naar deelname (N = 770) (%)

Wat is uw huidige gezinssituatie?	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• Alleenstaande ouder	16.0	19.7	5.7	5.5	9.4
• Gehuwd of samenwonend met biologische andere ouder	75.4	75.0	84.5	89.8	83.8
• Gehuwd of samenwonend met nieuwe partner	8.0	5.3	7.2	2.8	5.3
• Andere	0.6	0.0	2.6	1.8	1.6
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	175	76	194	325	770

De meerderheid van de kinderen waarvoor de ouders de vragenlijst invulden, woont in een tweoudergezin. Het aandeel alleenstaanden bedraagt 9%.

Het merendeel van de kinderen voor wie de ouders de vragenlijst invulden, woont bij beide ouders (84.1%) (zie Tabel 10). Als de ouders van het kind niet meer samenwonen, dan woont het kind in het merendeel van de gevallen (vooral) bij de moeder (9.5%).

Tabel 10: Verblijfplaats van het kind naar deelname (N = 776) (%)

Dit kind woont ...	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• bij beide ouders	76.8	74.4	84.1	90.5	84.1
• (vooral) bij moeder	11.9	16.7	9.7	6.4	9.5
• (vooral) bij vader	2.3	0.0	0.5	0.6	0.9
• even vaak bij moeder als bij vader	7.3	7.7	3.1	1.2	3.7
• bij een voogd/instelling/internaat	0.0	1.3	0.5	0.0	0.3
• ergens anders	1.7	0.0	2.1	1.2	1.4
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	177	78	195	326	776

■ Achtergrondkenmerken van de respondenten

Het laatste deel van de vragenlijst bevatte een brede waaier aan vragen naar de achtergrondkenmerken van de respondenten zoals het geslacht, de herkomst, de thuistaal, het opleidingsniveau, de arbeidssituatie, het objectieve en subjectieve gezinsinkomen en de sociaal-culturele participatie.

GESLACHT

Tabel 11 geeft een overzicht van de verdeling volgens geslacht van de respondent. Uit die tabel blijkt dat de vragenlijst vooral werd ingevuld door moeders, waaronder vooral de biologische moeder van het kind (86%). Nochtans vulden ook 99 vaders, goed voor 12.2% van de totale respondentengroep, de vragenlijst in.

Tabel 11: Relatie van de respondent met het kind voor wie hij/zij de vragenlijst invulde naar deelname (N = 771) (%)

Ik ben ...	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• biologische moeder	82.4	84.4	85.6	88.6	86.0
• biologische vader	15.3	14.3	10.8	9.6	11.7
• niet-biologische moeder	1.7	0.0	3.1	1.5	1.8
• niet-biologische vader	0.6	1.3	0.5	0.3	0.5
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	176	77	194	324	771

SOCIO-CULTURELE EN ECONOMISCHE KENMERKEN

Van de ouders die de vragenlijst invulden, is 7% in een ander land dan België geboren. De andere ouder van het kind is in 11% van de gevallen niet in België geboren. Inzoomend op de ouders van de respondenten en hun partners, blijkt dat telkens 10 à 13% van de moeders of vaders van niet-Belgische origine is (zie Tabel 12 tot en met Tabel 15).

Tabel 12: Geboorteland moeder van de respondent naar deelname (N = 752) (%)

In welk land is uw moeder geboren?	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• België	85.5	68.4	94.1	95.0	89.9
• Ander Europees land	7.6	7.9	3.8	3.1	4.8
• Ander niet-Europees land	7.0	23.7	2.2	1.9	5.3
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	172	76	186	318	752

Tabel 13: Geboorteland vader van de respondent naar deelname (N = 751) (%)

In welk land is uw vader geboren?	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• België	87.3	65.8	93.0	94.7	89.7
• Ander Europees land	6.9	9.6	4.3	3.8	5.2
• Ander niet-Europees land	5.8	24.7	2.7	1.6	5.1
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	173	73	187	318	751

Tabel 14: Geboorteland moeder van de andere ouder naar deelname (N = 666) (%)

In welk land is de moeder van de andere ouder geboren?	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• België	78.1	65.7	92.8	93.9	87.1
• Ander Europees land	9.3	7.1	4.2	3.6	5.4
• Ander niet-Europees land	12.6	27.1	3.0	2.5	7.5
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	151	70	156	279	666

Tabel 15: Geboorteland vader van de andere ouder naar deelname (N = 662) (%)

In welk land is de vader van de andere ouder geboren?	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• België	77.3	63.8	90.9	94.3	86.4
• Ander Europees land	10.7	10.1	5.5	2.5	5.9
• Ander niet-Europees land	12.0	26.1	3.7	3.2	7.7
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	150	69	164	279	662

Van al de respondenten spreekt het merendeel thuis Nederlands (85.2%). Iets minder dan 15% spreekt thuis nog een andere taal dan Nederlands (zie Tabel 16). Het betreft een diversiteit aan talen, waaronder Frans, Engels, Berbers, Arabisch, Turks, Bulgaars, Hongaars, Italiaans en Nepalees.

Tabel 16: Thuis taal van de respondenten naar deelname (N = 765) (%)

Spreekt u thuis nog een andere taal dan Nederlands?	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• Nee	76.7	63.4	87.6	93.2	85.2
• Ja	23.3	36.6	12.4	6.8	14.8
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	176	71	194	324	765

De meerderheid van de ouders is hoogopgeleid (zie Tabel 17): 68% is hooggeschoold, in deze context begrepen als houder van een diploma tertiair onderwijs (hogeschool, universiteit).

Tabel 17: Opleidingsniveau van de respondenten naar deelname (N = 760) (%)

Wat is uw hoogst behaalde diploma?	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• Geen diploma	0.6	2.8	0.0	0.0	0.4
• Lager onderwijs	1.8	2.8	0.0	0.0	0.7
• Lager secundair	5.8	8.3	2.6	2.5	3.8
• Hoger secundair ASO-KSO-TSO	16.4	16.7	16.1	10.8	13.9
• Hoger secundair BSO	8.8	6.9	5.2	6.2	6.6
• Wetenschappelijk onderwijs	59.1	48.6	71.0	74.1	67.5
• Andere	7.6	13.9	5.2	6.5	7.1
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	171	72	193	324	760

De onderwijsniveaus in de voorgaande tabel zijn een clustering van de in de vragenlijst opgegeven categorieën:

- Lager secundair: ASO (algemeen secundair onderwijs) eerste en tweede graad (eerste tot en met vierde jaar), TSO (technisch secundair onderwijs) eerste en tweede graad (eerste en tot en met vierde jaar), BSO (beroepssecundair onderwijs) eerste en tweede graad (eerste en tot en met vierde jaar), KSO (kunstsecundair onderwijs) eerste en tweede graad (eerste en tot en met vierde jaar);
- Hoger secundair ASO-KSO-TSO: ASO derde graad (vijfde, zesde jaar), TSO derde graad (vijfde, zesde en/of zevende jaar), KSO derde graad (vijfde, zesde jaar);
- Hoger secundair BSO: BSO derde graad (vijfde, zesde jaar), BSO vierde graad;
- Wetenschappelijk onderwijs: professionele bachelor, kandidatuur, schakel, banaba; academische bachelor, kandidatuur, schakel, banaba; master licentiaat, manama, doctoraat.

Uit Tabel 18 blijkt dat het merendeel van de respondenten beroepsactief is (87.5%), waaronder nagenoeg evenveel voltijds als deeltijds werkenden. We brengen daarbij in herinnering dat het merendeel van de respondenten moeders zijn, die door de band genomen vaker deeltijds werken.

Tabel 18: Arbeidssituatie van de respondenten naar deelname (N = 764) (%)

Welke werksituatie is momenteel het meest op u van toepassing?	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• Zelfstandige	7.6	8.0	9.3	6.5	7.6
• Werknemer, voltijds	37.8	30.7	44	42.3	40.6
• Werknemer, deeltijds	37.2	30.7	35.2	43.2	38.6
• Specifiek statuut	0.0	0.0	0.5	1.2	0.7
• Ziekteverlof (tijdelijk)	1.2	4.0	2.1	0.9	1.6
• Loopbaanonderbreking, tijdskrediet	1.2	0.0	1.6	0.9	1.0
• Verlof zonder wedde	0.6	0.0	0.0	0.3	0.3
• Werkloos	3.5	6.7	2.1	2.2	2.9
• Invalide	0.6	6.7	1.6	0.6	1.4
• Huisman/huisvrouw	10.5	13.3	3.6	1.5	5.2
• Gepensioneerd	0.0	0.0	0.0	0.3	0.1
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	172	75	193	324	764

Inzake het **inkomen** (gezinsinkomen) peilden we zowel naar objectieve gegevens (het nettomaandinkomen) als naar de (subjectieve) inkomensbeleving. Met de laatst vermelde indicator beoogden we de mate van kwetsbaarheid in kaart te brengen. Voor het maandinkomen volgt de respondentgroep de normaalverdeling, vooral gecentreerd tussen 2.500 en 4.500 euro (zie Tabel 19).

Tabel 19: Objectief maandinkomen naar deelname (N = 678) (%)

Netto gezinsinkomen van de voorbijge maand (incl. uitkeringen, kinder- of leefgeld)	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	TOTAAL
• Minder dan 500	0.0	0.0	0.6	0.3	0.3
• 500-999	3.4	1.5	1.2	0.0	1.2
• 1000-1249	4.1	4.5	0.6	0.7	1.8
• 1250-1499	2.0	1.5	1.8	1.4	1.6
• 1500-1749	2.0	4.5	0.0	1.4	1.5
• 1750-1999	4.8	6.0	1.2	1.0	2.4
• 2000-2499	8.8	17.9	8.9	4.7	8.0
• 2500-2999	10.9	16.4	7.1	11.1	10.6
• 3000-3499	20.4	17.9	17.9	14.9	17.1
• 3500-3999	12.9	7.5	14.9	20.3	16.1
• 4000-4499	11.6	7.5	14.9	20.3	16.1
• 4500-4999	7.5	10.4	11.9	11.8	10.8
• 5000-5499	4.8	1.5	7.1	6.4	5.8
• 5500-5999	2.7	1.5	1.8	4.4	3.1
• 6000-6999	2.0	1.5	2.4	3.0	2.5
• 7000 en meer	2.0	0.0	3.6	1.7	2.1
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	147	67	168	296	678

Uit Tabel 20 blijkt dat 39.4% van de respondenten niet altijd voldoende geld heeft om onvoorziene kosten te kunnen betalen en dat 42.3% van de respondenten aangeeft niet altijd te kunnen sparen. Daarnaast zegt 8.4% niet altijd te kunnen voorzien in de basisbehoeften.

Tabel 20: Inkomensbeleving (%)

Kan uw gezin rondkomen met het beschikbare inkomen? Er is voldoende geld om ...				TOTAAL %	N
	NIET	SOMS WEL, SOMS NIET	ALTIJD		
• in de basisbehoeften van mijn gezin te voorzien	1.6	6.8	91.7	100	770
• te sparen	19.7	22.6	57.8	100	767
• onvoorziene kosten te maken	9.0	30.4	69.6	100	763
• gezondheidszorgen te betalen	2.1	7.4	92.6	100	757

SOCIAAL-CULTURELE PARTICIPATIE: VROEGERE DEELNAME AAN HET JEUGDWERK

De meerderheid van de ouders (72.5%) heeft zelf ooit deelgenomen aan het jeugdwerk (zie Tabel 21). De meesten van hen, 43.4%, zijn lid geweest en 26.1% is begeleider geweest. Ouders die zich als vrijwilliger voor het jeugdwerk inzetten, vormen 3.1% van de totale groep.

Laat duidelijk zijn dat in de verschillende subgroepen van al dan niet deelname, het merendeel van de ouders jeugdwerkervaring heeft. Inzoomend op de groep ouders met kinderen die niet deelnemen aan het jeugdwerk, heeft 35.5% van die ouders zelf ook geen jeugdwerkervaring (niet vroeger en niet nu). Het aandeel ouders zonder jeugdwerkervaring is het kleinst in de groep ouders van wie het kind zowel aan jaar- als aan vakantiewerkingen deelneemt (16.1%).

Tabel 21: Vroegere deelname van de respondenten aan het jeugdwerk naar deelname (N = 754) (%)

Heeft u zelf ooit deelgenomen aan een jeugdwerkinitiatief?					TOTAAL
	NIET-DEELNAME	DEELNAME ENKEL JAAR	DEELNAME ENKEL VAKANTIE	DEELNAME JAAR EN VAKANTIE	
• Nam niet deel	35.5	28.4	38.9	16.1	27.5
• Nam als lid deel	45.3	35.8	42.0	44.7	43.4
• Nam als begeleider deel	16.9	34.3	17.6	34.5	26.1
• Nam als vrijwilliger deel	2.3	1.5	1.6	4.7	3.1
Totaal %	100	100	100	100	100
Totaal N	172	67	193	322	754

5 GEZINSPROFIELEN

In dit onderzoek focussen we op de verwachtingen van ouders ten aanzien van organisaties, begeleiders en de eigen rol als ouder in de jeugdwerking. In de hierna volgende hoofdstukken beschrijven we de resultaten zoals door de respondent weergegeven in de drie parallelversies (cf. niet-deelname, deelname jaar, deelname vakantie). De vierdeling die we in het vorige hoofdstuk hanteerden (cf. niet-deelname, deelname enkel jaar, deelname enkel vakantie, deelname jaar en vakantie) verlieten we om twee redenen: (1) het zou ons in dit onderzoek te ver leiden en (2) het zou de aantallen te klein maken voor zinvolle analyses.

Om een diepergaand en genuanceerder beeld te krijgen van de antwoorden, werd de responsverdeling wel bijkomend verfijnd naar diverse gezinsprofielen. Voor vier kenmerken maakten we subgroepen, die we met elkaar vergeleken: kansarmoedeachtergrond, migratieachtergrond, leeftijd van het kind waarvoor de respondent de vragenlijst invulde en het eigen jeugdwerkverleden van de respondent. De resultaten van de groepsvergelijkingen worden per hoofdstuk beschreven. Voor een integraal overzicht verwijzen we naar de syntheses Tabellen in bijlage. Ze kunnen online geraadpleegd worden.

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de responsstelling naargelang van de vier kenmerken. In deze bespreking zijn de totale aantallen bij de diverse parallelversies hoger dan het aantal geanalyseerde vragenlijsten (N=787). Dat komt omdat een aanzienlijk aantal ouders zowel de vraagdelen over vakantiewerking als de vraagdelen over jaarwerking ingevuld hebben (cf. hun kind neemt zowel deel aan een jaarwerking als aan een vakantiewerking). De categorie 'deelname jaar' weerspiegelt zowel 'zuivere' deelname (enkel jaarwerking ingevuld) als 'gecombineerde' deelname (jaarwerking en vakantiewerking ingevuld). Hetzelfde geldt voor de categorie 'deelname vakantiewerking': dat zijn respondenten met een kind dat enkel aan een vakantiewerking deelneemt en respondenten van wie het kind aan een jaar- en een vakantiewerking deelneemt.

■ Leeftijd

Naar analogie met de belangrijke schakelmomenten in het leven van het kind, zoals de overgang naar lager of secundair onderwijs, hanteerden we de leeftijdsindeling: vier tot zes jaar, zeven tot negen jaar, tien tot twaalf jaar, en twaalf plus (zie Tabel 22).

Tabel 22 Verdeling leeftijd van de kinderen naar deelname (N = 1097) (%)

	NIET-DEELNAME	DEELNAME JAAR	DEELNAME VAKANTIE	TOTAAL
• 4-6	20.3	10.0	10.4	11.9
• 7-9	11.3	34.8	32.1	29.7
• 10-12	29.9	30.8	28.7	29.6
• 12+	38.4	24.5	28.8	28.8
Totaal %	100	100	100	100
Totaal N	177	400	520	1097

De oudste leeftijdsgroep is het sterkst vertegenwoordigd in de niet-deelnamegroep (38.4%). Aan jaarwerkingen nemen vooral kinderen in de lagere school deel (cf. zeven tot negen jaar en tien tot twaalf jaar). In de vakantiewerkingen zijn de verschillende leeftijdsgroepen, uitgezonderd de jongste leeftijdsgroep (vier tot zes jaar), quasi gelijk verdeeld.

■ Kansarmoedeachtergrond

Omschrijvingen zoals ouders met een kansarmoedeachtergrond, ouders in een 'kwetsbare situatie' of ouders met een (verhoogd risico op) kansarmoede worden in de literatuur door en naast elkaar gebruikt. In wat volgt, hanteren we de term kansarmoedeachtergrond. Met deze term verwijzen we naar verschillende factoren die ertoe bijdragen dat gezinnen zich in een kwetsbare situatie bevinden of een 'risico' op kansarmoede inhouden. Laat duidelijk zijn dat deze risico's ingebed zijn in de bredere sociale en maatschappelijke context waarin gezinnen leven, de kansen die hen geboden dan wel ontnomen worden om keuzes te maken en die te realiseren (zie o.a. Engelen & Nys, 2014).

Voor de bepaling van de groep ouders met een kansarmoedeachtergrond hanteerden we een combinatie van de volgende factoren: het opleidingsniveau en de arbeidssituatie van de moeder van het kind, het gezinsinkomen gecorrigeerd volgens een equivalentieschaal (OECD-modified scale zie Haagenars et al., 1994) en de inkomensbeleving van de respondent.

Een gezin wordt in dit onderzoek als 'kansarm' beschouwd als aan de voorwaarden voor gezinsinkomen en aan minstens één ander criterium voldaan is:

- opleidingsniveau van de moeder: niet vervolmaking van de derde graad van het secundair onderwijs;
- arbeidssituatie van de moeder: precare tewerkstelling, niet beroepsactief of langdurige werk-
onbekwaamheid (bv. ziekteverlof);
- gezinsinkomen: gekoppeld aan leefloon met correctie voor het aantal personen in het gezin en het
aantal kinderen (plus veertien jaar) ten laste;
- inkomensbeleving: (negatieve) score op het item 'voldoende geld voor onvoorziene kosten'.

Het grootste aandeel respondenten met een kansarmoedeachtergrond bevindt zich in de niet-deelnamegroep (zie Tabel 23).

Tabel 23: Verdeling kansarmoedeachtergrond naar deelname (N = 977) (%)

Aandeel respondenten ...	NIET-DEELNAME	DEELNAME JAAR	DEELNAME VAKANTIE	TOTAAL
• zonder kansarmoedeachtergrond	77.2	84.3	87.4	84.7
• met kansarmoedeachtergrond	22.8	15.7	12.6	15.3
Totaal %	100	100	100	100
Totaal N	145	364	468	977

■ Migratieachtergrond

De groep respondenten met migratieachtergrond bakenden we af volgens het land van herkomst van beide (biologische) grootouders van het kind (cf. moeder en vader van de respondent, moeder en vader van de andere ouder van het kind). Migratie gaat met andere woorden terug tot de tweede graad. Gezinnen in dit onderzoek als 'met migratieachtergrond' zijn gezinnen waarvan minstens één grootouder geboren is in een ander land dan België.

Gelijklopend met de samengestelde indicator voor kansarmoedeachtergrond is in de niet-deelnamgroep het aandeel respondenten met een migratieachtergrond het grootst. Net geen vierde (24.3%) van de niet-deelnamgroep heeft een migratieachtergrond (zie Tabel 24).

Tabel 24 Verdeling migratieachtergrond van de respondenten naar deelname (N= 1082) (%)

Aandeel respondenten ...	NIET-DEELNAME	DEELNAME JAAR	DEELNAME VAKANTIE	TOTAAL
• zonder migratieachtergrond	75.7	85.7	90.2	86.2
• met migratieachtergrond	24.3	14.3	9.8	13.8
Totaal %	100	100	100	100
Totaal N	173	398	511	1082

■ Jeugdwerkverleden

Jeugdwerk is generatief of zet zich met andere woorden over generaties door. Tot 79.2% van de ouders met een kind in het jeugdwerk, heeft zelf ooit deelgenomen aan jeugdwerk of is begeleider geweest. Dat wordt door de jeugdsector vaak gezien als een meebepalende factor voor deelname. Het jeugdwerkverleden lijkt ons vanuit die optiek een zinvolle 'groepsindicator'. We beperken ons hier tot de indeling 'zonder jeugdwerkverleden' en 'met jeugdwerkverleden' (zie Tabel 25). We maken met andere woorden geen verdere uitzuivering naar de rol die de respondenten destijds in het jeugdwerk opnamen (cf. lid geweest, begeleider of vrijwilliger geweest).

Tabel 25: Verdeling jeugdwerkverleden van de respondenten naar deelname (N = 1094) (%)

Aandeel respondenten ...	NIET-DEELNAME	DEELNAME JAAR	DEELNAME VAKANTIE	TOTAAL
• zonder jeugdwerkverleden	34.7	18.5	24.3	27.5
• met jeugdwerkverleden	65.3	81.5	75.5	72.5
Totaal %	100	100	100	100
Totaal N	176	395	523	1094

In alle groepen zijn respondenten met jeugdwerkervaring het sterkst vertegenwoordigd (van 65.3% tot 81.5%). In de niet-deelnamgroep is er een opmerkelijk groter aandeel respondenten zonder jeugdwerkverleden.

6 DEELNAMEBEVORDERENDE EN DEELNAMEBELEMMERENDE FACTOREN

“Nabijheid is het belangrijkste omdat heel veel ouders, dat is onze ervaring, de jeugdbeweging kiezen waar dat ze zelf hebben in gezeten, ook vriendjes zijn heel belangrijk.” (een jeugdwerkondersteuner)

In dit hoofdstuk bespreken we de door ouders gerapporteerde deelnamebevorderende en deelnamebelemmerende factoren. We zoomen specifiek in op mogelijke drempels, op de personen die mee beslissen over de deelname en op de motieven om voor een welbepaalde jeugdwerkorganisatie en werkvorm te kiezen.

■ Drempels voor deelname

“Van mij mag ze dat zeker doen maar dan vind ik dat ze een ander dingetje moet laten vallen. Want ze heeft al drie hobby’s, en dat vind ik echt wel een maximum. Anders zit alles zo bomvol.” (een ouder)

We bereikten in dit onderzoek een aanzienlijk aantal ouders met kinderen die niet deelnemen aan het jeugdwerk (N=261). Bij deze ouders peilden we naar de redenen waarom hun kinderen niet deelnemen. Dat geeft een beeld van de drempels die ouders en/of hun kinderen ervaren. In de lijst met mogelijke drempels namen we gezinsgerelateerde (bv. de combinatie met het gezinsleven), organisatiegerelateerde (bv. betaalbaarheid en bereikbaarheid van het aanbod, de begeleiding) en kindgerelateerde (bv. omdat het kind geen zin heeft) items op.

Om voor de ouders met kinderen die wel deelnemen zicht te krijgen op mogelijke drempels, vroegen we hen ‘of ooit overwogen werd te stoppen met deelname’. Daarbij aansluitend polsten we naar elementen die deze overweging in de hand werkten. De itemlijst die aan deze groep ouders voorgelegd werd, liep parallel met de lijst die aan de ouders met niet-deelnemende kinderen werd voorgelegd (cf. supra). Enkele items werden weliswaar licht anders geformuleerd, maar dat deed geen afbreuk aan de inhoudelijke overeenstemming.

Inzoomend op de deelnamegroepen (cf. jaar- of vakantiewerking) geven we volledigheidshalve mee dat telkens om en bij de 20% van de respondenten rapporteert dat stopzetting van de deelname aan het initiatief overwogen werd. Dat maakt dat deze groepen een kleine responsgraad (N) kennen: voor deelnemers aan een jaarwerking bedraagt de responsgraad 84 en voor deelnemers aan een vakantiewerking 97. De percentages dienen dan ook met de nodige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd.

ALGEMENE BEVINDINGEN

Niet alle drempels worden in gelijke mate ervaren door ouders van deelnemers en ouders van niet-deelnemers. Voor bijna alle items zijn er significante verschillen ($p < .05$) tussen ouders met deelnemende kinderen en ouders met niet-deelnemende kinderen (zie Tabel 26). De top drie van drempels voor jaarwerking en vakantiewerking zijn grotendeels gelijklopend.

Tabel 26: Drempels om (niet langer) deel te nemen naar deelname (meerdere antwoorden mogelijk)
(% ouders dat dit item aanvinkt)

Wat zijn redenen om uw kind niet te laten deelnemen? Waarom heeft u/uw kind ooit gedacht te stoppen met deelname?				
	NIET-DEELNAME	DEELNAME JAAR	DEELNAME VAKANTIE	
• Ik denk dat het niets voor mijn kind is	14.1	/	/	
• Ik kan het niet betalen	4.1	1.2	4.1	* a b
• Het is niet bereikbaar	4.3	3.6	2.1	* a b
• Mijn kind wil er niet aan deelnemen	50.5	26.2	48.5	* a b
• Er is een slechte sfeer in de groep	/	7.1	5.2	
• Ik heb geen vertrouwen in de begeleiding	8.7			* a b
• Er is een slecht contact tussen mij en de begeleider van mijn kind		1.2	4.1	
• Er is een slecht contact tussen mijn kind en zijn/haar begeleider	/	6.0	4.1	
• Mijn kind moet in het huishouden helpen	0.0	1.2	0.0	
• Mijn kind kent er niemand	3.3			* a b
• De vrienden van mijn kind stoppen		22.6	21.6	
• Mijn kind heeft al genoeg andere vrijetijdsactiviteiten	28.8	27.4	18.6	
• Mijn kind heeft teveel schoolwerk	4.9	9.5	3.1	* a b
• Er deed zich iets ingrijpend voor in de familie	1.1	0.0	0.0	* a b
• Ik vind het belangrijker dat mijn kind tijd doorbrengt met mij/ het hele gezin	10.3			* a b
• Het valt niet meer te combineren met ons gezinsleven		0.0	2.1	
• Ik heb er nog niet bij stilgestaan	6.5	/	/	
• Andere	27.7	44.0	0.0	
Totaal N	184	84	97	

De drie hoogste scores staan vet gedrukt. Items die significant verschillen naargelang van de groepen, staan aangeduid met een * ($p < .05$), waarbij a staat voor een significant verschil tussen niet-deelname en deelname jaar en b staat voor een significant verschil tussen niet-deelname en deelname vakantie.

Redenen voor niet-deelname of het niet langer deelnemen aan het jeugdwerk zijn vooral kindgerelateerd. De meest gerapporteerde redenen waarom een kind niet (langer) deelneemt zijn achtereenvolgens: dat het kind er niet aan wil deelnemen of er met andere woorden geen zin in heeft (26.2% deelname jaar, 48.5% deelname vakantie, 50.5% niet-deelname) en dat het kind een andere vrijetijdsbesteding heeft (18.6% deelname vakantie, 27.4% deelname jaar, 28.8% niet-deelname). Meer aanbodgerichte drempels (waaronder de kostprijs) worden beperkter aangeduid. Een groot aandeel ouders (27.7% niet-deelname, 44% deelname jaar) geeft ook nog 'andere' redenen op, zoals: het kind is nog te jong, het 'verplichte' karakter van deelname, er is geen plaats, er is een gebrek aan begeleiders of er is een 'verdeeld' vrijetijdspatroon in de gezinnen (cf. ingeval van scheiding en de daarmee gepaard gaande nieuwe gezinsconstellaties).

Van de **ouders met niet-deelnemende kinderen** geeft 14.1% aan dat ze jeugdwerk niets voor hun kind vinden. Ouders van niet-deelnemers verwijzen in beperkte mate (10.3%) ook naar de moeilijke combinatie

met het gezinsleven en naar het gebrek aan vertrouwen in de begeleiding (8.7%) als redenen voor niet-deelname. Een klein percentage (6.5%) heeft nog nooit stilgestaan bij de redenen voor niet-deelname.

Ouders van deelnemende kinderen geven naast de eerder vermelde kindgerelateerde redenen (bv. het kind heeft geen zin en het kind heeft een andere vrijetijdsbesteding), ook het niet langer deelnemen van vrienden als beweegreden op om te stoppen. In de deelnamegroep jaarwerking en in de deelnamegroep vakantiewerking bedraagt dat percentage respectievelijk 22.6% en 21.6%.

PROFIELGEBONDEN VERSCHILLEN?

Zijn er verschillen naargelang van de achtergrondkenmerken? Ervaren sommige 'groepen' ouders bepaalde drempels sterker? We stellen verschillen vast naargelang van de leeftijd van het kind (zie Bijlage 1) en de kansarmoedeachtergrond (zie Bijlage 2).

Omdat het kind dat niet wil (cf. mijn kind wil er niet aan deelnemen), wordt door 26.62% tot 50.5% van de ouders in de verschillende parallelversies gerapporteerd (zie Tabel 26). Dit is een reden die in meerdere mate door ouders met kinderen in de oudere leeftijdsgroepen wordt aangegeven. Desalniettemin staat dit item in de groep ouders met vier- tot zesjarige kinderen nog steeds in de top drie van aangeduide redenen.

Over de parallelversies heen is de tendens dat ouders met zeer jonge kinderen (vier tot zes jaar) over dit item het minst uitgesproken zijn (bij deelname jaar en deelname vakantie) of althans zeer beperkt (bij niet-deelname). Telkens is de groep met kinderen van lagere schoolleeftijd (zeven tot negen en tien tot twaalf) het meest uitgesproken. De ouders van kinderen in tiengroepen geven deze reden dan weer beperkter op. Bij de versie vakantiewerking is dit leeftijdsverband ook significant ($p < .05$, 22.2% vier- tot zesjarigen, 57.1% zeven- tot negenjarigen, 62.9% tien- tot twaalfjarigen, 25% twaalf plus).

Inzoomend op mogelijke hindernissen vanuit andere tijdbestedingen wordt over de verschillende groepen van al dan niet deelname heen, door 18.6% (deelname vakantie) tot 28.8% (niet-deelname) het **hebben van andere activiteiten** aangestipt. Dit zijn vooral ouders met kinderen in de oudere leeftijdsgroepen. Van al de respondenten die 'andere vrijetijdsbesteding' als drempel aangeeft, heeft 76% de vragen beantwoord voor een kind dat ouder is dan tien jaar. De jongste leeftijdsgroepen scoren telkens ongeveer een vijfde of minder (22.2% deelname vakantie, 14.3% deelname jaar en 11.1% niet-deelname). Bij de oudere leeftijdsgroepen varieert dat percentage van 25.9% in de groep zeven- tot negenjarigen die deelneemt aan een jaarwerking tot 43.4% in de groep tien- tot twaalfjarigen die niet deelneemt.

Aansluitend bij tijdsbesteding is ook de drempel **combinatie met schoolwerk** te vermelden. Deze wordt uitsluitend door ouders met kinderen ouder dan tien jaar aangeduid.

In de drempelreeks bij de niet-deelnamegroep werd bijkomend het item **'ik heb er nog niet bij stilgestaan'** opgenomen. Een beperkt aandeel respondenten (6.5%) geeft dit aan als mogelijke reden voor niet-deelname van hun kind. Vooral ouders met kinderen in de jongste groep geven dat in sterkere mate aan ($p < .001$): tot 19.4% van de ouders met een niet-deelnemend kind in de leeftijdscategorie vier tot zes jaar. Zij vertegenwoordigen 70% van alle ouders met een niet-deelnemend kind die dit als reden opgeven. In de andere leeftijdsgroepen bedragen die percentages 0% (zeven tot negen jaar en tien tot twaalf jaar) en 4.5% (twaalf plus).

Voor dit item is er tevens een andere verdeling (hoewel niet significant) naargelang van de kansarmoedeachtergrond. Vooral de respondentengroep met kansarmoedeachtergrond stipt dit item sterker aan. Van

de ouders met kansarmoedeachtergrond heeft 15.6% nog nooit stilgestaan bij de reden(en) om niet deel te nemen aan jeugdwerk. Bij ouders zonder kansarmoedeachtergrond is dit aandeel veel kleiner, namelijk 3.6%.

De **moeilijke combinatie met het gezinsleven** wordt weinig tot niet door de deelnamegroepen gerapporteerd. In de niet-deelnamegroep wordt dit daarentegen door 10.3% van de ouders aangestipt. Het item 'Ik vind het belangrijker dat mijn kind tijd doorbrengt met mij/het hele gezin' speelt verhoudingsgewijs sterker mee bij ouders met een kind in de jongste leeftijdsgroep. Tot 19.4% van de ouders met kinderen tussen vier en zes jaar geeft dit als reden op om niet deel te nemen. Bij ouders met een tiener (cf. twaalf plus) bedraagt dit 6%, bij ouders met een kind in de lagere school globaal 10.6% (10% zeven tot negen, 11.3% tien tot twaalf jaar). De verschillen zijn evenwel niet significant.

Het item **kostprijs** (cf. ik kan het niet betalen) wordt 'slechts' door 1.2% (deelname jaar) tot 4.1% (niet-deelname en deelname vakantie) aangegeven. Dit aandeel lijkt verwaarloosbaar. Uitgesplitst naar kansarmoedeachtergrond, zien we echter dat voor respondenten met kansarmoedeachtergrond dit aandeel stijgt tot om en bij de 10% (9.4% niet-deelname, 10% deelname jaar, 8.3% deelname vakantie). Bij respondenten zonder kansarmoedeachtergrond bedraagt dat percentage 2.7% (niet-deelname), 0% (deelname jaar) en 2.5% (deelname vakantie). De aantallen zijn echter te klein om hierover statistisch betrouwbare uitspraken te doen.

■ **Beïnvloedingspersonen voor deelname**

"Hij wil alleen gaan waar iemand gaat die hij kent." (leen ouder)

Naast de redenen om al dan niet deel te nemen, peilden we bij de ouders van deelnemers naar personen die mogelijks een invloed hadden op de beslissing tot deelname. We beogen met andere woorden zicht te

krijgen op de vraag of deelname vooral een keuze is van de ouders of van het kind en of daarin ook andere personen een rol spelen.

ALGEMENE BEVINDINGEN

Kinderen hebben veelal zeggenschap in de beslissing om deel te nemen aan jeugdwerkactiviteiten. Dat blijkt het sterkst uitgesproken in de groep deelname jaar ($p < .01$). Op de tweede plaats volgt de respondent zelf, met name de ouder (zie Tabel 27). Ook andere personen spelen een rol: 22% (deelname jaar) tot 25.4% (deelname vakantie) van de ouders verwijst naar de invloed van een andere persoon. Dat blijken in meerderheid vrienden van het kind te zijn (56,3% deelname jaar, 54,3% deelname vakantie). Een heel klein aandeel respondenten verwijst naar de school of een hulpverlener als medebeïnvloeder (8% of minder). In de groep deelname jaar en in de groep deelname vakantie stelde respectievelijk 12.7% en 10.3% dat de (ex) partner een rol speelde in de beslissing tot deelname.

Tabel 27: Beïnvloedingspersonen deelname naar deelname (meerdere antwoorden mogelijk)
(% ouders dat dit item aanvinkt)

Wie had invloed op de beslissing om deel te nemen?	DEELNAME JAAR		DEELNAME VAKANTIE	
Ik vond dat mijn kind dat moest doen	56.5		51.7	
Mijn (ex)-partner vond dat mijn kind dat moest doen	12.7		10.3	
Mijn kind heeft dat zelf gekozen	72.9		63.4	*
De organisatie werd aangeraden door iemand anders ^o	22.0		25.4	
Totaal N	399		517	
^o Zo ja, wie?				
Broer(s) of zus(sen) van mijn kind	16.1		10.1	
Vrienden van mijn kind	56.3		54.3	
Familie	10.3		18.6	
School	8.0		3.1	
Een hulpverlener	4.5		2.3	
Andere	31.0		28.7	
Totaal N	89		129	

De hoogste scores staan vet gedrukt. Items die significant verschillen naargelang van de groepen, staan aangeduid met een * ($p < .05$).

PROFIELGEBONDEN VERSCHILLEN?

Wat de deelname-invloed van andere personen betreft, zijn er in de groepen deelname jaar- en deelname vakantiewerkingen verschillen en dat naargelang van de leeftijd van het kind (zie bijlage 5).

De **ouder** speelt een belangrijke rol in de deelnamebeslissing. In beide deelnamegroepen (cf. deelname jaar – deelname vakantie) wijst telkens de helft of meer op de 'eigen invloed' (cf. ik vond dat mijn kind dat

moest doen). Bij beide parallelversies geven ouders met kinderen in de jongste leeftijdsgroep dit het sterkst op. Van de ouders met vier- tot zesjarigen geeft 70% aan dat ze als ouder mee beslissen. Bij de oudere leeftijdsgroepen daalt dat aantal tot ongeveer de helft of minder van de respondenten. De verschillen zijn het sterkst uitgesproken bij deelname aan vakantiewerkingen ($p < .05$: 75.5% vier- tot zesjarigen, 59.3% zeven- tot negenjarigen, 43.8% tien- tot twaalfjarigen, 42.9% twaalf plus).

De zeggenschap van het kind (cf. **mijn kind heeft dat zelf gekozen**) wordt over de hele deelnamegroep heen niet in gelijke mate voor alle leeftijdsgroepen aangevinkt ($p < .001$). Volgens de ouders hebben vooral tieners zelf invloed op de beslissing om deel te nemen. Tot drie vierde (74.7%) van de ouders met kinderen ouder dan twaalf jaar geeft aan dat hun kind zelf invloed had. Jongere kinderen hebben minder inspraak. In de groep deelname aan vakantiewerking daalt het patroon gradueel: 74.7% van de groep met kinderen ouder dan twaalf jaar, 64.9% van de groep met kinderen tussen tien en twaalf jaar, 58.3% van de groep met kinderen tussen zeven en negen jaar en 30.8% van de groep met kinderen tussen vier en zes jaar. Bij deelname aan een jaarwerking situeren de antwoordscores van de diverse leeftijdsgroepen zich meer in dezelfde grootorde: om en bij de helft van de respondenten met kinderen in de jongste leeftijdsgroep (48.6% vier- tot zesjarigen) tot om en bij drie vierde van de respondenten met kinderen ouder dan zeven jaar (76.5% zeven- tot negenjarigen, 74.2% tien- tot twaalfjarigen, 74.7% twaalf plus).

Verhoudingsgewijs is ook de **invloed van de (ex)partner** sterker bij de jongere leeftijdsgroepen. Om en bij 15% van de respondenten met een kind jonger dan negen jaar geeft aan dat de partner meebesliste. Bij de oudere leeftijdsgroepen zakt dat percentage tot onder de 10%. De leeftijdsverschillen zijn meest uitgesproken bij deelname aan een vakantiewerk ($p < .05$: 15.7% vier- tot zesjarigen, 15.2% zeven- tot negenjarigen, 8.4% tien- tot twaalfjarigen, 5.5% twaalf plus).

Bij de oudere leeftijdsgroepen speelt de **invloed van vrienden** sterker door. Wanneer ouders aangeven dat een derde persoon invloed had, dan gaat dit in de meerderheid van de gevallen over vrienden van het kind (54.3% in de groep deelname vakantie tot 56.3% in de groep deelname jaarwerking). Bij beide deelnamegroepen is dit het meest uitgesproken voor ouders met kinderen van lagere schoolleeftijd (cf. zeven tot negenjarigen en tien- tot twaalfjarigen). De groep met tieners (twaalf plus) scoort wat gematigder. De jongste leeftijdsgroep is het minst uitgesproken. In de groep deelname vakantie is het verband met de leeftijd van het kind significant ($p < .01$: 23.8% vier- tot zesjarigen, 54.3% zeven- tot negenjarigen, 68.3% tien- tot twaalfjarigen, 56.7% twaalf plus).

Uit Tabel 27 bleek reeds dat 10.3% tot 18.6% van de ouders **familie** opgeeft als 'andere' beïnvloedingspersoon. In de groep deelname aan een jaarwerking zijn er significante verschillen tussen de leeftijdsgroepen ($p < .05$). De jongste leeftijdsgroep geeft dit het sterkst op (33.3%), gevolgd door respondenten met kinderen van tien tot twaalf jaar (17.4%). Respondenten met kinderen in leeftijdsgroepen 'zeven tot negen' en 'ouder dan twaalf' zijn het minst uitgesproken (2.8% zeven- tot negenjarigen en 5% twaalf plus).

■ Drijfveren keuze organisatie en werking

////////////////////////////////////

“Uiteindelijk is de manier waarop je iets leert kennen belangrijk en de toegankelijkheid voor informatie hierover. Ik vind het wel belangrijk om feedback te krijgen van mensen die reeds ervaring hadden met de betreffende organisatie. Als het over kampen gaat en je zoekt bijvoorbeeld op internet, dan is het aanbod soms zo groot dat je door het bos de bomen niet meer ziet. Uiteraard vind ik de motivatie en interesse van mijn kind ook heel erg belangrijk!” (leen ouder)

Wat zijn redenen om voor een bepaalde organisatie te kiezen? Bij zowel ouders van niet-deelnemers als ouders van deelnemers bevroegen we de reden(en) om deel te nemen aan jeugdwerkactiviteiten.

Deze redenen hebben niet zozeer betrekking op de kwaliteitscriteria die in één van de volgende hoofdstukken aan bod komen, maar peilen naar de drijfveren van een respondent om voor een bepaalde organisatie of werking te kiezen. Deze vraag werd aan een beperkt aantal respondenten voorgelegd: aan de ouders van deelnemers die bij de vraag naar beïnvloedingspersonen het item 'ik vond dat mijn kind dat moest doen' aanvinkten (N jaar = 221, N vakantie = 265) en aan de ouders van niet-deelnemers die ooit overwogen hebben om toch deel te nemen (75.5%, N=139).

ALGEMENE BEVINDINGEN

Voor de helft van de opgegeven redenen (3/6) is er een significant verschil tussen de groepen naargelang van de deelname. Deze verschillen zijn vooral terug te voeren naar verschillen tussen de groepen deelname aan jaarwerking en deelname aan vakantiewerking (zie Tabel 28).

De meest frequent gerapporteerde redenen tot deelname zijn het reeds kennen van de vriendjes in de organisatie (32.5% deelname vakantie, 45.3% niet-deelname, 53.1% deelname jaar), de organisatie van vroeger kennen (37.7% deelname vakantie, 41.7% niet-deelname, 52.9% deelname jaar) en het deelnemen van andere familieleden (22.3% niet-deelname, 26.8% deelname vakantie, 31.7% deelname jaar).

Tabel 28: Redenen tot deelname naar deelname (meerdere antwoorden mogelijk) (% ouders dat dit item aanvinkt)

Wat waren voor u mogelijke redenen om dit kind te laten meedoen?				
	NIET-DEELNAME	DEELNAME JAAR	DEELNAME VAKANTIE	
• Mijn kind heeft al veel vrienden in de organisatie	45.3	53.1	32.5	*b c
• Andere familieleden nemen deel	22.3	31.7	26.8	
• Ik ken al andere ouders/buurtbewoners	18.7	26.2	7.9	*b c
• Ik ken deze organisatie al van vroeger	41.7	52.9	37.7	*c
• Zo heb ik meer tijd voor mezelf/Zo kan ik eens op adem komen	10.8	9.0	13.2	
• Zo heb ik meer tijd voor de andere kinderen in het gezin	5.0	1.3	3.8	
• Andere	27.3	3.1	52.2	
Totaal N	139	227	265	

De hoogste scores staan vet gedrukt. Items die significant verschillen naargelang van de groepen, staan aangeduid met een * (p < .05), waarbij b staat voor een significant verschil tussen niet-deelname en deelname vakantie en c staat voor een significant verschil tussen deelname jaar en deelname vakantie.

Opmerkelijk is het hoog percentage **ouders in de niet-deelnamegroep** dat aangeeft de organisatie reeds van vroeger te kennen (41.7%).

Bij **ouders van deelnemers** in jaarwerkingen valt vooral de verhoudingsgewijs sterkere invloed van buurtbewoners (mede-ouders) op (26.2%). Bij vakantiewerking is dat minder van tel (7.9%). Het reeds kennen van de organisatie weegt vooral door bij ouders met een kind in een jaarwerking (52.9% deelname jaar tegenover 37.7% deelname vakantie).

PROFIELGEBONDEN VERSCHILLEN?

Niet alle redenen worden in gelijke mate aangestipt als we uitzuiveren naar achtergrondkenmerken (zie Bijlage 9 tot en met Bijlage 12). We merken verschillen naargelang van de leeftijd van het kind (zie Bijlage 9), kansarmoedeachtergrond (zie Bijlage 10) en het jeugdwerkverleden (zie Bijlage 12).

Zoals eerder al vermeld, wordt de reden '**de organisatie kennen**' (cf. ik ken deze organisatie al van vroeger) zowel in de groep ouders met kinderen die deelnemen als in de groep ouders met kinderen die niet deelnemen door een respectabel aandeel ouders opgegeven (52.9% deelname jaar, 37.7% deelname vakantie, 41.7% niet-deelname). Bijna alle ouders die dit als reden opgeven (90.3%), hebben zelf een jeugdwerkverleden ($p < .001$). Volledigheidshalve merken we op dat het hier om 'slechts' de helft van alle respondenten met een jeugdwerkverleden gaat. De andere helft van respondenten met een jeugdwerkverleden (51.2%) vinkt deze reden niet aan. De generativiteit of 'overdracht van deelname' zet zich met andere woorden niet noodzakelijk in hetzelfde jeugdwerk door. Kinderen nemen niet altijd deel aan de activiteiten van een organisatie waar hun ouders zelf lid van waren.

Een heel beperkt aantal respondenten (5% niet-deelname of minder) geeft aan dat deelname aan het jeugdwerk overwogen werd omdat men zo als ouder **meer tijd zouden hebben voor andere kinderen in het gezin**. Dat zijn vooral ouders met een kansarmoedeachtergrond. Verhoudingsgewijs duiden zij dit item vaker aan. Bij ouders zonder kansarmoedeachtergrond ligt dat aantal aanzienlijk lager. Deze tendens is het scherpst bij de niet-deelnamegroep: slechts 2.3% van de ouders zonder kansarmoedeachtergrond scoort dit item, tegenover 16.7% van ouders met kansarmoedeachtergrond. Deze verschillen zijn echter slechts indicatief omdat de aantallen te klein zijn om er statistisch betrouwbare uitspraken over te doen.

Eerder vermeldden we dat ouders beperkt aangeven deel te nemen aan jeugdwerk omwille van meer tijd voor de andere kinderen in het gezin. **Meer tijd voor zichzelf** wordt frequenter, zij het nog steeds beperkt, gerapporteerd (9% deelname jaar, 10.8% niet-deelname, 13.2% deelname vakantie). Vooral in de jongste leeftijdsgroepen (vier tot zes jaar en zeven tot negen jaar) koppelen respondenten de deelname van hun kind vaker aan het meer tijd voor zichzelf hebben. Van al de respondenten die dit item aanvinken, heeft 67% een kind in de leeftijdsgroep jonger dan negen jaar. In de groep deelname jaar zijn de verschillen significant ($p < .01$: 8.7% vier- tot zesjarigen, 15.8% zeven- tot negenjarigen, 0% tien- tot twaalfjarigen, 10% twaalf plus).

■ Samenvattend

Wat zijn deelnamebevorderende en deelnamebelemmerende factoren? We belichtten in dit hoofdstuk achtereenvolgens drempels, personen die mogelijks een invloed hadden op de beslissing tot deelname en drijfveren.

Wat werkt deelname in de hand en wat doet stoppen met deelname?

Redenen om niet (langer) deel te nemen zijn het geen zin hebben van het kind en de combinatie met

andere vrijetijdsactiviteiten. Het niet langer deelnemen van vrienden is voor deelnemende kinderen een belangrijke beweegreden om te stoppen. Respondenten met kinderen die niet deelnemen benadrukken ook de 'bruikbaarheid', bijvoorbeeld omdat de ouders het niets voor het kind vindt. Voor enkele ouders die niet deelnemen is de combinatie met het gezinsleven al vaker een obstakel. Dit laatste speelt sterker bij de jongste leeftijdsgroepen. Daarbij moet worden opgemerkt dat niet-deelname van deze groep niet steeds bewust is. Zeker in de oudergroepen met jonge kinderen hebben een aantal ouders nog niet stilgestaan bij de reden tot niet-deelname. Ouders met een kind in de oudere leeftijdsgroepen benadrukken sterker het niet deelnemen omdat het kind dat niet wil en het hebben van andere vrijetijdsbesteding.

Wie beslist over deelname?

Kinderen hebben niet alleen een grote invloed op de keuze tot niet-deelname, ze hebben ook een grote stem in de keuze tot deelname. Op de tweede plaats volgt de ouder zelf. Wanneer andere personen een rol hebben, dan blijken dat vooral vrienden van het kind te zijn.

De invloed van vrienden en de zeggenschap van het kind speelt vooral door in de groep ouders met oudere kinderen. Bij jongere kinderen hebben de ouders zelf een sterkere rol (de respondent en de partner van de respondent) en is er een grotere invloed van familieleden.

Wat zijn motieven om voor een welbepaalde jeugdwerkorganisatie of werkvorm te kiezen?

Vertrouwdheid speelt een belangrijke rol in de keuze voor een organisatie. Dat het kind er al vele vrienden heeft, geeft de meeste doorslag. Ook het reeds kennen van de organisatie van vroeger (vooral bij ouders met een jeugdwerkverleden) of het deelnemen van andere familieleden worden het meest frequent opgegeven. Respondenten met een kind dat deelneemt aan een jaarwerking, geven ook nog het kennen van andere ouders of buurtbewoners sterk aan.

Hoewel de redenen in relatie tot (gezins)tijdbesteding beperkter worden gescoord, zijn ze toch vermeldenswaardig, zeker in relatie tot achtergrondkenmerken. Ouders met een kansarmoedeachtergrond geven bijvoorbeeld sterker het meer tijd hebben voor andere kinderen in het gezin op. Ouders met kinderen in de jongste leeftijdsgroepen (cf. ouders met kinderen jonger dan negen) benadrukken ook het meer tijd hebben voor zichzelf.

■ Verdiepende analyse en aandachtspunten

De verdiepende gesprekken met ondersteuners en vrijwilligers uit het jeugdwerk en met ouders en jongeren geven verdere duiding bij de voorgaande resultaten.

Financiële betaalbaarheid en tijdsinvestering

In de respondentengroep wordt kostprijs opvallend beperkt gerapporteerd als drempel. Ouders zijn er zich blijkbaar van bewust dat aan een werking een kostprijs verbonden is (bv. verzekeringen, materiaal) en hebben daar begrip voor. Kansarmoedeachtergrond maakt echter een verschil. Voor ouders met een kansarmoedeachtergrond kan zeventig euro voor vijf dagen sportkamp of vier euro om te gaan zwemmen al (te) duur zijn. Niet-kansarme ouders spreken al snel over vierhonderd euro of meer als aanvaardbaar voor bijvoorbeeld vakantiecampen.

In de kwalitatieve bevraging van ouders werd kort gepeild naar kortingsystemen. Deze systemen zijn niet steeds gekend. Aansluitend bij de kostprijs treden andere drempels mee op de voorgrond, zoals angst voor stigmatisering. Sommige ouders vinden het beschamend om aan de vereniging een ticketje of stempel voor terugbetaling te moeten vragen.

“Er zijn speciale aanmoedigingen of maatregelen om deel te nemen, zoals de terugbetaling door het OCMW of de bijdrage van mutualiteiten in het lidgeld ...”

Voor mij speelt dat geen enkele rol ... Ik ben zelfs beschaamd om dat briefke te gaan afgeven bij het ... Dat ik dat moet afgeven, ik voel mij daar niet goed bij.” (leen ouder)

Daarenboven vraagt ook de relativiteit van kostprijddrukkende maatregelen aandacht: kortingen van vijftien euro op een abonnement van vierhonderd euro maken voor ouders met een kansarmoedeachtergrond het verschil niet.

In de niet-deelnamegroep hebben een aantal ouders, vooral in de jongste leeftijdsgroepen en met kansarmoedeachtergrond, nog niet stil gestaan bij het feit waarom hun kinderen niet deelnemen aan jeugdwerkactiviteiten. Mogelijks speelt een informatietekort. Uit de verdiepende ouderbevraging komt het gebrek aan informatie expliciet als aanbodgebonden drempel naar voren. Ouders geven aan dat er over de activiteiten in hun buurt te weinig informatie verspreid wordt. Omdat er zo weinig informatie over het activiteitsaanbod verspreid wordt, veronderstellen de meeste ouders dat (enkel en alleen maar) voetbal dé activiteit en sport is die de kinderen in hun buurt kunnen doen. Niet goed weten wat er allemaal te doen is en op welke locatie dat aanbod juist plaatsvindt, kan dus een belemmering vormen voor deelname. Er is evenwel niet alleen een tekort aan informatie, de wijze waarop die informatie ter beschikking wordt gesteld is niet deelnamebevorderend. Zo signaleerden kwetsbare ouders in de face-to-facebevraging dat vrijblijvende informatie (bv. folders) ouders die niet vertrouwd zijn met het (reguliere) jeugdwerk, niet bereikt.

“Ja, er stonden niet zo lang geleden wel een paar jongens en meisjes aan de schoolpoort briefjes uit de delen over ja, de chiro of zoiets ... Maar ik weet niet goed. Wat is dat chiro? Ik wil daar wel meer informatie over.” (leen ouder)

Tot slot zoomen we in op tijdsgebrek als mogelijke drempel. In de niet-deelnamegroep wordt onder meer verwezen naar de voorkeur om tijd in gezinsverband door te brengen. In de kwalitatieve bevraging van ouders bleek dit een van de grootste drempels te zijn voor de vrijetijdsbesteding in het algemeen en de deelname aan het jeugdwerk in het bijzonder. Niet alleen ouders, ook kinderen brachten dit naar voren.

“Wij gaan eigenlijk veel naar de kust in het weekend. Als ze naar de jeugdbeweging zou moeten, gaan we vroeger moeten terugkeren, of we gaan pas later kunnen vertrekken. Wij hebben dan niet echt gemotiveerd omdat we dan ook een stuk van onze vrije tijd kwijt zijn, omdat we dat ook opofferen. En zij vraagt er niet achter, integendeel.” (leen ouder)

“Er zijn kinderen in mijn klas die in de scouts of chiro zitten. Die zeiden tegen mij dat dat kei-plezant is en dat ge daar dan zonder uw ouders eens goed op uitstap kon gaan. Ge hebt andere eetgewoontes, ge moet daar zonder handen eten, zonder bestek. Dat vind ik dan niet zo leuk. En dat is weer een weekend zonder uw ouders. Jeugdbeweging vind ik eigenlijk niet zo plezant, omdat ik dan mijn ouders voor een dag niet kan zien.” (leen jongere)

Het tijdstip van al die activiteiten blijkt ook van wezenlijk belang te zijn. Het moet immers praktisch mogelijk zijn om de verschillende activiteiten en de verplaatsing naar die activiteiten te combineren. Er moet rekening gehouden worden met de andere gezinsleden en hun activiteiten, met het huishoudelijk en/of de job(s) van de ouder(s). De dag en het uur van de activiteiten kunnen een verschil maken.

“Graag de uren aanpassen aan werkende ouders, bijvoorbeeld geen kamp laten starten op maandagmiddag.” (leen ouder)

In dat kader speelt, vooral voor alleenstaande maatschappelijk kwetsbare ouders, bereikbaarheid een grote rol.

“Ik denk dat ik daar de tijd niet voor heb. Ik denk dat ik blij zou zijn dat ik er eens een keer van af ben. De tekenacademie, dat duurt een uur en veertig minuten. Maar we rijden er al twintig minuten naartoe. Dus ik rij dan twintig minuten terug, twintig minuten weer terug. Dat is veertig minuten dat ik nog niks doe. Dus ben ik hier eigenlijk een uurtje. Ja, echt veel tijd voor mezelf heb ik niet echt.” (leen ouder)

De drempel ‘moeilijke’ combinatie met schoolwerk wordt slechts beperkt door ouders aangestipt, maar blijkt voor kinderen heel belangrijk. Veel huiswerk moeten maken is een van de voornaamste ergernissen van de bevroegde kinderen. Vooral oudere kinderen klagen over een te vol tijdsschema, dat extra druk legt op hun vrijetijdsleven.

Specifiek voor de deelname aan jaarwerkingen blijkt het op kamp gaan voor heel wat kinderen een hindernis, zo getuigen ook verschillende ouders.

“Weet je wat ook? De kampen, dat is niet voor mijn dochter. Vanaf dat ze hoort over een kamp, dan haakt ze al af. Ook als je zegt dat het geen verplichting is.” (leen ouder)

Wisselwerking school-gezin-vrije tijd

Participatie aan jeugdwerk heeft met vertrouwen te maken. De praktijkverhalen ondersteunen de bevindingen uit de kwantitatieve bevraging: ouders kiezen veeleer voor een organisatie vanuit kennis en zichtbaarheid (cf. in de buurt, kennen via vriendjes enz.). Uit de kwantitatieve bevraging bleek de sterke invloed van het kind, maar ook van de ouders. De kwalitatieve bevraging van ouders brengt de impact op de ouder-kindrelatie en mogelijke loyaliteitsconflicten aan het licht.

“Hij heeft dat zelf, hij is er zelf over begonnen: ‘Mama, eigenlijk doe ik dat niet graag, maar gaat papa dat dan wel, gaat papa dat dan niet erg vinden?’” (leen ouder)

Jeugdwerkondersteuners geven aan dat ze bij kwetsbare situaties bijzondere aandacht besteden aan mogelijke loyaliteitsgevoelens en bezorgdheden van kinderen.

“Als de ouders samen met hun kind bij ons zijn geweest, bij de start van het kamp ... dan voelen kinderen zich veiliger, omdat ze weten dat de ouders weten waar ze zijn, omdat ze nog eens de afspraken over het ophalen gehoord hebben. Zo zijn ze zeker dat ze opgehaald worden, dat ze weer naar huis kunnen gaan. Ze voelen dat de ouders het ok vinden, dat ze daar twee weken geen zorgen moeten hebben, niet moeten nadenken, maar plezier mogen hebben. Veel kinderen blijven bezorgd: ‘gaat het wel goed met mijn mama of met mijn papa?’. Ze hebben dan echt het mandaat gekregen van: ‘Ik mag even aan mezelf denken en ik mag me hier amuseren.’” (leen jeugdwerkondersteuner)

De school wordt slechts in beperkte mate vermeld als ‘input gevend aan de deelname’. Mogelijks zien ouders vrijetijdsbesteding niet als schoolgebonden. Het potentieel van een leerkracht als referentiefiguur blijft onbenut. Vooral in het kader van bredeschoolontwikkelingen ligt hier, mits de nodige aandacht en zorg voor mogelijke valkuilen, nog een onontgonnen terrein. Zonder grondige reflectie over de rol en plaats van het jeugdwerk, dreigt immers het gevaar voor instrumentalisering van de vrije tijd.

7 FUNCTIES EN OPDRACHTEN VAN HET JEUGDWERK

“Het is belangrijk dat kinderen in deze maatschappij eens samenleven met anderen, onder andere regels en zonder de technologische snuffjes. Back to basics. Zodat het tot henzelf doordringt dat ze best zonder kunnen en dat ze dan meer tijd hebben om nog eens echt kind te zijn.” (leen ouder)

De insteek van dit hoofdstuk is de vraag naar de functies en opdrachten die ouders aan het jeugdwerk toekennen. Welke rol moet het jeugdwerk volgens ouders opnemen?

In de vragenlijst werden de mogelijke functies van het jeugdwerk voornamelijk verwerkt in een itemlijst die peilt naar verwachtingen (zie verder in het volgende hoofdstuk). Daarnaast namen we ook twee meer abstracte vragen op over de invulling en taakstelling van het jeugdwerk. De respondenten konden deze items scoren op een 5-puntsschaal.

De vragen over de functie en opdracht behandelen ‘jeugdwerk’ in algemene zin. Deze vragen werden in het gemeenschappelijke deel van de vragenlijst gesteld, dus niet afzonderlijk in de parallel opgemaakte deelversies. Bij analyse zuiverden we de antwoorden op deze vragen uit naar de verschillende deelnamegroepen (cf. deelname jaar en deelname vakantie) en naar de verschillende werkvormen van vakantiewerkingen (cf. speelpleinwerking of andere vakantiewerkingen). Dat leverde geen significante verschillen op. In de beschrijving van de resultaten beperken we ons dan ook tot de tweedeling: niet-deelname en deelname jaar en vakantie.

■ Functie(s) van het jeugdwerk

Zoals in de literatuur beschreven, kan het jeugdwerk verschillende functies dienen. Vraag is of ook ouders die verscheidenheid aan functies voor ogen hebben en effectief een meerwaarde aan het jeugdwerk toekennen.

“Ons kind is er even tussenuit en kan eens naar plaatsen gaan waar wij niet komen. Ze leert nieuwe mensen kennen en zelfstandig zijn. Ze leert ook respect hebben, andere eetgewoontes,...” (leen ouder)

ALGEMENE BEVINDINGEN

Quasi alle respondenten met kinderen die deelnemen (94%) tot een overgroot aandeel van ouders met kinderen die niet deelnemen (82.3%) vinden jeugdwerk een zinvolle tijdsbesteding (zie Tabel 29). Een overgroot aandeel respondenten ziet jeugdwerk als een aanvulling bij de opvoeding (58.5% niet-deelname, 81.3% deelname). Gevraagd naar de rol van volwassenen in het jeugdwerk, beschouwt 41.5% van de deelnamegroep tot 48.7% van de niet-deelnamegroep jeugdwerk als een plaats waar kinderen weg van volwassenen kunnen zijn. Tot een kwart van de respondenten is met deze stelling niet akkoord (vooral ouders van deelnemers).

Tabel 29: Functie jeugdwerk naar deelname (% ouders dat (helemaal) akkoord is)

Jeugdwerkinitiatieven zijn ...	NIET DEELNAME		DEELNAME JAAR EN VAKANTIE		
	N	%	N	%	
• opvang			577	20.4	
• een goedkope tijdsbesteding voor kinderen			570	33.5	
• een zinvolle tijdsbesteding voor kinderen	164	82.3	579	94.0	*
• een belangrijke aanvulling bij de opvoeding van kinderen	164	58.5	578	81.3	*
• een plaats waar kinderen weg van volwassenen kunnen zijn	164	48.7	576	41.5	

De hoogste scores staan vet gedrukt. Items die significant verschillen naargelang van de groepen, staan aangeduid met een * ($p < .05$).

Ouders van niet-deelnemers hebben een minder uitgesproken mening en dat onder andere voor het item over zinvolheid van het jeugdwerk ($p < .05$: 82.3% tegenover 94% bij deelname) en het item of jeugdwerk een aanvulling bij de opvoeding van kinderen is ($p < .05$: 58.5% tegenover 81.3% bij deelname).

Een vijfde (20.4%) van de **ouders uit de deelnamegroep** is de mening toegedaan dat jeugdwerk opvang is. Deze stelling wordt dus door de meerderheid van de ouders ontkracht. Over de kostprijs zijn de meningen meer verdeeld. Ongeveer een derde (33.5%) vindt jeugdwerk een goedkope vrijetijdsbesteding. Tot 38% van de deelnemers vindt deelname aan het jeugdwerk net geen goedkope vrijetijdsbesteding.

PROFIELGEBONDEN VERSCHILLEN?

Er zijn verschillen voor wat de leeftijd van het kind betreft (zie Bijlage 13), kansarmoedeachtergrond (zie Bijlage 14) en het jeugdwerkverleden (zie Bijlage 16) van de respondent.

Globaal genomen zien we dat ouders overtuigd zijn van de **zinvolheid** van jeugdwerk: 82.3% van de ouders met niet-deelnemende kinderen tot 94% van de ouders met deelnemende kinderen. Bij niet-deelnemers is er een significant verband met kansarmoedeachtergrond ($p < .05$). Respondenten met kansarmoedeachtergrond zijn minder positief uitgesproken over de zinvolheid van het jeugdwerk (77.8%), dan respondenten zonder kansarmoedeachtergrond (82.9%). We merken daarbij evenwel op dat respondenten met kansarmoedeachtergrond ook in sterkere mate neutraal scoren.

In de deelnamegroepen en de niet-deelnamegroep scoren respondenten zonder een jeugdwerkverleden verhoudingsgewijs meer neutraal. Over al de groepen heen beoordeelt toch ook 10% van de ouders zonder een jeugdwerkverleden jeugdwerk als niet zinvol. In de deelnamegroep is dit verschil significant ($p < .001$). Nagenoeg alle ouders met een jeugdwerkverleden waarvan kinderen deelnemen stemmen akkoord (96.5%). Bij ouders zonder een jeugdwerkverleden is het aandeel dat akkoord stemt nog steeds erg hoog, zij het beperkter (86.8%).

Een gelijkaardige samenhang zien we in de groep ouders met deelnemende kinderen ($p < .001$) voor het item **jeugdwerk vormt een aanvulling bij de opvoeding van het kind**. Iets meer dan de helft (58.5% niet-deelnamegroep) tot vier vijfde (81.3% deelnamegroep) van de respondenten erkent jeugdwerk als

opvoedingsaanvullend. Diegenen die (helemaal) akkoord zijn met deze stelling, zijn vooral respondenten met een jeugdwerkverleden: 86.2% met een jeugdwerkverleden tegenover 67.2% zonder een jeugdwerkverleden.

Het aandeel ouders dat jeugdwerk in termen van **opvang** beschouwt, is opmerkelijk. Een vijfde (20.4%) van de respondenten met een kind dat deelneemt, kent aan jeugdwerk een opvangfunctie toe. Er zijn verschillen naargelang van de leeftijd van de kinderen. Jeugdwerk als opvang treedt sterker op de voorgrond bij ouders met kinderen in de jongste leeftijdsgroepen en vermindert gradueel naarmate de leeftijd van de kinderen toeneemt: 30.6% van de ouders met kinderen in de leeftijdsgroep vier tot zes jaar, 22.2% van de ouders met kinderen in de leeftijdsgroep zeven tot negen jaar, 17.6% van de ouders met kinderen in de leeftijdsgroep tien tot twaalf jaar en 17.8% van de ouders met kinderen in de leeftijdsgroep twaalf plus. De verschillen tussen deze groepen zijn echter niet significant. Hetzelfde geldt voor de gezinssamenstelling: alleenstaande ouders kennen in vergelijking met niet-alleenstaanden geen hogere score aan dit item toe.

■ Opdracht van het jeugdwerk

In de vragenlijst peilden we specifiek naar de participatie van kansengroepen, diversiteit en hoe jeugdwerk zich tot die thema's verhoudt.

“Ik vind het vooral belangrijk dat alle kinderen de kans zouden moeten krijgen om deel te nemen aan een jeugdbeweging. Het OCMW zou hier misschien meer werk van mogen maken, zodat de drempel voor deze mensen iets lager zou zijn.” (leen ouder)

ALGEMENE BEVINDINGEN

De houding van ouders tegenover jeugdwerk loopt grotendeels gelijk over de groep deelname (jaar en vakantie) en de groep niet-deelname (zie Tabel 30).

Tabel 30: Opdracht jeugdwerk naar deelname (% ouders dat (helemaal) akkoord is)

Jeugdwerkinitiatieven moeten ...	NIET DEELNAME		DEELNAME JAAR EN VAKANTIE		
	N	%	N	%	
• meer doen om kinderen in armoede te bereiken	163	58.9	590	48.6	*
• meer doen voor kinderen met een beperking	165	59.4	585	48.0	*
• ervoor zorgen dat kinderen leren omgaan met mensen van diverse achtergronden	163	69.3	588	71.6	
• kinderen weg van straat houden	164	57.9	589	50.8	
• ervoor zorgen dat kinderen een plaats krijgen in onze maatschappij	165	70.9	581	68.3	
• erover waken dat kinderen vertegenwoordigd worden in het beleid	165	39.4	584	39.9	
• actie voeren tegen GAS-boetes	164	18.3	579	17.0	

De hoogste scores staan vet gedrukt. Items die significant verschillen naargelang van de groepen, staan aangeduid met een * (p < .05).

Respondenten staan uitgesproken positief tegenover de socialisatiefunctie van het jeugdwerk. Dat betreft vooral het aspect diversiteit (cf. ervoor zorgen dat kinderen leren omgaan met mensen van diverse achtergronden: 69.3% van de niet-deelnamegroep, 71.6% van de deelnamegroep) en het aspect integratie in de maatschappij (cf. ervoor zorgen dat kinderen een plaats krijgen in onze maatschappij: 68.3% van de niet-deelnamegroep, 70.9% van de deelnamegroep). Jeugdwerk als belangenbehartiger van de stem van jongeren (cf. erover waken dat kinderen vertegenwoordigd worden in het beleid: 39.4% van de niet-deelnamegroep, 39.9% van de deelnamegroep) en als actievoerder tegen GAS-boetes blijft eerder beperkt (17% in de deelnamegroep, 18.3% in de niet-deelnamegroep).

Telkens ongeveer de helft van de ouders geeft aan dat jeugdwerk meer inspanningen kan doen om kansengroepen (kansarm of met een beperking) te bereiken. Niet-deelnemers geven dit in iets sterkere mate aan dan deelnemers (p < 0.05: 59.4% bij niet-deelname, 48% bij deelname voor het item 'Jeugdwerk moet meer doen voor kinderen met een beperking', 58.9% bij niet-deelname, 48.6% bij deelname voor het item 'Jeugdwerk moet meer doen om kinderen in armoede te bereiken').

PROFIELGEBONDEN VERSCHILLEN?

Als we de items die peilen naar de opdracht van het jeugdwerk, linken aan de verschillende ouderkenmerken, dan treden op het vlak van kansarmoedeachtergrond (zie Bijlage 18), van migratieachtergrond (zie Bijlage 19) en het jeugdwerkverleden (zie Bijlage 20) opmerkelijke verschillen op de voorgrond.

Dat jeugdwerk meer moet doen voor **kinderen met een beperking**, werd in de verschillende parallelversies door ongeveer de helft (48% deelnamegroep) tot drie vijfde (59.4% niet-deelnamegroep) van de respondenten aangegeven. Voor de groep ouders met niet-deelnemende kinderen is het jeugdwerkverleden bepalend ($p < .001$). Respondenten zonder een jeugdwerkverleden spreken zich sterker uit, namelijk 74.5% zonder een jeugdwerkverleden onderschrijft dat als opdracht voor het jeugdwerk tegenover 53.2% met een jeugdwerkverleden. Een groter aandeel van de respondenten met een jeugdwerkverleden blijft over dat item neutraal.

Er zijn ook verschillen naargelang van kansarmoedeachtergrond ($p < .001$). Het aandeel respondenten met kansarmoedeachtergrond dat zich in deze stelling kan vinden (71.1%) is groter dan het aandeel respondenten zonder kansarmoedeachtergrond (48%). Respondenten zonder kansarmoedeachtergrond scoren meer neutraal. Elf procent van de ouders zonder kansarmoedeachtergrond is (helemaal) niet akkoord.

In de niet-deelnamegroep zijn ook respondenten zonder migratieachtergrond ($p < .05$) sterker uitgesproken over de opdracht van het jeugdwerk ten aanzien van kinderen met een beperking. In de niet-deelnamegroep schiet deze verhouding behoorlijk uit: 84.6% van de respondenten met migratieachtergrond onderschrijft deze opdracht tegenover 53.5% van de respondenten zonder die achtergrond.

Een gelijkaardig verband zien we voor het item **jeugdwerk moet meer doen om kinderen in armoede te bereiken** en het jeugdwerkverleden. Ook hier geeft de helft van de respondenten bij de deelnemers (48.6%) tot drie vijfde bij de niet-deelnemers (58.9%) aan dat jeugdwerk meer moet doen om kinderen in armoede te bereiken. Uitgesplitst naar jeugdwerkverleden loopt dit percentage in de niet-deelnamegroep op tot bijna vier vijfde (78.3%) van de ouders zonder een jeugdwerkverleden, tegenover de helft (50%) van de respondenten met een jeugdwerkverleden. De aantallen zijn evenwel te klein voor statistisch betrouwbare uitspraken.

Bij niet-deelnemers tekenen we ook een verband op voor het item **jeugdwerk moet erover waken dat kinderen vertegenwoordigd worden in het beleid** ($p < .001$). Respondenten zonder een jeugdwerkverleden zijn meer uitgesproken akkoord met deze stelling, namelijk 58.7% van respondenten. Respondenten met een jeugdwerkverleden scoren aanzienlijk gematigder (29.5%). Er is zelfs een groter aandeel respondenten met een jeugdwerkverleden dat (helemaal) niet akkoord is met deze vertegenwoordigingsfunctie.

Ook het item **jeugdwerking moet kinderen weg van straat houden** wordt in beide groepen (niet-deelname en deelname) sterker aangegeven door respondenten zonder een jeugdwerkverleden ($p < .001$). Dat verband is het sterkst uitgesproken bij ouders van niet deelnemers ($p < .001$). Onafhankelijk van het jeugdwerkverleden scoren bijna drie op de vijf ouders (57.9%) met een kind dat niet deelneemt (helemaal) akkoord op dit item. Bij ouders zonder een jeugdwerkverleden stijgt dit tot 76.6% tegenover 49.1% met een jeugdwerkverleden. Van de respondenten met een jeugdwerkverleden in de niet-deelnamegroep is bijna een vijfde (18%) niet akkoord.

Dat jeugdwerk kinderen weg van straat moet houden, wordt ook verschillend beoordeeld naargelang van al dan niet kansarmoedeachtergrond. Een groter aandeel respondenten met kansarmoedeachtergrond is akkoord. Respondenten zonder kansarmoedeachtergrond zijn in meerdere mate niet akkoord. Enkel in de groep ouders met kinderen die niet deelnemen zijn deze verschillen ook significant ($p < .05$). Drie vierde (71.4%) van de niet-deelname respondentengroep met kansarmoedeachtergrond vindt dat jeugdwerk de opdracht heeft om kinderen van straat te houden. Bij respondenten zonder kansarmoedeachtergrond is dat de helft van de groep (50.9%).

Inzake diversiteit is telkens drie vierde van de respondenten (69.3% niet-deelname, 71.6% deelname) de mening toegedaan dat **jeugdwerk ervoor moet zorgen dat kinderen leren omgaan met mensen van diverse achtergronden**. In de groep niet-deelnemers is er opnieuw een verband met het jeugdwerkverleden van de respondent ($p < .05$). Het aandeel ouders dat vindt dat jeugdwerk ervoor moet zorgen dat kinderen leren omgaan met mensen van diverse achtergronden, is hoger bij respondenten met ervaring met het jeugdwerk (85.1%). Respondenten zonder een jeugdwerkverleden laten zich minder sterk uit, hoewel dit aandeel nog steeds 63.3% bedraagt.

Globaal gesteld zijn ook respondenten met migratieachtergrond sterker positief deze mening toegedaan ($p < .05$). Uitgesplitst naar migratie, is 83.5% van respondenten met migratieachtergrond akkoord. Bij respondenten zonder migratieachtergrond bedraagt dit 69.2%. Respondenten zonder migratieachtergrond zijn vooral neutraler.

■ Samenvattend

Waarom dient jeugdwerk? Kennen ouders een meerwaarde toe aan het jeugdwerk?

Functies van het jeugdwerk

Ouders vinden jeugdwerk doorgaans nuttig. Een minderheid, maar toch 20%, ervaart jeugdwerk als opvang. Voor ouders met erg jonge kinderen is dat meer van tel. Veel ouders vinden het jeugdwerk een aanvulling bij de opvoeding van hun kinderen. Dat geldt vooral voor ouders van deelnemende kinderen. Voor de ouders met niet-deelnemende kinderen is dit moeilijker in te schatten. Ook respondenten zonder een jeugdwerkverleden of respondenten met kansarmoedeachtergrond scoren op dat punt gematigder. Op de vraag of jeugdwerk een goedkope tijdsbesteding is, zijn de meningen meer verdeeld.

Opdracht van het jeugdwerk

Hoe staan ouders tegenover de participatie van kansengroepen en diversiteit? Heeft jeugdwerk daarin een rol te vervullen?

Ouders waarderen jeugdwerk in termen van socialisatie, bijvoorbeeld diversiteit (cf. ervoor zorgen dat kinderen leren omgaan met personen van diverse achtergronden) en integratie in de maatschappij (cf. ervoor zorgen dat kinderen een plaats krijgen in onze maatschappij). Voor telkens ongeveer de helft van de respondenten kan jeugdwerk meer doen voor kansengroepen (cf. kinderen met beperking of kinderen in kansarmoede). Dat wordt het meest uitgesproken door ouders waarvan het kind niet deelneemt aan het jeugdwerk.

Respondenten zonder een jeugdwerkverleden, respondenten met migratieachtergrond en respondenten met kansarmoedeachtergrond onderschrijven sterker verschillende mogelijke opdrachten van het jeugdwerk.

■ **Verdiepende analyse en aandachtspunten**

De resultaten wijzen op het belang van een goed begrip van jeugdwerk. Ten volle beseffen wat jeugdwerk inhoudt (cf. wat doen ze wel, wat doen ze niet), en in het verlengde daarvan de meerwaarde ervan inzien, kan pas eens er deelname is. Inwerken op beeldvorming vormt dan ook een bijzondere uitdaging.

“Ik weet niet waarom ze zouden deelnemen, ik heb de indruk dat ze daar alleen maar wafelen bakken.” (een ouder)

“... als een ouder zijn kind bij ons brengt, dan zijn zij zich niet echt bewust van wat wij doen. Meestal is dat zo van ‘Ja, dan heeft dat kind een activiteit, dan moet ik mij er niet mee bezig houden ‘s avonds.’ Het bewustzijn is klein als ze hun kind komen inschrijven, maar als ze dan merken van ‘Kijk, zij werken ook aan de opvoeding’... Er wordt van alles voorgesteld, bijvoorbeeld de ateliers, er zijn toonmomenten ... al die dingen die proberen we, die worden heel goed uitgelegd.” (een jeugdwerkondersteuner)

“Niet altijd, maar soms wel, is een bezorgdheid van ouders naar die WMKJ dan, naar ons toe: het idee ‘dat zijn allemaal jongeren die het moeilijk hebben, dat gaat een slechte invloed hebben, die gaan er veel slechte vrienden maken’... Eigenlijk is dat jammer, want dat staat haaks op wat we willen zijn.” (een jeugdwerkondersteuner)

8 VERWACHTINGEN TEN AANZIEN VAN JEUGDWERK

Aan welke kwaliteitseisen moet jeugdwerk voldoen? Of met andere woorden, wat vinden ouders belangrijk voor een jeugdwerkorganisatie en de jeugdwerkbegeleiders?

“We willen wel onze kinderen naar het jeugdwerk sturen, maar het moet financieel haalbaar zijn. En als we er voor betalen, dan moet het de moeite zijn. Dan moeten onze kinderen het leuk vinden, dan mogen ze niet gepest worden.” (leen ouder)

■ Verwachtingen ten aanzien van jeugdwerkorganisaties

Wat vinden ouders belangrijk voor een jeugdwerkorganisatie waar hun kind aan deelneemt? We vroegen de respondenten om zeventien items te scoren in termen van belangrijkheid (helemaal niet belangrijk tot heel belangrijk).

“Ons kind is er even tussenuit en kan eens naar plaatsen gaan waar wij niet komen. Ze leert nieuwe mensen kennen en zelfstandig zijn. Ze leert ook respect hebben, andere eetgewoontes... Het is belangrijk dat de organisatie blijft luisteren naar wat ouders en kinderen verlangen.” (leen ouder)

ALGEMENE BEVINDINGEN

De verwachtingen ten aanzien van het jeugdwerk zijn deels gelijklopend, deels verschillend over de verschillende groepen heen (zie Tabel 31).

In de resultaten valt de **kindgerichte focus** op, meer concreet het item dat verwijst naar het welbevinden van het kind ‘mijn kind voelt zich thuis in de organisatie’ (96.7% niet-deelname, 97.7% deelname jaar en 95.9% deelname vakantie) en het item ‘de activiteiten sluiten aan bij de interesses van mijn kind’ (94.7% niet-deelname, 96.6% deelname jaar en 95% deelname vakantie).

Jeugdwerk is voor veel ouders ook **functioneel**. Dat het kind zelfstandig wordt (cf. mijn kind leert zelfstandig zijn), staat in de top drie van de hoogste scores bij ouders met een kind in een jaarwerking (90.4%) en bij ouders met een kind in een vakantiewerking (89.5%). Naast het zelfstandig worden, scoort ‘leren’ in de jeugdorganisatie (cf. de activiteiten brengen mijn kind iets bij) in de drie verschillende oudergroepen opmerkelijk hoog. Van de ouders vindt 63% tot 69% dat (heel) belangrijk (66.9% niet-deelname, 69.2% deelname jaar en 63.3% deelname vakantie). ‘Bijleren’ kan heel divers zijn. In de open en kwalitatieve bevraging werd daarbij vooral verwezen naar: taal, activiteiten die kinderen anders niet zouden doen (cf. het verbreden van de eigen talenten), enzovoort.

Tabel 31: Verwachtingen ten aanzien van een jeugdwerkorganisatie naar deelname (% ouders dat het item (heel) belangrijk vindt)

Belangrijke elementen voor jeugd(werk)organisaties	NIET DEELNAME		DEELNAME JAAR		DEELNAME VAKANTIE		
	N	%	N	%	N	%	
• Mijn kind voelt zich thuis in de organisatie	179	96.7	406	97.7	513	95.9	
• Mijn kind leert zelfstandig zijn	181	89.5	406	90.4	510	83.5	*c
• In de groep komt mijn kind in contact met kinderen van verschillende achtergronden	180	73.3	406	66.3	511	59.3	*b
• Mijn kind kan met vriendjes zijn eigen thuistaal spreken	179	45.3	400	38.8	505	42.8	
• Er is een begeleider die de taal van mijn kind spreekt	180	70.6	397	54.7	505	63.7	*a
• Jongens en meisjes zitten apart	181	8.3	405	6.4	509	2.4	
• Ik kan in contact komen met andere ouders	182	26.3	405	23.7	510	9.0	
• Mijn kind komt eens buiten	181	72.3	400	79.8	505	70.5	
• Het kost me weinig of niets	178	38.8	402	21.6	508	22.3	*a b
• De gebouwen zijn in orde	180	72.8	402	53.5	508	71.3	*a c
• Mijn kind komt er tot rust	179	62.6	394	40.1	505	42.4	*a b
• De activiteiten sluiten aan bij de interesses van mijn kind	169	94.7	384	96.6	503	95.0	
• De activiteiten zijn veilig	180	83.9	401	84.0	506	91.7	*b c
• De activiteiten brengen mijn kind iets bij	175	66.9	396	69.2	501	63.3	
• Mijn kind kan er gemakkelijk alleen naar toe / De organisatie is dichtbij huis	181	59.1	402	52.0	496	18.7	*b c
• De organisatie heeft dezelfde (pedagogische) waarden die ik belangrijk vind	176	76.2	397	69.3	501	69.7	
• Andere	16	50.1	33	60.6	42	52.3	

De hoogste scores staan vet gedrukt. Items die significant verschillen naargelang van de groepen, staan aangeduid met een * ($p < .05$), waarbij a staat voor een significant verschil tussen niet-deelname en deelname jaar, b staat voor een significant verschil tussen niet-deelname en deelname vakantie en c staat voor een significant verschil tussen deelname jaar en deelname vakantie.

Het belang dat ouders hechten aan aansluiting bij de eigen waarden (cf. de organisatie heeft dezelfde (pedagogische) waarden die ik belangrijk vind) vraagt bijzondere aandacht. Dit element wordt in elke groep door bijna drie vierde van de respondenten (heel) belangrijk geacht (76.2% niet-deelname, 69.3% deelname jaar, 69.7% deelname vakantie). Een minder belangrijk geacht element is 'aparte groepen voor jongens en meisjes' (8.3% niet-deelname, 6.4% deelname jaar en 2.4% deelname vakantie). Ook het item 'als ouder met andere ouders in contact kunnen komen' scoort beperkter en dat vooral in de groep deelname vakantie (9%). Voor de groep deelname jaar en de groep niet-deelname bedragen die percentages respectievelijk 23.7% en 26.3%.

Nagenoeg al de andere items worden in de drie groepen door iets minder dan de helft tot om en bij de 70% als (heel) belangrijk aangevinkt. Het betreft items die verwijzen naar zogenaamde kwaliteitsvereisten of randvoorwaarden (cf. veilige activiteiten, gebouwen die in orde zijn), maar ook items die verwijzen naar een uitbreiding van de leef- en ontwikkelingscontext van de kinderen (cf. dat hun kind dan eens buiten komt, dat hun kind in contact komt met kinderen van verschillende achtergronden).

Ouders van niet-deelnemers hebben hogere verwachtingen op verschillende vlakken ($p < .05$). We tekenen onder andere significant hogere scores op voor: de kostprijs (cf. het kost me weinig of niets: 38.8% niet-deelname tegenover 22% deelname), de infrastructuur (cf. de gebouwen zijn in orde: 72.8% tegenover 62.4%), belang dat het kind er tot rust kan komen (62.6% tegenover 41.25%), bereikbaarheid (cf. mijn kind kan er gemakkelijk alleen naar toe: 59.1% tegenover 35.4%) en verschillende diversiteitsitems (cf. in groep komt mijn kind met kinderen van verschillende achtergronden: 73.3% tegenover 62.8%, er is een begeleider die de taal van mijn kind spreekt: 70.6% tegenover 59.2%).

Voor de items bereikbaarheid, veiligheid, infrastructuur en de mate waarin het kind zelfstandig wordt, zijn er ook verschillen tussen de twee **deelname-groepen**. Ouders met kinderen in een jaarwerking uiten significant hogere verwachtingen ($p < .05$) in termen van de bereikbaarheid van de werking (cf. het kind kan er gemakkelijk alleen ernaar toe: 52% deelname jaar tegenover 18.7% deelname vakantie). Een groot aandeel van de ouders met een kind in een vakantiewerking blijft daarover onbeslist. Ouders met kinderen in een jaarwerking scoren echter niet eenduidig positief. In de groep ouders met kinderen die deelnemen aan een vakantiewerking scoort bijna de helft van de respondentengroep dit als niet belangrijk.

Ouders met kinderen in vakantiewerkingen hechten meer belang aan de infrastructuur (cf. de gebouwen zijn in orde: $p < .05$, 71.3% deelname vakantie tegenover 53.5% deelname jaar). In de groep deelname jaar

zijn ouders voor dit item sterker onbeslist. De veiligheid van activiteiten wordt over alle groepen heen belangrijk geacht, maar wordt door ouders met een kind in een vakantiewerking significant sterker uitgesproken ($p < .05$, 91.7% tegenover 84%).

PROFIELGEBONDEN VERSCHILLEN?

De verwachtingen verschillen naargelang van de leeftijd van het kind (zie Bijlage 21), kansarmoedeachtergrond (zie Bijlage 22), migratieachtergrond (zie Bijlage 23) en het jeugdwerkverleden (zie Bijlage 24).

Globaal hecht een vijfde (21.6% deelname jaar, 22.3% deelname vakantie) tot iets meer dan een derde (38.3% niet-deelname) van de ouders er belang aan dat deelname hem/haar **weinig tot niets kost**. Het belang van een goedkope kostprijs verschilt in de drie parallelversies naargelang van de kansarmoedeachtergrond ($p < .001$). Respondenten met kansarmoedeachtergrond hechten aan dit item uitgesprokener belang. Respondenten met kansarmoedeachtergrond in de niet-deelnamegroep spreken zich verhoudingsgewijs het sterkst uit. In de niet-deelname groep vindt tot 58.1% van de ouders met kansarmoedeachtergrond dat belangrijk tegenover 26.1% van de ouders zonder kansarmoedeachtergrond.

Een gelijkaardig patroon doet zich voor bij ouders zonder een jeugdwerkverleden en bij ouders met migratieachtergrond: zij vinden de kostprijs belangrijker dan ouders met een jeugdwerkverleden en ouders zonder migratieachtergrond. De groepsverschillen zijn enkel significant voor de niet-deelnamegroep (jeugdwerkverleden: $p < .01$; migratie: $p < .05$). Meer dan de helft van de ouders met migratieachtergrond of zonder een jeugdwerkverleden zegt de kostprijs belangrijk te vinden (55.3% met migratieachtergrond, 54.2% zonder een jeugdwerkverleden). Van de ouders zonder migratieachtergrond of met een jeugdwerkverleden vindt om en bij een derde dit belangrijk (31% migratie-achtergrond, 28.6% jeugdwerkverleden).

Uitgezuiverd naar leeftijd van het kind zien we dat dit item bij jaarwerkingen en vakantiewerkingen iets vaker door ouders met een kind in de jongste leeftijdsgroep wordt aangeduid (vier- tot zesjarigen: 34.2% deelname jaar, 32.7% deelname vakantie). Oudere leeftijdsgroepen scoren dit item beperkter (tussen 16% en 25.4%).

Bereikbaarheid van de organisatie (cf. mijn kind kan er gemakkelijk alleen naartoe/de organisatie is dichtbij huis) wordt door telkens meer dan de helft van de respondenten belangrijk bevonden in de parallelversies niet-deelname (59.1%) en deelname jaar (52%). Bij vakantiewerkingen ligt dat aandeel aanzienlijk lager. Het bedraagt 18.7%. Er zijn voor dit item geen significante verbanden op te tekenen naar achtergrondkenmerken van de ouder. In de deelname jaar en de niet-deelnamegroep merken we verschillen tussen de jongere en oudere leeftijdsgroepen. We merken op dat de jongste leeftijdsgroep het minst en de oudste leeftijdsgroep het meest uitgesproken zijn. Bij niet-deelname bedraagt dit 41.2% voor de groep vier tot zes jaar en telkens iets meer dan 60% voor de leeftijdsgroepen zeven plus (63.2%, 62.3% en 64.2%). In de groep deelname jaar stijgt dit gradueel: namelijk van 32.4% in de groep vier- tot zesjarigen, over 41.9% in de groep zeven- tot negenjarigen en 57.9% in de groep tien- tot twaalfjarigen tot 66% bij de groep twaalf plus. Deze verschillen zijn enkel significant bij jaarwerkingen ($p < .05$).

Globaal vielen de hoge scores voor meer functionele items, zoals bijleren (cf. de activiteiten brengen mijn kind iets bij: 63.3% tot 69.2%) en zelfstandig worden (cf. mijn kind leert zelfstandig zijn: 83.5% tot 90.4%) op. Er tekenen zich daarbij evenwel geen significante verbanden af. **Zelfstandig worden** en iets bijleren worden over de leeftijdsgroepen van de kinderen heen in gelijke mate belangrijk geacht. Ook migratie, jeugdwerkverleden en kansarmoede brengen geen verdere differentiatie aan.

Dat het kind er **tot rust komt**, wordt in de deelnamegroepen door om en bij vier van de tien respondenten als (heel) belangrijk aangegeven (40.1% deelname jaar, 42.4% deelname vakantie). Ouders uit de groep niet-deelname vinden dit aanzienlijk belangrijker (62.6%). Tot rust komen is in alle parallelversies meer van tel bij respondenten met kansarmoedeachtergrond. In de parallelversies deelname jaar en deelname vakantie zijn de verschillen naargelang van de kansarmoedeachtergrond ook significant (jaar: $p < .01$; vakantie: $p < .01$). Telkens om en bij drie vijfde van de respondenten met kansarmoedeachtergrond hecht belang aan het tot rust komen van het kind (61.5% deelname jaar, 62.5% deelname vakantie). Bij respondenten zonder kansarmoedeachtergrond is dit telkens twee vijfde (35.9% deelname jaar, 39.4% deelname vakantie).

Inzake de sociale functie van jeugdwerk en diversiteit noteerden we relatief hoge scores voor het item **in contact kunnen komen met een diversiteit aan achtergronden** (59.3% deelname vakantie tot 73.3% niet-deelname). Op het vlak van kansarmoedeachtergrond doen zich geen significant verschillende scoreverdelingen voor. Dit item wordt over alle parallelversies heen wel sterker belangrijk bevonden door respondenten met een migratieachtergrond. Respondenten met migratieachtergrond in de niet-deelnamegroep zijn daarbij het sterkst uitgesproken ($p < .01$). Tot 92.3% van respondenten met migratieachtergrond vindt diversiteit belangrijk. Bij respondenten zonder migratieachtergrond bedraagt dit percentage 67.4%.

Migratieachtergrond differentieert verder het belang dat ouders hechten aan de stellingen over diversiteit (vooral in de groep deelname jaar). De aanwezigheid van vriendjes die de thuistaal spreken ($p < .001$), is bijvoorbeeld in mindere mate belangrijk voor ouders met een migratieachtergrond. Om en bij vier op tien deelnemers hechten er belang aan dat het kind met vriendjes de thuistaal kan spreken in de werking (38.8% deelname jaar tot 45.3% deelname vakantie). In de deelnamegroep die de vragenlijst invulde voor jaarwerkingen, scoren respondenten met migratieachtergrond dat item minder frequent (24.1%). Vooral respondenten zonder migratieachtergrond onderschrijven het belang daarvan: het percentage bedraagt bijna het dubbele, namelijk 40.8%.

Personen zonder migratieachtergrond hechten ook sterker belang aan de aanwezigheid van een **begeleider die de thuistaal spreekt**. Ongeveer drie op vijf respondenten met een kind in een jaar- of vakantiewerking (54.7% deelname jaar, 63.7% deelname vakantie) scoren het item 'er is een begeleider die de taal van mijn kind spreekt' in de categorie (heel) belangrijk. Respondenten zonder migratieachtergrond blijken ook het sterkst uitgesproken. Globaal, voor de beide deelnamegroepen, betreft het percentages van 60.5% voor ouders zonder migratieachtergrond tegenover 45.9% voor ouders met migratieachtergrond. Er tekent zich tevens een klein verschil op voor niet-deelnemers maar dat verschil is niet significant.

Hoewel de aantallen te klein zijn voor statistisch betrouwbare uitspraken, hechten ouders met migratieachtergrond en met niet-deelnemende kinderen wel sterker belang aan de match in waarden (**cf. de organisatie heeft dezelfde waarden die ik belangrijk vind**). Globaal hecht 76.2% van de niet-deelnamegroep belang aan dit item. Bij respondenten met migratieachtergrond is dit nog iets sterker uitgesproken, namelijk 84.2% (tegenover 72.7% van respondenten zonder migratieachtergrond).

Een match in waarden wordt globaal belangrijker bevonden door respondenten met een jeugdwerkverleden. Dit verschil stelt zich vooral in de deelnamegroepen en is het meest uitgesproken

bij respondenten die de vragenlijst invulden voor een kind in een vakantiewerking. De globale 69.7% respondenten die dit item (heel) belangrijk scoren in vakantiewerkingen, splitst zich uit naar 73.5% van de respondenten met een jeugdwerkverleden ten overstaan van 58.5% van de respondenten zonder een jeugdwerkverleden. Geen enkel verschil is echter significant.

Tot slot bespreken we het item dat de sociale functie van het jeugdwerk voor de ouders zélf in het vizier brengt. De 'ontmoetingsfunctie' blijkt vooral voor ouders met een migratieachtergrond belangrijk en dan vooral in de groep niet-deelname ($p < .01$). Iets meer dan een vierde (26.3%) van de ouders van wie het kind niet deelneemt, vindt het belangrijk dat ze in de werking **in contact kunnen komen met andere ouders**. In de niet-deelnamegroep hecht tot 46% van de respondenten met een migratieachtergrond belang aan dit item. Bij respondenten zonder migratieachtergrond bedraagt dat percentage 17.8%. In de deelnamegroepen, jaar- en vakantiewerking zijn er eveneens verschillen, maar die zijn niet significant.

■ Verwachtingen ten aanzien van jeugdwerkbegeleiders

Aansluitend bij de verwachtingen voor de organisatie vroegen we de respondenten hoe belangrijk zij enkele begeleiderskenmerken en -competenties vinden. Er werden items opgenomen over de responsiviteit van een begeleider ten aanzien van het kind, de relatie tussen een ouder en begeleider, de inbedding van een begeleider in zijn organisatie, pedagogisch-didactische vaardigheden en enkele achtergrondkenmerken. Net zoals bij de vragen over de functie en de opdracht van het jeugdwerk (zie het vorige hoofdstuk) werden de vragen over de verwachtingen ten aanzien van een begeleider in het gemeenschappelijke deel van de vragenlijst gesteld. Ook bij de analyses bespreken we de parallelversies jaar- en vakantiewerking samen.

"Een goede begeleider is, zoals ik heb gezegd, dat is geen moeder, maar mag wel eens tante of een oom zijn die eigenlijk ook zorgen draagt. Want tenslotte, je stuurt ze ergens naartoe en dan wil ik niet dat ze verwaarloosd worden." (een ouder)

ALGEMENE BEVINDINGEN

Wat ouders belangrijk vinden voor een begeleider van jeugdwerkactiviteiten, is grotendeels gelijklopend voor ouders met kinderen die deelnemen en ouders met kinderen die niet deelnemen. In de groep ouders van deelnemers zijn verder geen noemenswaardige verschillen op te merken naargelang van de werkvorm (cf. de deelnamegroepen jaar- en vakantiewerking).

Met betrekking tot de begeleiding, valt de **grote neutraliteit** van ouders op. Van de twaalf opgegeven antwoorditems (zie Tabel 32) die ouders al dan niet belangrijk kunnen vinden voor een begeleider, zijn er vier zonder een uitgesproken antwoordrichting. Over alle groepen heen is voor die vier items telkens 30% of meer ouders niet uitgesproken: ze vinden dat niet belangrijk, maar ook niet onbelangrijk.

Tabel 32: Verwachtingen ten aanzien van een begeleider naar deelname (% ouders dat het item (heel) belangrijk vindt)

Een begeleider ...	NIET DEELNAME		DEELNAME JAAR EN VAKANTIE		
	N	%	N	%	
• moet goed met andere begeleiders kunnen samenwerken	179	95.0	602	96.7	
• houdt rekening met mogelijkheden van kinderen	182	98.4	601	98.3	
• is streng	178	35.3	602	36.6	
• kan leuke activiteiten verzinnen en voorstellen	181	96.1	601	98.2	
• heeft een begeleiderscursus gevolgd	183	75.9	601	79.9	
• weet hoe met moeilijke situaties om te gaan	183	96.2	600	96.0	
• ziet meteen wanneer een kind er niet bij hoort	180	91.7	597	92.6	
• voelt perfect aan wanneer een kind aandacht nodig heeft	180	92.2	597	89.6	
• moet op een respectvolle en discrete manier omgaan met een melding over problemen	181	93.4	596	93.3	
• is ouder dan 21	180	30.5	601	15.9	*
• is iemand waar mijn kind bij terecht kan met vragen	181	63.6	593	52.9	*
• moet ingrijpen wanneer 2 leden met elkaar kussen	177	36.8	589	33.2	
• Andere	21	47.6	70	74.3	

De hoogste scores staan vet gedrukt. Items die significant verschillen naargelang van de groepen, staan aangeduid met een * ($p < .05$).

Vooraf begeleiderskenmerken die betrekking hebben op de omgang met het kind scoren eenduidig hoog. In het bijzonder de items die verwijzen naar de responsiviteit ten aanzien van het kind, bijvoorbeeld weten hoe om te gaan met moeilijke situaties (96% deelname, 96.2% niet-deelname) en rekening houden met mogelijkheden van kinderen (98.3% deelname, 98.3% niet-deelname).

Drie vierde en meer van de ouders hecht belang aan de opleiding van de begeleiders (cf. een begeleider heeft een begeleiderscursus gevolgd: 75.9% van de niet-deelnemersgroep, 79.9% van de deelnemersgroep).

Ouders vinken ook in grote mate (47.6% van de niet-deelnemersgroep tot 74.3% van de deelnemersgroep) 'andere' zaken aan. Vooral de termen 'verantwoordelijkheid' (cf. verantwoordelijkheidszin, verantwoordelijkheidsgevoel, enz.) en 'vertrouwen' komen vaak terug. Andere elementen die worden vermeld, zijn: het goede voorbeeld geven in verband met roken of alcohol, het graag doen, geëngageerd zijn, neutraal zijn of ervoor zorgen dat een kind onbezorgd zijn vrije tijd kan beleven.

Een element dat eruit springt als zijnde minder belangrijk, is het item over seksualiteit (33.2% in de deelnemersgroep, 36.8% in de niet-deelnemersgroep). Toch vindt 24% van de ouders van niet-deelnemers en 18% van de ouders van deelnemers het belangrijk dat een begeleider ingrijpt wanneer twee leden met elkaar kussen tijdens een activiteit.

Inzake de leeftijd van een begeleider (cf. een begeleider is ouder dan 21), lopen de verwachtingen sterker uiteen. Ouders van niet-deelnemers geven verhoudingsgewijs sterker aan dat ze een begeleider met een volwassen leeftijd belangrijk vinden ($p < .05$): 30.5% tegenover 15.9% van de ouders met deelnemende

kinderen. Daartegenover staat dat toch ook 31% van de ouders van niet-deelnemers er weinig tot geen belang aan hecht dat een begeleider ouder is dan 21 jaar. Ook de rol van een begeleider als aanspreekpunt (cf. een begeleider is iemand bij wie mijn kind terecht kan voor vragen) wordt sterker gevalideerd door ouders van niet-deelnemers ($p < .05$: 63.6% in de niet-deelnemersgroep tegenover 52.9% in de deelnemersgroep).

Aangezien er in jaarwerkingen meer mogelijkheden zijn tot contact tussen ouders en begeleiders, werden aan deze groep een aantal bijkomende items voorgelegd (zie Tabel 33). Deze items peilen naar de openheid van begeleiders ten aanzien van ouders, de al dan niet hulpverlenende taak van een begeleider en naar de relatie tussen begeleiders en het (ruimere) gezin.

Het valt op dat respondenten frequent de neutrale antwoordmogelijkheid aanduiden bij elk van de items.

Tabel 33: Verwachtingen ten aanzien van een begeleider naar deelname jaar (% ouders dat het item (heel) belangrijk vindt)

Een begeleider ...	N	%
• geeft ons info hoe het kind is in groep, ook als zich geen problemen stellen	386	69.7
• zoekt mee naar hulp wanneer het thuis wat moeilijker gaat	400	19.1
• past de werking aan klachten/opmerkingen van ouders aan	384	63.0
• komt op huisbezoek	400	28.3
• kent het hele gezin goed	393	12.0
• houdt rekening met de thuissituatie	377	39.8
• Andere	33	66.7

De hoogste scores staan vet gedrukt.

Een goed contact ouders-begeleiders, meer specifiek de openheid van begeleiders naar ouders toe, vinden ouders belangrijk. Ruim twee derde (69.7%) van de ouders vindt het belangrijk dat een begeleider ouders informeert over hoe het kind het stelt in de groep (cf. een begeleider geeft ons info hoe het kind is in groep, ook als zich geen problemen stellen). Vooruitlopend op inspraak, vindt een gelijkaardig aandeel ouders (63%) het ook belangrijk dat eventuele klachten of opmerkingen gehoord worden en de begeleider de werking daarnaar aanpast.

Ouders spreken zich minder uitgesproken uit over het belang dat een begeleider rekening moet houden met de thuissituatie. Toch vindt 39.8% van de ouders dat wel belangrijk. Bijna een derde van de ouders (28.3%) wil ook dat begeleiders op huisbezoek komen. Tot slot kent een vijfde van de respondenten (19.1%) de begeleider een hulpverlenende taak toe of vindt althans dat de begeleider moet doorverwijzen naar hulp (cf. een begeleider zoekt mee naar hulp wanneer het thuis wat moeilijker gaat).

PROFIELGEBONDEN VERSCHILLEN?

Zowel kansarmoedeachtergrond (zie Bijlage 26), migratieachtergrond (zie Bijlage 27), en jeugdwerkverleden (zie Bijlage 28) zijn structurend voor het belang dat ouders hechten aan bepaalde begeleidersaspecten of -kenmerken.

Om en bij de 36% van de ouders (35.3% niet-deelname, 36.6% deelname) vindt het belangrijk dat een begeleider **streng** is. In de deelnamegroep is er een significant verband met migratie- ($p < .01$) en kansarmoedeachtergrond ($p < .01$). Verhoudingsgewijs vinden respondenten met kansarmoede- en migratieachtergrond het belangrijker dat een begeleider streng is: 52.7% van de respondenten met een migratieachtergrond tegenover 34.3% van de respondenten zonder migratieachtergrond en 48.1% van de respondenten met een kansarmoedeachtergrond tegenover 35% van de respondenten zonder kansarmoedeachtergrond. Bij ouders van niet-deelnemers zijn de verschillen naar deze achtergrondkenmerken verwaarloosbaar.

Uit de face-to-facebevestigingen blijkt streng zijn evenwel een relatief begrip. Veel ouders hechten vooral belang aan 'discipline en regels respecteren'. Streng zijn verwijst met andere woorden niet naar fysieke en harde straffen.

De meerderheid van de ouders (52.9% van de deelnamegroep tot 63.6% van de niet-deelnamegroep) vindt het belangrijk dat een begeleider een aanspreekpunt is voor het kind (**cf. een begeleider is iemand waar mijn kind bij terecht kan met vragen**). In de niet-deelnamegroep verschillen de antwoordscores naargelang van de migratieachtergrond ($p < .05$) en het jeugdwerkverleden van de respondenten ($p < .01$). Ouders met migratieachtergrond zijn sterker positief uitgesproken. In de niet-deelnamegroep scoort de meerderheid van personen met een migratieachtergrond dat item als zijnde (heel) belangrijk (82.1% tegenover 56.2% zonder migratieachtergrond).

Splitsen we de responsverdeling uit naar het al dan niet jeugdwerkverleden van de ouders, dan blijken vooral respondenten zonder een jeugdwerkverleden dit als (heel) belangrijk te scoren. Hier gaat het om een aandeel van 74% van de respondenten zonder een jeugdwerkverleden die dit item (heel) belangrijk scoren tegenover 57% van de respondenten met een jeugdwerkverleden. Ook in de deelnamegroep zijn er verschillen naargelang van migratieachtergrond en het jeugdwerkverleden, maar die zijn verwaarloosbaar.

De leeftijd van de begeleiders (**cf. een begeleider is ouder dan 21**) wordt door 15.9% (deelnamegroep) tot 30.5% (niet-deelnamegroep) belangrijk bevonden. In de deelnamegroep valt op dat respondenten met migratieachtergrond ($p < .001$) en respondenten zonder een jeugdwerkverleden ($p < .01$) daar meer uitgesproken belang aan hechten. Naar migratieachtergrond loopt dit percentage op tot 22.9% (tegenover 13.5% zonder migratieachtergrond). Het aandeel respondenten zonder een jeugdwerkverleden ligt nog hoger, namelijk 30.1% (tegenover 13.7% met een jeugdwerkverleden). Vooral respondenten met jeugdwerkervaring zijn uitgesproken negatief (40%). De verschillen in de niet-deelnamegroep zijn verwaarloosbaar.

Meer dan drie vierde van alle respondenten (77.9%) vindt het belangrijk dat een begeleider **een begeleidercursus** heeft **gevolgd**. Over de parallelversies van de vragenlijst heen, zijn respondenten met kansarmoedeachtergrond zelfs nog uitgesprokener ($p < .05$): 84% van respondenten met kansarmoedeachtergrond tegenover 77% van de respondenten zonder kansarmoedeachtergrond.

Inzake de houding ten aanzien van (intieme) contacten tussen de leden onderschrijft om en bij een derde van de respondenten (33.2% van de deelnamegroep, 36.8% van de niet-deelnamegroep) het belang dat een **begeleider ingrijpt wanneer twee leden elkaar kussen**. Globaal gesteld, scoren respondenten met migratie- of kansarmoedeachtergrond dit nog sterker. In de deelnamegroep zijn deze verschillen significant (migratie: $p < .001$; kansarmoede: $p < .001$). Telkens meer dan de helft van de deelnemende respondenten met kansarmoede- (53.2%) of migratieachtergrond (55.7%) hecht daar belang aan. Van de respondenten zonder dergelijke achtergrond ligt dit met een aandeel van om en bij 30% (29.4% zonder kansarmoede, 30.6 zonder migratie) aanzienlijk lager. Respondenten met een jeugdwerkverleden scoren, vooral in de oudergroep van niet-deelnemers, gematigder: 28.8% met een jeugdwerkverleden tegenover 46.6% zonder ($p < .001$).

Bij de parallelversie jaarwerking werd bijkomend gepeild naar kwaliteiten van begeleiders in relatie tot gezin en/of contact met ouders. Voor wat de begeleidershouding in relatie tot ouders betreft, is er een verschil naargelang van de leeftijd van het kind (zie Bijlage 29), kansarmoedeachtergrond (zie Bijlage 30) en migratieachtergrond (zie Bijlage 31).

In alle leeftijdsgroepen vindt een groot aandeel ouders (69.7%) het een belangrijk kenmerk van een begeleider dat hij hen **op de hoogte brengt van hoe het kind in groep is**. Dat is vooral meer uitgesproken bij ouders met een kind in de jongere leeftijdsgroepen, en dat vooral in de groep vier- tot zesjarigen ($p < .001$): 87.1% van de groep vier tot zes, 78% van de groep zeven tot negen, 61.9% van de groep tien tot twaalf en 63.4% van de groep twaalf plus. Naarmate een kind ouder is, blijken respondenten neutraler over dit item.

Het belang dat ouders aan de items 'een goede begeleider zoekt mee naar hulp wanneer het thuis wat moeilijker gaat' en 'een goede begeleider komt op huisbezoek' hechten, is opmerkelijk. Net geen vijfde (19.1%) van de ouders met kinderen in een jaarwerking kent de begeleider een **hulpzoekende taak** toe. Dat zijn verhoudingsgewijs vooral respondenten met een kansarmoedeachtergrond ($p < .05$) of migratieachtergrond ($p < .05$), afgerond telkens 33% (32.7% kansarmoede, 32.7% migratie) tegenover 16% (16.2% niet-kansarmoede, 16.5% niet-migratie).

Het antwoordpatroon op dit hulpitem is daarenboven anders verdeeld naargelang van de werkvorm ($p < .001$). Hulp bieden wordt verhoudingsgewijs vooral door ouders met kinderen in doelgroepspecifieke werkingen (heel) belangrijk bevonden (56.5% doelgroepspecifiek tegenover 16.5% regulier). Bij ouders met kinderen in reguliere werkingen scoort een aanzienlijk aandeel ouders (45.3%) dit eerder neutraal. We dienen op te merken dat 82.2% van de ouders die 'hulp' belangrijk vinden, nog steeds de vragenlijst invult voor reguliere werkingen. We gingen na of de responsverdeling anders verloopt naargelang van de gezinssamenstelling. De analyses geven geen noemenswaardige verschillen.

Voor het item over **huisbezoek**, zijn er geen significante verschillen naargelang van de achtergrondkenmerken. Van de respondenten zonder migratie- of kansarmoedeachtergrond hecht telkens om en bij de 30% belang aan dit item. Ouders met kansarmoedeachtergrond hechten in iets meerdere mate belang aan dit item, maar de verschillen zijn beperkt en niet significant.

■ Samenvattend

////////////////////////////////////
Aan welke kwaliteitseisen moet jeugdwerk voldoen? Wat vinden ouders belangrijk voor een jeugdwerkorganisatie waar hun kind aan deelneemt? Wat vinden ouders belangrijk voor een jeugdwerkbegeleider?

Wat verwachten ouders van jeugdwerkorganisaties?

De hoogste scores worden opgetekend voor kindgerichte items. Onder andere dat het kind zich thuis voelt in de organisatie, dat de activiteiten aansluiten bij de interesses van het kind vindt een zeer grote meerderheid van de ouders belangrijk. Welbevinden staat dus centraal. Jeugdwerk is voor veel ouders ook functioneel, met een grote waardering voor het zelfstandig worden en het belang dat ouders hechten aan het feit dat kinderen iets 'bijleren'. Ouders hechten minder belang aan de groepssamenstelling (cf. aparte groepen voor jongens en meisjes) en het in contact kunnen komen met andere ouders (wel al sterker door ouders met migratieachtergrond).

In de deelnemersgroep merken we verschillen tussen de werkvormen. Ouders met een kind in een jaarwerking benadrukken een goede bereikbaarheid en zelfstandig worden. Ouders met een kind in een vakantiewerking hechten verhoudingsgewijs sterker belang aan een goede infrastructuur en veiligheid.

Een goedkope kostprijs wordt vaker als belangrijk aangeduid door respondenten met migratieachtergrond, ouders met kansarmoedeachtergrond en ouders zonder een jeugdwerkverleden. Dit item speelt tevens een sterkere rol bij respondenten met kinderen in de oudere leeftijdsgroepen. Respondenten met migratieachtergrond en respondenten met een jeugdwerkverleden hechten ook uitdrukkelijker belang aan een waardenmatch.

Met betrekking tot diversiteit is het opvallend dat respondenten met een migratieachtergrond meer belang hechten aan het in contact kunnen komen met een diversiteit aan achtergronden, maar minder aan het gebruik van de thuistaal in de organisatie (door andere kinderen in de organisatie of door een begeleider).

Wat verwachten ouders van jeugdwerkbegeleiders?

Wat ouders van een begeleider verwachten, blijkt vooral terug te voeren op elementen die verwijzen naar de omgang met het kind (bv. weten hoe met moeilijke situaties om te gaan, rekening houden met mogelijkheden van kinderen). Ook de opleiding van een begeleider (cf. een cursus hebben gevolgd) vinden ouders belangrijk (sterker uitgesproken bij respondenten met kansarmoedeachtergrond). Minder van belang voor ouders is bijvoorbeeld de leeftijd van een begeleider. Over de vraag of een begeleider streng moet zijn, geven ouders geen duidelijke richting van antwoord.

In relatie tot de ouders zelf waarderen respondenten vooral een goed contact tussen ouder en begeleider. Onder andere items die verwijzen naar de openheid van begeleiders naar ouders toe (cf. informatie geven over kind, werking aanpassen aan klachten of opmerkingen), vinden ouders belangrijk. Dat geldt vooral voor ouders met een kind in de jongere leeftijdsgroep. Ouders zijn minder eenduidig, maar niettemin aanzienlijk uitgesproken over het belang om op huisbezoek te komen, de hulpzoekende taak of het rekening houden met de thuissituatie.

Zowel naar migratieachtergrond, kansarmoedeachtergrond en het jeugdwerkverleden zijn er verschillen in het belang dat ouders aan een bepaald(e) begeleiderskenmerk of -houding hechten. Ouders met een migratie- of kansarmoedeachtergrond hechten meer belang aan streng zijn, aan ingrijpen in relatievorming en mee zoeken naar hulp. Voor respondenten met migratieachtergrond en voor respondenten zonder een jeugdwerkverleden is het daarenboven belangrijk dat een begeleider een aanspreekpunt is bij vragen. Ze hechten ook meer uitgesproken belang aan de (al dan niet volwassen) leeftijd van de begeleider.

■ **Verdiepende analyse en aandachtspunten**

Uit de analyse van de vragenlijstgegevens valt op dat de respondenten een kindgerichte focus belangrijk vinden, waarbij het welbevinden van het kind primeert. Dit blijkt ook bepalend voor de ouderlijke tevredenheid, zo blijkt uit de interviews. Als ouders zien dat hun kinderen iets graag doen, dan zijn ze daarover tevreden.

“Ik denk het is afgestemd op mijn wensen en noden, in die zin dat dat kind daarmee gelukkig is.”
(een ouder)

Hieronder belichten we nog enkele specifieke discussiepunten.

Creëert een betalend aanbod hogere verwachtingen?

Opvallend is een hogere score bij ouders van niet-deelnemers en ouders van deelnemers aan een vakantiewerking in termen van aanbodgerelateerde aspecten (bv. de gebouwen). Een meer consumentgerichte insteek bij deze oudergroepen (cf. 'waar voor geld') kan een verklaring bieden. In dat licht stelt een ouder uit de face-to-facebevraging:

"Ik denk dat ge bij de scouts niet zoveel kunt verwachten. Het is niet de bedoeling dat ze daar het chicste van het chicste hebben." (leen ouder)

Jeugdwerk als veilige haven?

Dat het kind tot rust komt, wordt opvallend sterker door de respondentengroep met kansarmoedeachtergrond aangegeven. Mogelijks speelt een interpretatieverschil. Het item kan zowel begrepen worden als 'minder actief zijn', maar ook als 'gemoedsrust vinden'. Is jeugdwerk net voor deze groep een veilige haven, weg van alle zorgen thuis?

"Mijn kinderen doen hier aan mee omdat de kampen gericht zijn op kinderen die in armoede leven. Ze doen er alles aan dat de meisjes gedurende een week alle problemen kunnen vergeten en ze worden ook verwend." (leen ouder)

Het valt over al de data overigens op dat de kansarme allochtone groep ouders iets uitgesprokener is en dat de niet-kansarme, autochtone groep vaker neutraal scoort. Verschillende verklaringen kunnen daarin meespelen. Heeft een kansarme, allochtone groep ouders sterkere noden doordat jeugdwerk doorgaans beter aansluit bij een middenklassepubliek? Zijn autochtone ouders 'voorzichtiger'? Een andere, mogelijke verklaring is dat de groep ouders met migratie- en kansarmoedeachtergrond in grotere mate face to face bevraagd werd. In een mondelinge afname is er ruimte voor discussie en nuancering van uitspraken. Een schriftelijke enquêtering laat dit slechts in beperkte mate toe, waardoor ouders mogelijks voor meer neutrale antwoordmogelijkheden kiezen.

Jeugdwerk als plaats om te leren?

Ook de resultaten van de groep respondenten met een migratieachtergrond over diversiteitsitems zijn opmerkelijk. Verhoudingsgewijs geven respondenten met een migratieachtergrond in minderheid aan dat ze het begeleidersitem 'begeleider spreekt de taal van het kind' belangrijk vinden. Spreekt hier sociale wenselijkheid? Een andere mogelijke verklaring is ingegeven vanuit een positieve betrokkenheid. Uit praktijkverhalen maakten we op dat voor veel ouders jeugdwerk net een plaats is om Nederlands te leren en zodoende ook een plaats 'moet zijn' waar zo veel mogelijk Nederlands gesproken wordt. Het spreken van de thuistaal in de jeugdwerking kan dat (verder) leren van het Nederlands belemmeren.

Belang van vertrouwen

In relatie tot een begeleider springen de omgangsgelateerde items in het oog, waaronder vooral de responsieve opstelling ten aanzien van het kind. Goed begeleid worden, zo stellen ouders uit de kwalitatieve bevraging, betekent vooral dat de begeleiding verantwoordelijkheid opneemt tegenover de kinderen. In dat kader uiten ouders hun zorgen over de veiligheid.

“Nee, ze mogen niet gaan van mij. Ik ben bang dat er iets met mijn kinderen gaat gebeuren. Weet je nog dat kind dat verdronken is? Dat is nog niet zolang geleden gebeurd. Dat was in het zwembad van [stad], dat jongetje was maar negen jaar, even oud als mijn tweede kind. Dat was toch ook met een jeugdorganisatie. Ik ben toch bang dat ze niet goed opletten op de kinderen.”
(een ouder)

Dat ouders geen controle hebben op de relatie tussen kinderen en hun begeleiders vormt een bijkomende zorg. Het niet goed kennen van de begeleiders vormt in deze een struikelblok. Begeleiders kennen schept door de band genomen vertrouwen.

Daaraan gekoppeld maken ouders zich zorgen over de leeftijd van de begeleiding. Om verantwoordelijk te zijn voor kinderen, is de leeftijd van veel begeleiding (16 à 17 jaar) voor heel wat ouders te jong. Dat laat zich voelen in de ouder-kindrelatie: kinderen krijgen bijvoorbeeld een GSM mee zodat, als er iets zou gebeuren, de ouders gebeld kunnen worden. Inzake de leeftijd van de begeleiders merken we op dat veel begeleiders de jeugdorganisatie rond 21 jaar het jeugdwerk verlaten. Vanuit die optiek verrast het niet dat het item ‘een begeleider is ouder dan 21’ veel ambiguïteit oproept. De data over de vraag naar oudere begeleiders zijn in dat licht mogelijks betekenisvoller.

Hebben begeleiders nood aan opleiding?

Uit de surveydata blijkt dat ouders hoge verwachtingen hebben ten aanzien van begeleiders. Omgaan met moeilijke situaties scoort bijvoorbeeld erg hoog (tot 96% van de respondenten). Begeleider zijn, houdt het opnemen van verantwoordelijkheid in. De bevraging bij jeugdactoren geeft in dat verband een aantal aandachtspunten aan. Aansprakelijkheid maakt dat begeleiders bewust omgaan met leiderschap. Tegelijk wijzen jeugdwerkkondersteuners op een gevaar van ‘over’professionalisering en de creatie van een angstcultuur.

“Monitoren zijn vrijwilligers. Kritiek wordt niet gemakkelijk aanvaard. (...) Je ziet dat ook in de vragen van monitoren over verzekeringen enzovoort: ‘Als je een keer verkeerd zou handelen, wat zijn dan de consequenties voor mij?’. Zaken waar ze vroeger niet wakker van lagen, dat speelt nu wat meer op.” (leen jeugdwerkondersteuner)

“Als we blijven op die ondersteuning inzetten, aan al die verschillende thema’s iets doen, dan blijft er op de duur niet veel meer over voor jongeren om daar zelf hun draai nog aan te geven. Je merkt ook, dat merk ik zelf, dat jongeren buiten die kaders niet meer durven denken. Dat vind ik wel een moeilijkheid.” (leen jeugdwerkondersteuner)

We kunnen de vraag stellen of begeleiders aan de verwachtingen kunnen voldoen en bijkomende ondersteuning vragen. Aangaande de vraag naar meer ondersteuning, signaleerden begeleiders ‘straffen en belonen’ als het moeilijkste thema.

En de relatie tot de thuissituatie?

In de kwantitatieve bevraging namen we enkele vragen op over de begeleidershouding en -kenmerken in relatie tot het gezin. Tot 40% van de ouders vindt het belangrijk dat een begeleider rekening houdt met de thuissituatie. De kwalitatieve jeugdactordata (o.a. de bevraging van vrijwillige en professionele begeleiders) brengt geen eenduidig beeld aan de oppervlakte. Sommige jeugdbegeleiders vinden het belangrijk om de gezinssituatie te kennen om zo bij eventuele problemen een luisterend oor te bieden of ouders te kunnen bijstaan. Specifiek in relatie tot kansarmoede kan op de hoogte zijn van de gezinssituatie de drempel om over armoede te praten, verlagen. Tegelijk geven ze aan dat dit nog een struikelblok vormt. Veel jeugdbegeleiders weten vaak niet hoe het er in de gezinssituatie aan toe gaat. Jeugdwerkondersteuners benadrukken dan dat dit ook ondersteuning van de begeleiders vraagt.

“Wat wij wel merken is dat ouders die in een maatschappelijk kwetsbare situatie zitten, dat inderdaad dat vertrouwen van die ouders, dat dat over het algemeen voor veel leiding moeilijk is. Voor de draagkracht van een 18-, 19-jarige om daarmee om te gaan, ze moeten dan al sterk in hun schoenen staan om er niet zelf onder door te gaan.” (leen jeugdwerkondersteuner)

Enkele ondersteuners benadrukken dat ze bewust de begeleiders niet op de hoogte stellen van de situatie van het kind. Dat laat hen immers beter toe om ‘onbevagen’ met het kind om te gaan.

“Als wij op kampen meegingen met mensen, met kwetsbare kinderen, dan stonden we er expliciet voor dat de leiding niet wist wat dat de achtergrond van het kind was, juist om niet met vooroordelen, om heel onbevagen naar dat kind toe te stappen. De hoofdleiding wist wel van die achtergrond, maar de leiding kon gewoon, van de eerste indruk van dat kind vertrekken.” (leen jeugdwerkondersteuner)

“Ook sommige ouders doen dat soms met die doelstelling, dat ge soms denkt van die heeft ons niet geïnformeerd, maar als ge dan achteraf met hen spreekt dan hoort ge van ‘Ja, ik wil dat mijn kind zich ook eens een keer gewoon voelt.’” (leen jeugdwerkondersteuner)

In dat licht worden huisbezoeken in sommige werkingen bewust niet toegepast.

9 BETROKKENHEID VAN OUDERS BIJ HET JEUGDWERK

In dit hoofdstuk focussen we op de houding van ouders tegenover ouderbetrokkenheid in het jeugdwerk. Welke plaats kennen ouders zichzelf toe in het jeugdwerk? Waarom willen en kunnen zij al dan niet betrokken zijn? Op welke vlakken willen en kunnen zij al dan niet betrokken zijn?

“Ik heb zo iets van, zij pakken de keuze om de gasten te begeleiden, dus moeten wij niet te veel inspraak nemen in je moet dat doen, je moet dat doen en je moet dat doen.” (een ouder)

■ Verwachtingen ten aanzien van betrokkenheid

Zoals in het literatuuroverzicht toegelicht, kent ouderbetrokkenheid verschillende gradaties. In de vragenlijst volgden we de volgende graduele indeling: van ‘informatie krijgen’ over ‘het kunnen vertellen van de eigen mening’ tot ‘effectief meebeslissen’. We peilden ook naar de waardering van ouders bij de opname van een actieve rol in de organisatie (bv. meehelpen of het geven van informatie aan begeleiders).

“Dit is de speelomgeving van mijn kind en zijn leiding. Ik wil mij daar niet tussen zetten. Ik kom enkel op vraag van de leiding een handje helpen maar wil mij daar niet mee moeien.” (een ouder)

ALGEMENE BEVINDINGEN

De ouderlijke verwachtingen ten aanzien van betrokkenheid zijn opvallend lager dan de verwachtingen ten aanzien van de jeugdwerkorganisatie en de begeleiders (zie vorig hoofdstuk). Er is sprake van een grote onbeslistheid. Over alle groepen heen is voor al de items 20% of meer ouders niet uitgesproken: ze vinden dat niet belangrijk, maar ook niet onbelangrijk.

Het globale verwachtingspatroon inzake betrokkenheid loopt gelijk over al de parallelversies. Zo worden de hoogste scores voor ouders van niet-deelnemers en ouders van deelnemers voor dezelfde items opgetekend. Het belang dat ouders aan ouderbetrokkenheid hechten, is echter niet voor alle groepen even hoog. Bij de ouders van deelnemers zijn de verwachtingen minder sterk uitgesproken (zie Tabel 34).

Tabel 34: Ouderlijke verwachtingen ten aanzien van betrokkenheid (% ouders dat (helemaal) akkoord is)

	NIET DEELNAME		DEELNAME JAAR		DEELNAME VAKANTIE		
	N	%	N	%	N	%	
• dat ik informatie krijg over de keuzes die de organisatie maakt	179	64.2	395	49.1	503	56.7	*a
• dat ik mijn mening kan vertellen	174	54.0	392	43.4	499	30.7	*b
• dat ik mee kan beslissen	173	24.9	397	13.4	499	6.2	
• dat ik zelf aanwezig ben tijdens activiteiten	173	6.4	393	5.3	501	2.0	*a
• dat ik mee kan helpen	173	50.9	389	47.1	500	16.6	*bc
• dat ik de begeleiders van mijn kind goed ken	176	62.0	384	52.6	501	20.8	*abc
• dat ik voldoende rekening houd of mijn kind het goed vindt dat ik betrokken ben	160	55.6	369	80.5	495	64.4	
• dat ik de begeleiders voldoende op de hoogte stel van bijzondere kenmerken van mijn kind (bv. eetvoorkeuren enz.)	176	89.2	380	92.3	501	89.6	

De hoogste scores staan vet gedrukt. Items die significant verschillen naargelang van de groepen, staan aangeduid met een * ($p < .05$), waarbij a staat voor een significant verschil tussen niet-deelname en deelname jaar, b staat voor een significant verschil tussen niet-deelname en deelname vakantie en c staat voor een significant verschil tussen deelname jaar en deelname vakantie.

Algemeen vallen de hoge scores op voor items die verwijzen naar de relatie met de begeleiders. Ouders vinden het in sterke mate belangrijk de begeleiders goed te kennen (cf. dat ik de begeleiders van mijn kind goed ken: 52.6% jaarwerking, 62% vakantiewerking). Gevraagd naar de eigen rol, erkennen ouders het belang om informatie aan de begeleiders te geven (cf. dat ik de begeleiders voldoende op de hoogste stel van bijzondere kenmerken van mijn kind: 89.2% niet-deelname, 89.6% deelname vakantie, 92.3% deelname jaar). Inzake de graad van inspraak willen ouders, eerder dan meebeslissen (6.2% deelname vakantie, 13.4% deelname jaar, 24.9% niet-deelname), vooral notie hebben van de keuzes van de organisatie (49.1% deelname jaar, 56.7% deelname vakantie, 64.2% niet-deelname) en een luisterend oor bij eventuele verzuchtingen (cf. dat ik mijn mening kan vertellen: 30.7% deelname vakantie, 43.4% deelname jaar, 54% niet-deelname). Actief participatiegedrag hoeft voor een groot aandeel ouders niet. Ouders willen wel meehelpen (16.6% deelname vakantie, 47.1% deelname jaar, 50.9% niet-deelname), maar ervaren niet de nood om tijdens de activiteiten aanwezig te moeten zijn (2% deelname vakantie, 5.3% deelname jaar, 6.4% niet-deelname).

De ouders in de niet-deelnamegroep zijn voor verschillende items uitgesproken positiever ($p < 0.05$). Wat betreft het belang dat ouders hechten aan al dan niet meehelpen, al dan niet meebeslissen en het goed kennen van de begeleiders, is er een significant verschil tussen ouders met kinderen in een jaarwerking en

ouders met kinderen in een vakantiewerking. Opvallend is het laag percentage bereidheid tot meehelpen en meebeslissen bij een vakantiewerking (meehelpen: 16.6%, meebeslissen: 6.2%). Ouders met een kind in een jaarwerking zijn vooral onbeslist over deze items. Dat neemt niet weg dat toch 13% van de ouders met een kind in een jaarwerking meebeslissen belangrijk vindt.

Het eerder beperkt onderschrijven van het belang van betrokkenheid door ouders met een kind in een vakantiewerking weerspiegelt zich in de lage scores van deze oudergroep inzake het belang van het kennen van de begeleiders (20.8%). Ter vergelijking: iets meer dan de helft van de ouders uit de jaarwerkingsgroep (52.6%) vindt dit een belangrijk item. In vakantiewerkingen scoort de helft van de ouders dit als niet belangrijk. Dat zet zich evenwel niet door in het belang dat ze aan communicatie hechten. Zowel in de groep deelname jaar als deelname vakantie vindt de overgrote meerderheid van de ouders het belangrijk om zelf de begeleiders in te lichten over hun kind (92.3% deelname jaar, 89.6% deelname vakantie).

PROFIELGEBONDEN VERSCHILLEN?

Merken we een verschil naargelang van de verschillende ouderkenmerken? Voor elk van de vier groepsverdelingen vinden we verschillen: zie Bijlage 33 voor leeftijd, Bijlage 34 voor kansarmoedeachtergrond, Bijlage 35 voor migratieachtergrond en Bijlage 36 voor het jeugdwerkverleden.

Met betrekking tot inspraak hechten ouders vooral belang aan **informatie krijgen over de keuzes van de organisatie**. Het aandeel ouders dat dit item als (heel) belangrijk opgeeft, varieert van minimum 49.1% in de groep deelname jaar tot maximum 64.2% in de groep niet-deelname. In de drie parallelversies zijn ouders met kinderen van vier tot zes jaar het meest eenduidig uitgesproken ($p < .01$). De percentages ouders uit deze groep die daar belang aan hechten, bedragen: 68.6% niet-deelname, 68.6% deelname jaar en 71.2% deelname vakantie. De ouders van kinderen in de andere leeftijdscategorieën zijn meer verdeeld. Dat neemt niet weg dat de meerderheid (58%) van al de respondenten die '**informatie krijgen over de keuzes van de organisatie**' als belangrijk opgeven, net ouders zijn met kinderen in de oudere leeftijdsgroepen (ouder dan tien jaar).

In de niet-deelnamegroep is er voor het item 'informatie krijgen' ook een significant verschil naargelang van het jeugdwerkverleden van de ouder ($p < .05$). Tot 64.2% van de ouders in de niet-deelnamegroep scoorden dit item als zijnde (heel) belangrijk. Van deze ouders scoren de ouders met een jeugdwerkverleden iets gematigder (59.8% met een jeugdwerkverleden tegenover 69.5% zonder een jeugdwerkverleden). Ook in de parallelversie deelname jaar scoren ouders met een jeugdwerkverleden beperkter. Deze verschillen zijn echter niet significant.

Bij de algemene bevindingen over ouderbetrokkenheid bleek dat het aandeel ouders dat effectief wil **mee beslissen**, beperkt blijft. In jaarwerkingen vindt 'slechts' 13.4% dit belangrijk. Splitsen we de globale verdeling voor de parallelversie jaarwerking uit naar migratieachtergrond, dan blijken respondenten met deze achtergrond evenwel sterker uitgesproken ($p < .001$). Van deze groep scoort een groter aandeel dit item (helemaal) belangrijk, namelijk 30.2%. Ouders zonder migratieachtergrond hechten daar in grotere mate geen belang aan. Het aandeel respondenten zonder migratieachtergrond dat effectief wil meebeslissen bedraagt 10.6%.

Het belang om **aanwezig te zijn** volgt een gelijkaardige verdeling. Dit item werd maar beperkt als belangrijk gescoord (6.4% niet-deelname, 5.3% deelname jaar, 2% deelname vakantie), waardoor de absolute aantallen in de parallelversies te klein zijn om er betrouwbare groepsuitspraken over te doen. Er zijn evenwel indicaties dat respondenten met migratieachtergrond die deelnemen aan jaarwerking, sterker belang hechten aan aanwezig zijn. Waar quasi geen (3.3%) respondenten zonder migratieachtergrond dit item belangrijk vinden, geeft 20% van de respondenten met migratieachtergrond aan het belangrijk te vinden om aanwezig te zijn.

Een gelijkaardig patroon doet zich voor bij kansarmoedeachtergrond. De beperkte score in de groep deelname jaar geldt vooral voor respondenten zonder kansarmoedeachtergrond. Respondenten met kansarmoedeachtergrond van wie het kind deelneemt aan een jaarwerking, benadrukken dit sterker. 18.9% met kansarmoedeachtergrond, 2.7% zonder kansarmoedeachtergrond. Dit verschil geldt ook in de niet-deelnamegroep, zij het minder sterk uitgesproken.

Splitsen we de algemene scoreverdeling uit naar het jeugdwerkverleden, dan scoren in alle parallelversies, uitgezonderd de groep deelname vakantie, vooral respondenten zonder een jeugdwerkverleden dat aanwezig zijn in meerdere mate (heel) belangrijk is (niet-deelname $p < .05$, deelname jaar $p < .05$). Voor beide groepen geldt: om en bij de 12% respondenten zonder een jeugdwerkverleden, om en bij de 3% respondenten met een jeugdwerkverleden (12.1 % deelname jaar en 12.5% niet-deelname zonder een jeugdwerkverleden tegenover 3.5% deelname jaar en 2.7% niet-deelname met een jeugdwerkverleden).

Ouders vertonen een relatieve bereidheid tot **meehelpen**. Ruwweg een vijfde (16.6%) van de ouders met kinderen in een vakantiewerking tot ongeveer de helft van de ouders met kinderen in een jaarwerking (47.1%) en in de niet-deelnamegroep (50.9%) vindt het (heel) belangrijk om mee te helpen. Bij de deelnamegroepen jaar- en vakantiewerking is deze score anders naargelang van de kansarmoedeachtergrond. Respondenten met kansarmoedeachtergrond zijn meer bereid tot meehelpen. Voor ouders met een kind in een vakantiewerking is dit verschil significant ($p < .01$). Ongeveer een derde (31.5%) van de respondenten met kansarmoedeachtergrond geeft aan te willen meehelpen. Bij respondenten zonder kansarmoedeachtergrond is dat percentage veel kleiner (13.9%).

Ook naar het jeugdwerkverleden zijn er significante verschillen (niet-deelname: $p < .001$, deelname jaar: $p < .05$, deelname vakantie: $p < .05$). Van zowel ouders van wie het kind niet deelneemt als ouders van wie het

kind deelneemt aan een jaarwerking, vinden diegenen met jeugdwerkervaring het vaker belangrijk mee te helpen: 49.9% met een jeugdwerkverleden tegenover 44.3% zonder een jeugdwerkverleden. In de groep deelname vakantie is het net omgekeerd: 15% van de ouders met een jeugdwerkverleden tegenover 19.4% van de ouders zonder een jeugdwerkverleden vinden het belangrijk mee te helpen.

■ Drijfveren en motieven voor al dan niet betrokkenheid

De analyses geven aan dat zowel ouders met kinderen in een jaarwerking als in een vakantiewerking overwegend niet actief betrokken willen zijn in termen van meehelpen of aanwezig zijn bij de jeugdwerkactiviteiten. Bij de deelnamegroep werd bijkomend gepeild naar de motieven die deze beslissing sturen. Respondenten konden hiervoor kiezen uit een reeks van tien items (zie Tabel 35). De antwoordmogelijkheden weerspiegelen diverse insteken, namelijk (extern) functioneel, sociaal, persoonlijke ontwikkeling, mensenrechten, ethisch-democratisch en praktisch-organisatorisch. Daarnaast namen we ook de rol van het kind, als mediator in het participatieproces, mee op.

“Dat hoeft niet voor mij omdat ze goed bezig zijn en ik er het nut niet van inzie om me te moeien met hun werking.” (een ouder)

ALGEMENE BEVINDINGEN

De meeste motieven om niet actief betrokken te zijn in de werking, lopen voor de ouders met een kind in een jaarwerking en ouders met een kind in een vakantiewerking parallel. Een viertal motieven worden naargelang van het werkingstype (vakantie versus jaar) sterker aangegeven (zie Tabel 35).

Tabel 35: Redenen niet aanwezig zijn naar deelname (meerdere antwoorden mogelijk) (% ouders dat dit item aanvinkt)

Ik vind aanwezig zijn niet zo belangrijk omdat ...	DEELNAME JAAR		DEELNAME VAKANTIE	
• ik me niet wil moeien met de vrije tijd van mijn kind	60.9		51.7	
• ik het moeilijk vind aanwezig te zijn, omdat de cultuur verschilt van de cultuur bij me thuis	0.0		0.2	
• mijn kind niet wil dat ik aanwezig ben	4.1		5.1	
• ik niet goed Nederlands spreek en niet durf	0.0		0.1	
• er al genoeg andere ouders aanwezig zijn	1.8		1.1	
• ik niet vind dat er volwassenen betrokken moeten zijn bij organisaties voor jeugd	23.1		16.4	
• ik te weinig tijd heb	13.3		23.0	
• ik niet wist dat ze ouders daarvoor kunnen gebruiken	5.9		14.4	*
• ze het me niet gevraagd hebben	16.0		17.0	
• Andere	23.7		23.2	
Totaal N	338		452	

De hoogste scores staan vet gedrukt. Items die significant verschillen naargelang van de groepen, staan aangeduid met een * (p <.05).

De meest frequent gerapporteerde reden die ouders opgeven voor het niet aanwezig hoeven te zijn (zie Tabel 35) of niet mee te helpen (zie Tabel 36), is dat ze zich niet willen bemoeien met de vrije tijd van hun kind (niet aanwezig zijn: 51.7% jaarwerking tot 60.9% vakantiewerking, niet meehelpen: 39.4% vakantiewerking tot 41.8% jaarwerking). Een aanzienlijk deel (telkens om en bij de 20%) geeft nog een andere reden op, zoals: omdat het enkel opvang is, omdat de ouders zichzelf vooral 'klant' voelen, de ouders de organisatie voldoende vertrouwen, de ouder bevreesd is om als 'opdringerige' ouder te worden bestempeld, omdat het gewoon niet nodig is in de organisatie, omdat de organisatie professioneel genoeg is.

Tabel 36: Redenen niet meehelpen naar deelname (meerdere antwoorden mogelijk) (% ouders dat dit item aanvinkt)

Ik vind meehelpen niet zo belangrijk omdat ...	DEELNAME JAAR		DEELNAME VAKANTIE	
• ik me niet wil moeien met de vrije tijd van mijn kind	41.8		39.4	
• ik het moeilijk vind aanwezig te zijn, omdat de cultuur verschilt van de cultuur bij me thuis	0.0		0.3	
• mijn kind niet wil dat ik aanwezig ben	0.0		5.0	
• ik niet goed Nederlands spreek en niet durf	0.0		0.0	
• er al genoeg andere ouders aanwezig zijn	0.0		1.0	
• ik niet vind dat er volwassenen betrokken moeten zijn bij organisaties voor jeugd	20.9		14.2	
• ik te weinig tijd heb	29.9		30.1	
• ik niet wist dat ze ouders daarvoor kunnen gebruiken	7.5		18.5	*
• ze het me niet gevraagd hebben	20.9		21.9	
• Andere	26.9		21.2	
Totaal N	67		302	

De hoogste scores staan vet gedrukt. Items die significant verschillen naargelang van de groepen, staan aangeduid met een * ($p < .05$).

De autonomie van het kind als reden om niet aanwezig te zijn, is vooral uitgesproken bij ouders met een kind in een jaarwerking (61% tegenover 52% bij deelname vakantie, $p < .05$). Deze reden wordt gevolgd door de overtuiging dat volwassenen niet betrokken moeten zijn bij de jaarwerking (23%). Opvallend is dat ouders met een kind dat deelneemt aan een vakantiewerking, ook het item tijdsgebrek belangrijk vinden (23%, $p < .05$).

Het aandeel ouders dat niet op de hoogte is van het feit dat de organisatie ouders zou kunnen gebruiken in de werking, is beperkt, maar wel opmerkelijk. Dat geldt vooral voor de ouders met een kind in een vakantiewerking (tot 19% als reden voor niet meehelpen, $p < .05$). Werkingen blijken niet steeds de vraag te hebben gesteld. Om en bij een vijfde van de respondenten met een kind in een jaarwerking of een vakantiewerking (16% niet aanwezig jaarwerking tot 21.9% niet meehelpen vakantiewerking) geeft dat ook als reden op.

PROFIELGEBONDEN VERSCHILLEN?

Eerder stipten we aan dat actief participatiegedrag voor de groep ouders met een kind in een jaarwerking verschilt naargelang van de leeftijd van het kind en het al dan niet jeugdwerkverleden. Voor de groep ouders

met een kind in een vakantiewerking doen zich verschillen voor naargelang van de migratieachtergrond, de kansarmoedeachtergrond en het jeugdwerkverleden. Parallel hieraan differentiëren ouderkenmerken ook de mate waarin bepaalde redenen sterker naar voren komen (zie Bijlage 37, Bijlage 41 voor leeftijd; zie Bijlage 38, Bijlage 42 voor kansarmoedeachtergrond; zie Bijlage 40, Bijlage 44 voor het jeugdwerkverleden).

Dat het kind niet wil dat de ouder aanwezig is of meehelpt, wordt door een beperkt aantal ouders opgegeven (telkens 5% van de ouders uit de groep deelname vakantie). De absolute aantallen zijn te klein voor betrouwbare uitspraken, maar er zijn indicaties dat dit aspect sterker doorweegt bij respondenten met kansarmoedeachtergrond. In de groep ouders met een kind in een vakantiewerking wordt dit item door 16% van de respondenten met kansarmoedeachtergrond opgegeven en door 3.7% van de respondenten zonder kansarmoedeachtergrond.

Er is wel een significant verschil naar leeftijd (niet aanwezig zijn: $p < .001$, niet meehelpen: $p < .001$). Voor de oudste leeftijdsgroepen geldt deze reden sterker. Om en bij de 12% van de ouders met tieners (cf. twaalf plus) geeft dit als reden op. Zij maken 80% uit van alle respondenten die dit item aanvinkten.

Voor iets meer dan een vijfde (23%) van de ouders met een kind in een vakantiewerking is tijdsgebrek een reden waarom ze het niet belangrijk vinden om aanwezig te zijn. Dit weegt in deze parallelversie vooral door bij de ouders met een kind in de jongere leeftijdsgroepen en minder bij ouders met een kind in de tienergroepen ($p < .05$). Van de ouders met een kind in de jongste leeftijdsgroep (vier- tot zesjarigen) geeft 32.6% dit als reden op. Bij ouders met een lagere schoolleeftijdkind (zeven- tot negenjarigen en tien- tot twaalfjarigen) bedraagt dat percentage 26% en bij ouders met een kind in de oudste leeftijdsgroep (twaalf plus) zakt dat aandeel tot 13.2%.

Tot slot stippen we het **niet op de hoogte zijn** van de mogelijkheid tot meehelpen aan (cf. omdat ik niet wist dat ze ouders kunnen gebruiken daarvoor). Van de respondenten met een kind in een jaarwerking

geeft 7.5% dat als reden op om niet mee te helpen. Respondenten zonder een jeugdwerkverleden zijn sterker uitgesproken (27.3% tegenover 4% ouders met een jeugdwerkverleden). Deze bevindingen zijn louter indicatief. De responsgraad voor deze vraag is te beperkt om daar betrouwbare uitspraken over te doen.

■ Betrokkenheidsaspect: thema's waarover ouders informatie willen of mee willen beslissen

Eerder bespraken we de mate waarin ouders betrokken willen zijn. Ongeveer de helft van de ouders (iets sterker in de groep vakantiewerking) geeft aan geïnformeerd te willen worden over de keuzes van de organisatie. Een minderheid wil effectief meebeslissen. Op welke domeinen wensen ouders inspraak?

Ouders die belang hechten aan informatie krijgen en aan meebeslissen, vroegen we om in een reeks van negen items (zie Tabel 37) aan te vinken over welke aspecten ze informatie willen of mee willen meebeslissen.

"Ik heb graag wat meer zicht op wat ze precies gedaan hebben van activiteiten, want mijn kind komt soms veel vertellen, soms niets. Het zou leuk zijn mochten we toch een beetje een idee hebben van wat ze doen. Bijvoorbeeld: bosspel, knutselen, ..." (een ouder)

ALGEMENE BEVINDINGEN

Voor de meeste items loopt de verdeling in de twee deelnamegroepen gelijk (zie Tabel 37 en Tabel 38).

Tabel 37: Aspecten betrokkenheid informatie naar deelname (meerdere antwoorden mogelijk)
(% ouders dat dit item aanvinkt)

Waarover wilt u graag informatie krijgen?	DEELNAME JAAR	DEELNAME VAKANTIE	
● De samenstelling van de groep	33.3	33.3	
● De manier van/wijze van begeleiden	43.1	43.9	
● Het soort activiteiten	81.0	84.6	
● De gebouwen/lokalen	20.6	30.5	*
● Regels en afspraken	71.9	68.4	
● Kosten	55.2	59.6	
● De organisatie van de dag	37.1	60.0	*
● Hoe de kinderen worden opgevoed	43.7	37.2	
● Andere	2.6	2.5	
Totaal N	195	283	

De hoogste scores staan vet gedrukt. Items die significant verschillen naargelang van de groepen, staan aangeduid met een * (p <.05).

Tabel 38: Aspecten betrokkenheid meebeslissen naar deelname (meerdere antwoorden mogelijk)
(% ouders dat dit item aanvinkt)

Waarover wilt u graag informatie krijgen?	DEELNAME JAAR	DEELNAME VAKANTIE
• De samenstelling van de groep	9.4	16.1
• De manier van/wijze van begeleiden	18.9	22.6
• Het soort activiteiten	25.5	25.8
• De gebouwen/lokalen	15.11	6.5
• Regels en afspraken	60.4	67.7
• Kosten	17.0	12.9
• De organisatie van de dag	11.1	22.6
• Hoe de kinderen worden opgevoed	41.5	32.3
• Andere	1.9	3.2
Totaal N	55	31

De hoogste scores staan vet gedrukt. Items die significant verschillen naargelang van de groepen, staan aangeduid met een * ($p < .05$).

Inzoomend op de vraag waarover ze als ouder informatie willen krijgen, maken 'het soort activiteiten' (81% in de jaarwerkingsgroep tot 86% in de vakantiewerkingsgroep) en 'regels en afspraken' over bijvoorbeeld alcoholgebruik de top uit (68% in de jaarwerkingsgroep; 72% in de vakantiewerkingsgroep). Beide items komen ook voor in de top van zaken waarover ouders mee willen beslissen. Voor 'regels en afspraken' zijn de percentages: 60% in de groep deelname jaar, 68% in de groep deelname vakantie. Voor 'soort activiteiten' bedragen die percentages respectievelijk 81% en 84.6%. Ook het item 'hoe de kinderen worden opgevoed' (bv. hoe wordt omgegaan met pesten, agressie, seksualiteit enz.) maakt deel uit van die top: 41.5% in de groep deelname jaar en 32.3% in de groep deelname vakantie.

Voor de meeste items zijn de meningen gelijklopend voor wat de twee deelnamegroepen betreft (deelname jaar en deelname vakantie). Voor de items 'informatie krijgen over de gebouwen' en 'hoe de dag georganiseerd wordt', zijn de meningen echter verdeeld. Ouders met een kind in een vakantiewerking geven in sterkere mate aan hierover informatie te willen ($p < .05$). In deze groep wil 30.5% informatie over de gebouwen/lokalen. In de groep deelname jaar bedraagt dat percentage 20.6%. Tot 60% van de ouders met een kind in een vakantiewerking wil bijvoorbeeld ook informatie over de dagindeling, tegenover 'slechts' 37% ouders met een kind in een jaarwerking.

PROFIELGEBONDEN VERSCHILLEN?

Voor de aspecten waarover ouders informatie willen, zijn er significante verschillen naargelang van de leeftijd van het kind (zie Bijlage 45, Bijlage 49) en het al dan niet hebben van een jeugdwerkverleden van de ouders (zie Bijlage 48).

Telkens ongeveer een derde van de respondenten (33.3% voor deelname jaar; 33.3% voor deelname vakantie) geeft aan informatie te willen over de groepsamenstelling. Tot 56% van de ouders met kinderen tussen vier en zes jaar geeft aan informatie te willen over de **groepsamenstelling**. Bij de andere leeftijdsgroepen

is dat percentage lager: 28.3% voor de zeven- tot negenjarigen, 35.8% voor de tien- tot twaalfjarigen en 25% voor de groep twaalf plus. In de groep deelname jaar is deze nood sterker uitgesproken bij ouders met erg jonge kinderen ($p < .05$).

De ouders van kinderen in de oudste leeftijdsgroepen geven verhoudingsgewijs sterker aan informatie te willen over **regels en afspraken**. Leeftijdsonafhankelijk geeft 68.4% van ouders met een kind in een vakantiewerking tot 71.9% van ouders met een kind in een jaarwerking aan informatie te willen over regels en afspraken. In de groep deelname jaar geldt dit vooral voor de groepen ouders met een kind ouder dan zeven jaar. Bij ouders met kinderen tussen vier en zes jaar ligt dat aandeel lager (58.3%). Ook in de groep deelname vakantie is er een hoger aandeel ouders met een kind in de oudste leeftijdsgroepen die informatie willen over regels en afspraken. Ouders met een kind in de groep tien- tot twaalfjarigen is daarbij met 80% de absolute uitschieter. In de groep deelname vakantie zijn deze verschillen ook significant ($p < .05$). In de groep deelname jaar tekenen we een gelijkaardig significant verschil op voor wat het meebeslissen over regels en afspraken betreft ($p < .01$). Het aandeel ouders uit deze groep die dat belangrijk vinden, stijgt van globaal 60.4% naar 80% voor de oudste leeftijdsgroep. De andere leeftijdsgroepen variëren gradueel van 0% (vier- tot zesjarigen) over 53.8% (zeven- tot negenjarigen) tot 72.2% (tien- tot twaalfjarigen).

Naargelang van de deelnamegroep wenst 37.2% van de ouders met een kind in een vakantiewerking tot 43.7% van de ouders met een kind in een jaarwerking **informatie over hoe de kinderen worden opgevoed**. Dat wordt globaal genomen sterker gerapporteerd door respondenten zonder een jeugdwerkverleden ($p < .05$). In de groep deelname jaar loopt het globale aantal op tot 58.5% van de respondenten zonder een jeugdwerkverleden tegenover 37.8% van de respondenten met een jeugdwerkverleden. In de groep deelname vakantie is er eveneens een significant verschil, maar dat verschil is minder scherp: 47.8% zonder een jeugdwerkverleden tegenover 33.3% met een jeugdwerkverleden.

■ **Betrokkenheidsaspect: meehelpen**

Waartoe zijn ouders bereid mee te helpen? Zijn er zaken waaraan ouders eerder niet willen meehelpen? Om de aspecten van actief participatiegedrag in kaart te brengen, gaven ouders aan bij welke van de zes opgegeven aspecten (zie Tabel 39) ze (absoluut) wel of (absoluut) niet willen meehelpen.

“Ik heb geprobeerd maar voel aan dat ik mij meer aan mijn beloftes kan houden als ik enkel op evenementen meehelp.” (een ouder)

ALGEMENE BEVINDINGEN

De eerder aangehaalde beperkte wens van ouders om actief betrokken te zijn bij activiteiten (cf. aanwezig zijn bij activiteiten), zet zich door in deze resultaten. Uitschieters in wat ouders zouden willen doen, verwijzen naar een occasionele inzet bij activiteiten zoals een etentje, koekjesverkoop bij gelegenheden (76.6% deelname jaar, 45.2% deelname vakantie) of uitstappen (87.8% deelname jaar, 51.1% deelname vakantie). Ouders zijn minder bereid te helpen bij de dagelijkse werking. Toch vindt 20% van de ouders het belangrijk betrokken te worden bij de dagelijkse werking (21.4% deelname jaar, 20.1% deelname vakantie). Met uitzondering van hulp tijdens dagelijkse werking zien we een sterkere bereidheid tot meehelpen bij ouders met een kind in een jaarwerking dan bij ouders met een kind in een vakantiewerking ($p < .05$).

Tabel 39: Aspecten betrokkenheid meehelpen naar deelname (% ouders dat dit item wil doen)

Ik wil ...	DEELNAME JAAR		DEELNAME VAKANTIE		
	N	%	N	%	
• meehelpen bij activiteiten tijdens de dagdagelijkse werking	355	21.4	466	20.1	
• activiteiten helpen organiseren bij gelegenheden	368	76.6	471	45.2	*
• meegaan op uitstap	368	87.8	470	51.1	*
• klusjes doen	356	59.8	459	28.2	*
• website onderhouden	337	15.4	447	8.9	*
• Andere	43	32.6	91	5.5	*

De hoogste scores staan vet gedrukt. Items die significant verschillen naargelang van de groepen, staan aangeduid met een * ($p < .05$).

PROFIELGEBONDEN VERSCHILLEN?

Tussen de respondentengroepen zijn er verschillen in de hulp die ouders willen bieden naargelang van al dan niet kansarmoedeachtergrond (zie Bijlage 54) en het al dan niet een jeugdwerkverleden hebben (zie Bijlage 56).

Ouders zijn vooral bereid om occasioneel (cf. **bij gelegenheden**) mee te helpen (76.6% van de groep deelname jaar tegenover 45.2% van de groep deelname vakantie). Er is een erg zwak, maar significant verband naar jeugdwerkverleden ($p < .05$). Globaal genomen is deze bereidheid iets sterker uitgesproken bij respondenten met een jeugdwerkverleden. In de groep deelname jaar tekent de verschillen zich als volgt af: 78.4% met een jeugdwerkverleden tegenover 72.2% zonder een jeugdwerkverleden. In de groep deelname vakantie bedragen die percentages respectievelijk 46% en 41.9%.

Ook voor **klusjes doen** of **hulp bieden bij uitstappen** wordt een sterkere bereidheid getoond door ouders met een jeugdwerkverleden. Om en bij 60% van de ouders met een kind in een jaarwerking (59.8%) geeft aan inzetbaar te willen zijn voor klusjes. Bij respondenten met een jeugdwerkverleden ligt dat aandeel iets hoger, namelijk 62% (tegenover 52.8% zonder jeugdwerkverleden). Bij vakantiewerkingen zien we een gelijkaardig verschil: 29.5% met een jeugdwerkverleden tegenover 22.3% zonder een jeugdwerkverleden.

Zeker ouders met een kind in een jaarwerking zijn - wanneer ze dat kunnen - bereid om mee te gaan op uitstap (87.8%). Ook iets meer dan de helft van de ouders met een kind in een vakantiewerking is daartoe bereid (51.1%). Vergelijken we de algemene frequenties naargelang een respondent een jeugdwerkverleden heeft, dan blijkt dat in beide deelnamegroepen ouders met een jeugdwerkverleden daar sterker uitgesproken toe bereid zijn. Voor de groep deelname jaar bedraagt het percentage 90.5% voor de respondenten met een jeugdwerkverleden, tegenover 81.5% voor de respondenten zonder een jeugdwerkverleden. Voor de groep deelname vakantie bedragen die percentages respectievelijk 53.1% en 43.5%. De groepsverschillen naargelang van het jeugdwerkverleden zijn enkel significant voor de groep deelname jaar ($p < .05$).

Om en bij de 20% van de ouders (21.4% deelname jaar, 20.1% deelname vakantie) wil een handje toesteken in de **dagdagelijkse werking**. In beide parallelversies laten respondenten met kansarmoedeachtergrond

zich iets positiever uit over die mogelijke bijdrage. Dat is het sterkst uitgesproken bij respondenten met een kind in een jaarwerking. In deze groep uit 32.5% van de groep ouders met kansarmoedeachtergrond bereidheid, tegenover 20.9% van de ouders zonder kansarmoedeachtergrond. In de groep deelname vakantie liggen die percentages iets lager, namelijk 26.9% met kansarmoedeachtergrond tegenover 19.5% zonder kansarmoedeachtergrond.

■ Formele of informele betrokkenheid?

“Ik ken de werking. Er zijn twee thuisbezoeken per jaar: bij de inschrijving en voor het kamp. Dan kan er voldoende gepraat worden. De leiding en volwassen begeleider kunnen altijd gecontacteerd worden indien nodig.” (leen ouder)

Hoe intensief willen ouders betrokken zijn? Kan het werken aan de relatie ouders-jeugdwerking informeel of kan die ook geformaliseerd worden? In de vragenlijst voor de jaar- en de vakantiewerking werd gevraagd naar speciale ouderbijeenkomsten om over de werking te praten. We bevroegen de mening van ouders op drie niveaus: (1) weten ze dat dit in de organisatie gebeurt, (2) nemen ze eraan deel en (3) willen ze dit in de toekomst (blijven) doen?

16% van de ouders met een kind in een jaarwerking en 27% van de ouders met een kind dat gebruik maakt van een vakantiewerking weten niet of er in de organisatie speciale bijeenkomsten voor ouders zijn (zie Tabel 40).

Tabel 40: Organisatie van ouderavonden naar deelname (%)

Zijn er in de organisatie ouderbijeenkomsten?	DEELNAME JAAR		DEELNAME VAKANTIE	
• Nee		50.4		52.9
• Ja		33.7		20.5
• Ik weet het niet		15.9		26.6
Totaal %		100		100
Totaal N		383		497

Verband kennis ouderavonden/deelname: $p < .001$

Voor de werkingen waar er dergelijke ouderbijeenkomsten zijn (N=130), rapporteert drie vierde van de respondenten daaraan deel te nemen (zie Tabel 41).

Tabel 41: Deelname aan ouderavonden naar deelname (%)

	DEELNAME JAAR		DEELNAME VAKANTIE	
• Nee		23.1		26.5
• Ja		76.9		73.5
Totaal %		100		100
Totaal N		130		102

Verband huidige deelname ouderavonden/deelname: $p = ns$

Onafhankelijk of een ouder momenteel deelneemt of niet, wil 65.3% van de ouders met een kind in een jaarwerking en 43% van de ouders met een kind in een vakantiewerking in de toekomst wel aan een dergelijke bijeenkomst deelnemen (zie Tabel 42). Er is sprake van een significant grotere bereidheid van ouders met een kind in een jaarwerking tegenover ouders met kinderen in een vakantiewerking ($p < .05$).

Tabel 42: Toekomstige deelname aan ouderavonden naar deelname (%)

	DEELNAME JAAR		DEELNAME VAKANTIE	
• Nee		34.7		57.2
• Ja		65.3		42.8
Totaal %		100		100
Totaal N		285		418

Verband toekomstige deelname ouderavonden/deelname: $p < .001$

■ Samenvattend

Welke plaats kennen ouders zichzelf toe in het jeugdwerk? Willen ouders actief betrokken zijn? Waarom willen en kunnen zij al dan niet betrokken zijn? Op welke vlakken willen en kunnen zij al dan niet betrokken zijn?

Verwachtingen ten aanzien van betrokkenheid

Ouders willen niet zozeer meebeslissen, maar wel hun mening kunnen vertellen en informatie krijgen over de keuzes die de organisatie maakt. Vooral respondenten zonder een jeugdwerkverleden maar ook ouders met kinderen in de jongste leeftijdsgroepen hechten daar belang aan. Ouders met kinderen in de oudere leeftijdsgroepen en respondenten met een jeugdwerkverleden zijn daarin wat gematigder, wat meer verdeeld.

Ouders zijn bereid een actieve rol op te nemen in de organisatie (cf. meehelpen), maar aanwezig zijn tijdens activiteiten hoeft niet. Dat geldt vooral voor respondenten zonder migratie- of kansarmoedeachtergrond. Respondenten met een migratie- of kansarmoedeachtergrond geven daarentegen sterker aan aanwezig te willen zijn. Zij scoren ook sterker op het belang van meebeslissen. Ook respondenten zonder een jeugdwerkverleden beklemtonen het belang om aanwezig te zijn. Ze rapporteren evenwel minder interesse voor meehelpen.

Parallel aan het belang van een goed contact tussen ouders en begeleiders, vinden ouders het belangrijk begeleiders goed te kennen, evenals hen voldoende informatie te geven over het kind.

Drijfveren en motieven voor al dan niet betrokkenheid

Niet actief betrokken willen zijn (cf. reden om niet aanwezig te zijn of niet mee te helpen) is in sterke mate ingegeven vanuit de wens zich niet te willen moeien met de vrije tijd van het kind. Ook de overtuiging dat volwassenen niet betrokken moeten zijn, wordt frequent aangeduid (vooral door ouders met een kind in een jaarwerking).

Opmerkelijke redenen die ouders met een kind in een vakantiewerking aanstippen, zijn het niet weten dat de organisatie ouders kan gebruiken en tijdsgebrek. Onvoldoende kennis wordt in meerdere mate aangeduid door respondenten zonder een jeugdwerkverleden. Tijdsgebrek leeft sterker bij ouders met een kind in de jongste leeftijdsgroepen. Ouders met kinderen in de oudste leeftijdsgroepen geven 'dat het kind dat niet wil' in meerdere mate aan en sluiten in die zin aan bij de wensen van het kind. Deze reden wordt overigens ook sterker aangeduid door respondenten met kansarmoedeachtergrond.

Waarover willen ouders meer informatie? Waarover willen ouders meebeslissen?

Op welke domeinen wensen ouders inspraak? Thema's waarover ouders informatie willen, zijn vooral het soort activiteiten en regels en afspraken in de werking. Vooral respondenten met kinderen in de oudere leeftijdsgroepen hechten aan regels en afspraken belang. Bij ouders met kinderen in de jongere leeftijdsgroepen komt ook de nood aan informatie over de groepssamenstelling naar voren.

Voor vakantiewerkingen geven ouders nog aan geïnformeerd te willen worden over de infrastructuur (gebouwen/lokalen) en de organisatie van de dag. Gaat het specifiek over meebeslissen, dan wordt

hoe de kinderen worden opgevoed, sterker beklemtoond. We zien voor dit item een verband met geen jeugdwerkervaring hebben.

Waarom zijn ouders bereid mee te helpen?

Meehelpen gaat voor ouders vooral om occasionele zaken. Helpen bij de dagelijkse werking hoeft voor het merendeel van de ouders niet. Respondenten met kansarmoedeachtergrond zijn daartoe meer bereid.

Over alle items heen zien we een sterkere bereidheid om mee te helpen bij ouders die de vragenlijst invulden voor een kind dat deelneemt aan een jaarwerking. Ook het jeugdwerkverleden van een respondent vertaalt zich in een grotere bereidheid tot hulp (o.a. occasionele hulp, klusjes doen en hulp bij uitstappen).

■ Verdiepende analyse en aandachtspunten

Uit de kwantitatieve data komen verschillende thema's naar voren, die we in de literatuur en in de kwalitatieve bevraging bevestigd of uitgediept zien.

Jeugdwerk voor en door jeugd?

De data geven een genuanceerd beeld van ouderbetrokkenheid. Jeugdbegeleiders geven in de kwalitatieve bevraging te kennen dat ze de ondersteuning door ouders belangrijk vinden, maar geven daar ook grenzen bij aan. Ouders betrekken is minder wenselijk wanneer dit zou betekenen dat ouders zich te veel moeien met activiteiten of manier van werken. Of zoals een jeugdwerkondersteuner verwoordt:

"Ouderbetrokkenheid is altijd heel hard zoeken naar waar het naartoe gaat." (een jeugdwerkondersteuner)

Jeugdwerkondersteuners benadrukken sterk de identiteit van het jeugdwerk. De kracht van het jeugdwerk is net dat jongeren bepalen waar ze (pedagogisch) naartoe willen. De ouderdata ondersteunen dit. Ouders willen evenmin een controlerende of sturende rol opnemen.

"Als je je aansluit bij een organisatie, dan ga je akkoord met de werking. Het is niet aan de ouders om de dingen te veranderen. Het is niet aan de ouders om dit te veranderen." (een ouder)

Ouders hoeven niet zozeer betrokken te worden bij de dagelijkse werking of aanwezig te zijn op activiteiten. Wel willen ouders geïnformeerd worden. Dat vraagt grondige reflectie over wat, op welke manier en wanneer gecommuniceerd wordt. Schriftelijke communicatie kan bijvoorbeeld werken voor niet-kansarme ouders. Kansarme ouders blijken meer baat te hebben bij telefonisch contact. Bedenk daarbij dat te veel informatie net tot bezorgdheid kan leiden en dat ook extra aandacht besteed moet worden aan wat het kind of de jongere wil. Vanuit ouderperspectief kiezen sommige ouders er bewust voor niet betrokken te zijn omdat hun kind dat niet wil of omdat vrije tijd net 'kinds' moet blijven. De kwalitatieve bevraging bij jongeren bevestigt dat. De rol van het kind in betrokkenheid kan ook in positieve zin werken.

[Waarom vind je het belangrijk om mee te helpen?]

"Ik heb eigenlijk interesse, omdat je ziet dat je kind ook interesse heeft voor zijn hobby. En daar wil ik ook bij betrokken zijn." (een ouder)

Tweerichtingsverkeer?

De resultaten tonen dat verwachtingen verdeeld zijn. Niet alle ouders uiten een wens tot betrokkenheid omdat ze daar bewust voor kiezen (cf. niet willen) of omdat ze daar niet de mogelijkheid toe hebben (cf. niet kunnen). Vanuit die optiek is het aangewezen om voldoende na te gaan of ouders effectief betrokken willen zijn, naar ouderbijeenkomsten willen komen, enzovoort. Inspanningen lonen enkel wanneer ouders er behoefte aan hebben en overtuigd zijn van de meerwaarde.

Ouderbetrokkenheid vraagt een engagement. De open bevestigingen suggereren om voldoende zorg te besteden aan de reikwijdte van participatie. Je mening zeggen zonder dat er effectief iets mee gebeurt, leidt tot frustratie.

[oudercomité] Ik ga niet meer. De dingen die ik niet goed vind, veranderen ze toch niet. We hebben te maken met jeugdige onbezonnenheid van leiding.” (een ouder)

Vanuit die optiek is te begrijpen dat veel ouders het belangrijk vinden dat begeleiders de input van ouders ter harte nemen (cf. een goede begeleider past de werking aan klachten of opmerkingen van ouders aan). Inspraak mogelijk maken vraagt met andere woorden draagkracht om er effectief iets mee te doen of er op zijn minst mee rekening te houden. Verregaande inspraak bij de totstandkoming van beslissingen over de werking hoeft niet noodzakelijk.

Ouders verwachten veel van begeleiders en de jeugdwerking, maar willen ouders ook zelf inspanningen doen? Ouders vinden het bijvoorbeeld belangrijk om begeleiders in te lichten of ze uiten de wens om op ouderavonden aanwezig te zijn. Jeugdbegeleiders geven daarbij enkele knelpunten aan. Niet alle ouders geven door wat ‘de beste handleiding’ is van hun kind. Dat kan een bewuste keuze zijn. Denk bijvoorbeeld aan ouders die aan de kampeleiding bewust niet doorgeven dat hun kind medicatie neemt, vanuit de

uitdrukkelijke overtuiging dat een kind op kamp medicatievrij moet zijn. De ‘match’ met de waarden van de ouder is met andere woorden niet altijd evident.

Geen standaard aanpak

Bepaalde groepen vragen extra aandacht. Over al de data heen blijken voor diverse items de ouders van jongere kinderen sterker betrokken te zijn dan de ouders van oudere kinderen. Dat is logisch. Vooral ouders van kleine kinderen staan in nauw contact met de jeugdwerkers en jeugdwerkbegeleiders. Ook respondenten met een jeugdwerkverleden uiten een sterkere betrokkenheid (bv. bereidheid tot meehelpen). Jeugdbegeleiders en jeugdwerkondersteuners wijzen op een mogelijke valkuil. Het eigen referentiekader van bijvoorbeeld oud-leiding (‘in mijn tijd was het beter’) kan de werking belemmeren. Uit de surveydata blijkt dat het evenwel een meer gematigd verhaal betreft. De verwachtingen van respondenten met een jeugdwerkverleden over bijvoorbeeld meebeslissen of informatie krijgen zijn gematigder dan bij respondenten zonder jeugdwerkervaring.

In dat kader brengen we de diversiteit aan jeugdwerkvormen en hun eigenheid onder de aandacht. Betrokkenheid blijkt in jaarwerkingen gemakkelijker tot stand te brengen dan in vakantiewerkingen. De praktijkbevraging leert dat vakantiewerkingen niet steeds de mogelijkheid hebben tot veel contact of betrokkenheid en dat vooral om praktische redenen. De surveydata, evenals de kwalitatieve gezinsbevraging, bevestigen dat.

“Als je kind(eren) maar 1 keer per jaar mee op kamp gaan, dan voel je je minder betrokken. Het is eerder een klantgevoel dat je een heel goed kamp voor je kind kan ‘kopen’. Dit is niet hetzelfde gevoel als bij een jeugdbeweging waar je elke week komt.” (leen ouder)

“De leiding van de zomerkampen wisselt uiteraard elk jaar. Je kent hen niet, onvoldoende op voorhand. Info wordt per briefwisseling doorgegeven. Is er de mogelijkheid om bijvoorbeeld op het voorafgaande infomoment ook een kennismaking met de monitoren te organiseren? Dan kan je eventueel belangrijke info persoonlijk doorgeven en dat geeft mogelijk iets meer vertrouwen op voorhand.” (leen ouder)

Ouders met een kansarmoedeachtergrond uiten sterkere verwachtingen ten aanzien van betrokkenheid (cf. relatie met de begeleider) en uiten een sterkere wens tot betrokkenheid in de dagdagelijkse werking. Mogelijks is er een verband met de doelgroepspecifieke werkingen. Uit de praktijkverhalen van bijvoorbeeld werkingen maatschappelijk kwetsbare jeugd (WMKJ's) komen de grote inspanningen inzake ouderbetrokkenheid naar voren:

“Bij ons gebeurt dat anders. Mogelijks vooral omdat we met kansarme ouders werken. Voor ons is het wel belangrijk dat ouders zoveel mogelijk ons pedagogisch project kennen. Dit brengt veel discussies, maar het blijft belangrijk dat ze zo veel mogelijk betrokken worden. Willen we meewerken aan opvoeden, aan kansen geven, dan moeten de ouders betrokken zijn. Ze moeten mee zijn met hoe we dingen aanpakken, anders gaat het geen effect hebben.” (leen jeugdwerkbegeleider)

10 PARTICIPATIE-ERVARINGEN

In de vorige hoofdstukken identificeerden we de verwachtingen van ouders ten aanzien van (jeugd) organisaties en begeleiders en hun houding tegenover betrokkenheid. Dit hoofdstuk bespreekt de ervaringen van jeugdwerk bij ouders. Lost jeugdwerk de verwachtingen van ouders in? Eerst gaan we in op de tevredenheid van ouders over het jeugdwerk waaraan hun kind participeert. Vervolgens beschrijven we wat volgens ouders (nog) beter kan, welke zaken ze veranderd willen zien.

“Soms ‘ogen’ de monitoren erg jong en onervaren. Als ouder weet je wel dat ze een cursus gevolgd hebben, maar hoe kan je hier als ouder meer zicht op krijgen?” (leen ouder)

■ Tevredenheid

////////////////////////////////////

In de parallelversies deelname jaar en deelname vakantiewerking werd gepeild naar tevredenheid. Omwille van de grote werkvormverschillen zuiverden we verder uit naar werkvorm. We vroegen de respondenten met een kind in een vakantiewerking om hun tevredenheid te scoren voor een vakantiecamp, dan wel de speelpleinwerking.

Van de respondenten met kinderen die deelnemen aan het jeugdwerk (deelname jaar, deelname vakantie of speelpleinwerking), is telkens 87% of meer tevreden tot heel tevreden over die werking (zie Tabel 43). De subcategorie ‘heel tevreden’ is iets sterker uitgesproken in de groep deelname jaar en deelname vakantiecamp dan in de groep deelname speelpleinwerking.

Tabel 43: Mate van tevredenheid naar deelname (N = 188) (%)

	DEELNAME JAAR	DEELNAME VAKANTIE, KAMP	DEELNAME VAKANTIE, SPEELPLEIN
• Nee, heel ontevreden	0.2	0.0	0.5
• Nee, ontevreden	.07	0.5	0.0
• Niet tevreden maar ook niet ontevreden	4.5	3.9	12.8
• Ja, tevreden	46.0	33.6	51.1
• Ja, heel tevreden	48.5	62.0	35.6
Totaal %	100	100	100
Totaal N	404	432	188

De diverse ouderkenmerken hangen noch in de jaarwerkingsgroep, noch in de vakantiewerkingsgroepen samen met verschillen in tevredenheid. Er blijken geen significante verschillen naargelang van de migratie- en kansarmoedeachtergrond, noch naargelang van de leeftijd van het kind of het jeugdwerkverleden van de ouder.

■ Behoeftte aan verandering

Onafhankelijk van tevredenheid vroegen we of de respondenten aspecten aan het jeugdwerkeraanbod veranderd willen zien. Parallel aan verwachtingen werden diverse aspecten opgenomen gaande van het aanbod (activiteiten, bereikbaarheid, kostprijs, infrastructuur) over begeleiding (kenmerken van begeleiders als organisatorische aspecten) tot de relatie met ouders. Gelijkaardig aan tevredenheid werd een verdere differentiatie aangebracht naargelang van de vakantiewerkvorm (cf. vakantiecamp of speelpleinwerking).

ALGEMENE BEVINDINGEN

Uit het voorgaande punt kwam de 'hoge' tevredenheid naar voren. Dat ouders tevreden zijn, sluit de wens naar verandering echter niet uit. Tot 40% van de ouders willen bepaalde aspecten veranderd zien (zie Tabel 44). Naargelang van de werkvorm worden verschillende accenten gelegd.

Tabel 44: Wens tot verandering naar deelname (% ouders dat aangeeft (absoluut) verandering te willen)

Ik wil...	DEELNAME JAAR		DEELNAME VAKANTIE, KAMP		DEELNAME VAKANTIE, SPEELPLEIN		
	N	%	N	%	N	%	
• meer verschillende 'soorten' activiteiten die ze doen met mijn kind	396	24.3	419	19.1	179	30.2	*f
• activiteiten/kampen op een plaats waar mijn kind(eren) al andere activiteiten doen	389	8.7	417	6.3	175	12.0	
• vervoer van en naar activiteiten/kamp of breng- en ophaalplaats	389	8.0	416	25.7	176	14.2	*d f
• goedkopere activiteiten	396	11.9					*d e
• goedkopere kampen			418	36.4			
• goedkopere werking (bv. dagprijs)					177	24.3	
• meer materiaal	394	25.1	414	9.7	177	36.8	*d f
• beter materiaal	392	28.8	416	10.4	176	34.1	*d f
• activiteiten beter aangepast aan de leeftijd van mijn kind	391	11.2	416	8.4	177	23.7	*e f
• oudere begeleiders	393	10.0	414	8.4	177	19.7	*f
• beter opgeleide begeleiders	389	22.4	416	14.2	176	30.6	*d f
• meer mogelijkheden tot contact met begeleiders	387	23.3	417	27.3	174	24.2	
• begeleiders die ook andere talen spreken dan Nederlands	377	3.5	409	5.1	172	2.9	
• meer inspraak	384	4.7	415	2.1	174	2.9	
• meer informatie over de activiteiten die ze doen met mijn kind	390	30.5	414	30.4	175	38.3	
• meer begeleiders	393	12.0	413	6.7	174	17.8	*d f
• meer begeleiders met dezelfde achtergrond als mijn kind	387	2.4	412	1.9	174	2.9	
• veiliger lokalen	392	24.2			175	18.2	*d f
• veiliger omgeving/kampplaats			413	9.4			
• opvang voor en na de activiteiten	385	6.8			175	32.0	*e f
• opvang voor en na kamp			413	13.8			
• uren die beter aansluiten bij mijn werksituatie	388	8.5			175	26.8	*e f
• kampen in periodes die beter aansluiten bij mijn werksituatie			412	14.9			
• Andere	75	17.3	62	21.0	30	10.0	

De hoogste scores staan vet gedrukt. Items die significant verschillen naargelang van de groepen, staan aangeduid met een * ($p < .05$), waarbij d staat voor een significant verschil tussen deelname jaar en deelname vakantiecamp, e staat voor een significant verschil tussen deelname jaar en deelname vakantiespeelpleinwerking en f staat voor een significant verschil tussen deelname vakantiecamp en deelname vakantiespeelpleinwerking.

Het hoogste aandeel veranderingsvoorstellen tekenden we op voor het aspect informatie over de activiteiten (30.4% deelname jaar, 30.5% deelname vakantiecamp, 38.3% deelname speelpleinwerking). Voor ouders met een kind in een jaarwerking vult de wens tot meer en beter materiaal het lijstje aan (25.1% meer materiaal, 28.8% beter materiaal). Veiligere lokalen staat niet in de top drie (cf. hoogste aandeel ouders dat dat veranderd wil zien), maar wordt significant belangrijker geacht door ouders met een kind in een jaarwerking dan ouders met een kind in een vakantiewerking. Dat verschil stelt zich vooral ten aanzien van organisaties voor vakantiecampen ($p < .05$: 24.2% deelname jaar tegenover 9.4% deelname vakantiecamp). Toch 18% van de respondenten uit de groep speelpleinwerking wil dat gerealiseerd zien.

Ouders geven voor vakantiewerkingen significant ($p < 0.05$) sterkere scores aan voor volgende items: vervoer van en naar activiteiten, goedkopere activiteiten, meer en beter materiaal, meer begeleiders, opvang voor en na activiteiten, openingsuren die beter aansluiten bij de werksituatie. De verschillen zijn doorgaans terug te voeren naar verschillen in werkvorm. Vervoer van en naar activiteiten en een goedkopere kostprijs worden in meerdere mate aangevinkt voor de werkvorm vakantiecampen (vervoer: 25.7% vakantiecamp tegenover 14.2% speelpleinwerking). Voor speelpleinwerkingen wordt meer belang gehecht aan: meer verschillende soorten activiteiten (30.2% tegenover 19.1% vakantiecamp), meer en beter materiaal (35.5% tegenover 10.1% vakantiecamp), activiteiten die beter aansluiten bij de leeftijd van het kind (23.7% tegenover 8.4% vakantiecamp), oudere begeleiders (19.7% tegenover 8.4% vakantiecamp), beter opgeleide begeleiders (30.6% tegenover 14.2% vakantiecamp), meer begeleiders (17.8% tegenover 6.4% vakantiecamp), opvang voor en na de activiteiten (32% tegenover 13.8% vakantiecamp), openingsuren die beter aansluiten bij de eigen werkuren (26.8% tegenover 14.9% vakantiecamp).

We merken op dat de items 'meer verschillende soorten activiteiten' en 'beter opgeleide begeleiders' verhoudingsgewijs als meer belangrijk aangestipt worden door ouders met een kind in een speelpleinwerking. Toch ook een derde van de ouders met een kind in een jaarwerking vraagt daar aandacht voor.

Een item dat over alle werkvormen heen aandacht vraagt, is 'meer mogelijkheden tot contact met een begeleider' (23.3% deelname jaar, 27.3% deelname vakantiecamp, 24.2% deelname speelpleinwerking).

PROFIELGEBONDEN VERSCHILLEN?

Over al de items heen valt de grotere wens tot verandering op bij respondenten zonder een jeugdwerkverleden (zie Bijlage 60). Respondenten met een jeugdwerkverleden scoren meer uitgesproken negatief op de vraag of er nog iets moet veranderen. Daarnaast geven respondenten met een kansarmoedeachtergrond sterker aan verandering te willen dan de respondenten zonder die achtergrond (zie Bijlage 58).

Respondenten zonder een jeugdwerkverleden vragen verhoudingsgewijs frequenter goedkopere activiteiten, meer informatie over de activiteiten, beter opgeleide begeleiders en oudere begeleiders. We bespreken de opmerkelijkste verschillen.

Ongeveer 30% tot 38% van de ouders wil meer informatie over de activiteiten: 30.5% van de groep deelname jaar, 30.4% van de groep deelname vakantiecamp en 38.3% van de groep deelname speelplein.

Respondenten zonder een jeugdwerkverleden zijn in deze drie groepen sterker vragende partij dan respondenten met een jeugdwerkverleden. Voor de groep deelname jaar is dat aandeel 38.7% tegenover 28.6%, voor de groep deelname vakantiecamp 38.8% tegenover 27.3% en voor de groep speelpleinwerking 48.7% tegenover 35.1%.

In de groep deelname vakantiewerkingen geven respondenten zonder een jeugdwerkverleden ook hun nood aan beter opgeleide begeleiders aan (vakantiecamp: $p < .05$, speelplein: $p < .05$). Dat is het sterkst uitgesproken bij ouders met een kind in een speelpleinwerking. Het aandeel respondenten zonder een jeugdwerkverleden dat deze nood aangeeft, bedraagt 46.2%. Bij respondenten met een jeugdwerkverleden bedraagt dat percentage bijna de helft minder (25.9%). Bij jaarwerkingen valt de globale score uiteen in een verschil van 22.3% voor de ouders zonder een jeugdwerkverleden tegenover 11.6% voor de ouders met een jeugdwerkverleden.

Gekoppeld aan kansarmoedeachtergrond zijn de aantallen per parallelversie doorgaans te klein voor betrouwbare uitspraken. Indicatieve (niet significante) verschillen vinden we voor de volgende veranderingsvoorstellen: vervoer van en naar activiteiten, meer begeleiders, meer materiaal en meer informatie over de activiteiten.

Van de ouders met een kind dat deelneemt aan een vakantiecamp, zegt 25.7% **vervoer van en naar de kampplaats of naar de breng- en ophaalplaats** te willen. Respondenten met kansarmoedeachtergrond geven deze nood sterker aan (36.2%) dan respondenten zonder kansarmoedeachtergrond (24.1%). Omwille van te kleine aantallen kunnen we echter geen statistisch betrouwbare uitspraken doen.

Tien à twintig procent van de ouders geeft aan **meer begeleiders** in de werking te willen: 12% van de ouders in de groep deelname jaar en 17.8% in de groep deelname speelpleinwerking. Dit percentage loopt voor de deelname aan jaarwerkingen op tot 20.8% van de ouders met kansarmoedeachtergrond (tegenover 10.1% zonder die achtergrond). Voor de deelname aan speelpleinwerking loopt dat percentage zelfs op tot 25% van de ouders met kansarmoedeachtergrond (tegenover 14.7% zonder die achtergrond). De aantallen zijn te klein om na te gaan of dat verschil ook significant is.

In de groep deelname jaar geeft 25.1% aan **meer materiaal** te willen. Naar kansarmoedeachtergrond variëren de scores van 23.8% bij ouders zonder kansarmoedeachtergrond tot 38.9% bij ouders met kansarmoedeachtergrond.

Van de ouders met een kind in een jaarwerking geeft 30.5% aan **meer informatie over de activiteiten** te willen. Respondenten met kansarmoedeachtergrond lijken die nood urgenter te ervaren (41.2%). Bij respondenten zonder kansarmoedeachtergrond ligt dat percentage iets lager, namelijk 28.4%.

Verder inzoomend op het item 'meer info over de activiteiten willen' gingen we na hoe zich dat verhoudt tot de gezinssamenstelling. Wordt dit item proportioneel sterker aangevinkt door ouders die alleenstaand zijn? De analyses geven geen indicaties in die richting. Er is een significant verschil voor de groep speelpleinwerking, maar het aandeel alleenstaanden is te beperkt om daar zinvolle uitspraken over te doen.

In de groep deelname jaarwerking en de groep deelname speelpleinwerking spreken ouders met kinderen in bepaalde leeftijdsgroepen (zie Bijlage 57) zich sterker uit voor beter materiaal (deelname jaar: $p < .05$,

deelname speelpleinwerking: $p < .01$). Vooral ouders met een kind in de oudere leeftijdsgroepen geven in sterkere mate aan dat ze dat veranderd willen zien. Een vierde tot een vijfde van de ouders met kinderen in de jongste leeftijdsgroepen (vier- tot zesjarigen: 21.9%, zeven- tot negenjarigen: 24.4%) geeft aan **beter materiaal** te willen. Bij de oudere leeftijdsgroepen is dat bijna de helft. De verschillen zijn het meest uitgesproken in de groep deelname aan speelpleinwerk: tot 51.1% van de ouders met een kind in de leeftijdsgroep tien tot twaalf geeft aan beter materiaal te willen. In de groep deelname aan een jaarwerking liggen de scores dicht bij elkaar: vier- tot zesjarigen: 8.3%, zeven- tot negenjarigen: 28.1%, tien- tot twaalfjarigen: 32.5% en twaalf plus: 31.2%.

■ Samenvattend

////////////////////////////////////

Lost het jeugdwerk de verwachtingen van ouders in? Wat kan volgens ouders (nog) beter? Kunnen er nog aspecten worden versterkt?

Tevredenheid?

Globaal rapporteren ouders een zeer grote tevredenheid. Ouders zijn over de vakantie- en jaarwerkingen van hun kind uitgesproken 'heel tevreden'. Voor speelpleinwerkingen zijn ze gematigder.

Behoeftte aan verandering?

Een uitschieter in wat ouders veranderd willen zien, is vooral meer informatie over de activiteiten. Voor deelname aan een jaarwerking geven ouders aan meer en beter materiaal en veiliger gebouwen/lokalen te willen. Vakantiekampen kunnen nog (beter) inzetten op vervoer van en naar de kampplaats of breng- en ophaalplaats. Ook een goedkopere kostprijs is voor deze werkvorm een werkpunt.

Veranderingsvoorstellen voor speelpleinwerkingen hebben betrekking op de activiteiten (verschillende soorten activiteiten, activiteiten die beter aansluiten bij de leeftijd van het kind), de omkadering van het aanbod (meer en beter materiaal, openingsuren die beter aansluiten bij de eigen werkuren) en vooral de begeleiding (meer, maar ook oudere en beter opgeleide begeleiders).

Respondenten met kansarmoedeachtergrond en respondenten zonder een jeugdwerkverleden uiten voor verschillende items sterker de wens tot verandering.

■ Verdiepende analyse en aandachtspunten

Respondenten met kansarmoedeachtergrond en respondenten met een jeugdwerkverleden hebben niet alleen een meer uitgesproken mening over verwachtingen ten aanzien van het jeugdwerk, maar ook over wat ze veranderd willen zien. Eerder verwezen we naar de manier waarop de respondenten bevestigd werden als mogelijke verklaring. In relatie tot kansarmoede blijft evenwel de vraag bestaan of deze groep misschien andere noden ervaart ten opzichte van een middenklassepubliek. Jeugdwerk wordt immers nog overwegend gelinkt aan een 'wit' middenklassenpubliek.

Belang van informatie

Ouders geven vooral aan meer informatie te willen over de activiteiten. Tijdig en juiste informatie blijft een heikel punt. In de kwalitatieve en de kwantitatieve bevestiging van ouders blijkt dit vooral gewenst te zijn voor uur- of inhoudswijzigingen van de activiteiten. Ook de tijdstippen van inschrijving voor vakantiewerkingen (m.i.v. kampen in reguliere werkingen) worden gehaald. Gelinkt aan eerdere discussies over ouderbetrokkenheid, vormt het voldoende op de hoogte houden van de ouders met kinderen in de oudere leeftijdsgroepen een uitdaging. Hoewel sterker benadrukt door de ouders van kinderen in de jongste leeftijdsgroep, geeft ook 63% van de ouders met tieners (twaalf plus) aan meer informatie over de activiteiten te willen.

Verwachtingen begeleider

Eerder bespraken we diverse verwachtingen ten aanzien van de organisatie, de begeleiders en betrokkenheid. Worden deze verwachtingen vervuld? De combinatie van de verwachtingsvraag met de veranderingsvraag kan ons een indicatie geven.

Over al de parallelversies heen geeft ongeveer een vierde van de respondenten aan meer contact met een begeleider te willen. Hoewel ze dat aspect veranderd willen zien, blijkt het contact met een begeleider (cf. slecht contact met begeleiding van mijn kind) niet door te wegen als drempel voor verdere deelname. Slechts één ouder gaf dit aan als een mogelijke reden om te stoppen.

Hoe kan dat contact dan verlopen? Zijn respondenten die meer mogelijkheden tot contact met begeleiders willen ook te vinden voor formele contactmogelijkheden?

Een eerste richting van antwoord vinden we door het kruisen van de wens tot meer contact met begeleiders met de bereidheid tot deelname aan ouderavonden die dergelijk contact in principe mogelijk maken (zie Tabel 45). De linkerkolom geeft het aantal ouders aan die verandering willen. Het aandeel ouders van die groep die ook willen deelnemen aan ouderavonden (bv. 81.7% van 71), staat in de rechter kolom. We merken op dat de aantallen enkel de ouders weerspiegelen die beide vragen invulden.

Tabel 45: Wens verandering meer contact met begeleiders naar deelname ouderavonden (%)

Ik wil meer ...	DEELNAME JAAR		DEELNAME VAKANTIE, KAMP		DEELNAME VAKANTIE, SPEELPLEIN	
	Van ouders die aangeven voor dit aspect verandering te willen ... (N)	... wil zoveel procent deelnemen in de toekomst (%)	Van ouders die aangeven voor dit aspect verandering te willen ... (N)	... wil zoveel procent deelnemen in de toekomst (%)	Van ouders die aangeven voor dit aspect verandering te willen ... (N)	... wil zoveel procent deelnemen in de toekomst (%)
• mogelijkheden tot contact met een begeleider	71	81.7	94	60.6	37	67.6

Meer contact willen met begeleiders wordt ten dele gedekt door de wens om deel te nemen aan ouderavonden. Van de ouders die meer mogelijkheden tot contact willen met begeleiders, wil 60.6 % (deelname vakantiecamp) tot 81.7% (deelname jaarwerking) dergelijke bijeenkomsten bijwonen. Dat kan erop wijzen dat begeleiders en organisaties, zeker bij vakantiewerkingen, andere kanalen moeten zoeken om ouders te bereiken.

Verwachtingen betrokkenheid

Het kruisen van de items 'betrokkenheid' aan de veranderingsvraag wijst op een redelijke tevredenheid (zie Tabel 46). Van de respondenten die aangeven inspraakitems belangrijk te vinden (cf. (helemaal) akkoord zijn met de stelling dat ze dit aspect belangrijk vinden) geeft slechts een minderheid (tot maximum 20%) aan meer inspraak te willen. Het grootste aandeel respondenten is terug te vinden bij het item 'mee kunnen beslissen'. Dat roept de vraag op of zij die effectief betrokken willen zijn, meer en strengere eisen over inspraak hebben.

Tabel 46: Verwachtingen betrokkenheid naar wens verandering meer inspraak (%)

Ik vind het belangrijk	DEELNAME JAAR		DEELNAME VAKANTIE, KAMP		DEELNAME VAKANTIE, SPEELPLEIN	
	Van ouders die dit aspect belangrijk vinden ... (N)	... wil zoveel procent meer inspraak (%)	Van ouders die dit aspect belangrijk vinden ... (N)	... wil zoveel procent meer inspraak (%)	Van ouders die dit aspect belangrijk vinden ... (N)	... wil zoveel procent meer inspraak (%)
• dat ik informatie krijg over de keuzes die de organisatie maakt	181	6.1	219	1.8	103	1.9
• dat ik mijn mening kan vertellen	159	7.5	124	5.6	53	3.8
• dat ik mee kan beslissen	47	19.1	25	20.0	12	16.7

Dit patroon is meer genuanceerd wanneer we kruisen met het item 'meer informatie willen over de activiteiten' (zie Tabel 47). Van de ouders die belang hechten aan betrokkenheid, wil de (overgrote) meerderheid ouders dat niet veranderd zien. Het aandeel ouders die dat wel wensen, loopt sterker op. Vooral ouders die mee willen beslissen, ervaren sterker een tekort aan informatie. Tot zo'n kleine 60% van de ouders met een kind in een speelpleinwerking die 'informatie krijgen' belangrijk vinden, geven aan meer informatie te willen.

Tabel 47: Verwachtingen betrokkenheid naar wens verandering meer informatie over de activiteiten (%)

Ik vind het belangrijk ...	DEELNAME JAAR		DEELNAME VAKANTIE, KAMP		DEELNAME VAKANTIE, SPEELPLEIN	
	Van ouders die dit aspect belangrijk vinden ... (N)	... wil zoveel procent meer informatie over de activiteiten (%)	Van ouders die dit aspect belangrijk vinden ... (N)	... wil zoveel procent meer informatie over de activiteiten (%)	Van ouders die dit aspect belangrijk vinden ... (N)	... wil zoveel procent meer informatie over de activiteiten (%)
• dat ik info krijg over de keuzes die de organisatie maakt	183	35.0	218	34.9	104	41.3
• dat ik mijn mening kan vertellen	161	31.7	123	37.4	54	37.0
• dat ik mee kan beslissen	48	41.7	25	52.0	12	58.3

Gelinkt aan ouderbetrokkenheid, is ook het eerder besproken item naar meer contactmogelijkheden met een begeleider zinvol. Uit de analyses blijkt, parallel aan de inspraakbevindingen, een relatieve tevredenheid over contactmogelijkheden met een begeleider (zie Tabel 48).

Tabel 48: Verwachtingen betrokkenheid naar wens verandering meer contact met begeleiders (%)

Ik vind het belangrijk ...	DEELNAME JAAR		DEELNAME VAKANTIE, KAMP		DEELNAME VAKANTIE, SPEELPLEIN	
	Van ouders die dit aspect belangrijk vinden ... (N)	... wil zoveel procent meer contact met begeleiders (%)	Van ouders die dit aspect belangrijk vinden ... (N)	... wil zoveel procent meer contact met begeleiders (%)	Van ouders die dit aspect belangrijk vinden ... (N)	... wil zoveel procent meer contact met begeleiders (%)
• dat ik info krijg over de keuzes die de organisatie maakt	181	26.5	219	31.1	102	25.5
• dat ik mijn mening kan vertellen	161	24.8	123	31.7	52	23.1
• dat ik mee kan beslissen	49	26.5	25	48.0	12	41.7

Van de ouders die betrokkenheid belangrijk vinden, geeft telkens een vierde tot een derde aan meer mogelijkheden tot contact met begeleiders te willen. In de groep deelname vakantiecampen en de groep deelname speelpleinwerking loopt dit aandeel op van 23% tot net geen meerderheid. Van de ouders die de wens uiten om mee te kunnen beslissen, geeft toch ongeveer de helft van de ouders van de groep deelname vakantiecamp aan dat ze meer contactmogelijkheden willen met de begeleiders.

Verwachtingen organisatie

Tot slot zoomen we verder in op enkele kwaliteitscriteria. Analyses over de bereikbaarheid leveren omwille van de kleine aantallen geen significante verschillen op. De kostprijs is vooral een struikelblok bij vakantiewerkingen en dan vooral bij kampen (zie Tabel 49). Van het aandeel respondenten die dit item (heel) belangrijk vinden, wil een kleine minderheid van ouders met een kind in een jaarwerking dat effectief veranderd zien. Voor vakantiecampen geeft de helft van de respondenten aan dat dit effectief goedkoper kan.

Tabel 49: Verwachting kostprijs naar wens verandering goedkopere activiteiten (%)

	DEELNAME JAAR		DEELNAME VAKANTIE, KAMP		DEELNAME VAKANTIE, SPEELPLEIN	
	Van ouders die dit aspect (heel) belangrijk vinden ... (N)	... wil zoveel procent dit ook veranderd zien (%)	Van ouders die dit aspect (heel) belangrijk vinden ... (N)	... wil zoveel procent dit ook veranderd zien (%)	Van ouders die dit aspect (heel) belangrijk vinden ... (N)	... wil zoveel procent dit ook veranderd zien (%)
• Het kost me weinig of niets	83	13.3	77	48.1	43	27.9

■ Situering en opzet van het onderzoek

De afgelopen jaren is over het jeugdwerk in Vlaanderen een reeks van onderzoeken gevoerd. In al deze onderzoeken wordt gekeken naar de werkingen, de (professionele en vrijwillige) begeleiding en de deelnemende jongeren en kinderen. Een perspectief dat tot op heden weinig aandacht kreeg, is dat van de ouders. Nochtans zijn ouders mee bepalend voor de deelname van kinderen aan de vrijetijdsactiviteiten, waaronder ook het jeugdwerk.

Dit onderzoek focust op de wijze waarop ouders, met of zonder kinderen in het jeugdwerk, zich tot het jeugdwerk verhouden. Het onderzoek brengt in kaart hoe ouders jeugdwerk ervaren (cf. mate van tevredenheid), wat ze ervan verwachten (cf. kwaliteitsvereisten), maar ook hoe ouders betrokken (willen en kunnen) zijn bij het jeugdwerk.

In opdracht van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, afdeling Jeugd, stonden het Kenniscentrum Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen (Odisee) en de onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek (KULeuven) in voor de uitvoering van het onderzoek. Het onderzoeksrapport weerspiegelt de stem van 787 ouders. Het merendeel is via een websurvey bevestigd, aangevuld met een face-to-facebevestiging bij ouders met een migratie- of kansarmoedeachtergrond. In de respondentengroep zijn vertegenwoordigd: ouders met kinderen die deelnemen aan een jaarwerking (bv. lidmaatschap of regelmatige deelname aan activiteiten doorheen het jaar), ouders met kinderen die deelnemen aan een vakantiewerking (bv. een vakantiecamp, de speelpleinwerking) en ouders met kinderen die niet deelnemen aan het jeugdwerk. Met het oog op de vragenlijstconstructie en aanvullend en ondersteunend voor de interpretatie van de resultaten, voerden we een kwalitatieve bevestiging uit bij ouders en jongeren (cf. ouder-kinddiades, ouder-kindtriades) en polsten we in focusgroepen naar de visie en ervaringen van jeugdwerkactoren (professionele en vrijwillige ondersteuningsfiguren en begeleiders).

Voor we ingaan op de belangrijkste conclusies, discussiepunten en aanbevelingen, stippen we het exploratieve karakter van de bevindingen aan. De ouder'scores' kunnen niet zonder meer als parameter voor de kwaliteit van het jeugdwerk in Vlaanderen worden beschouwd. De onderzoeksdata brengen vooral een aantal sterktes in het vizier, maar wijzen ook op potentieel voor verdere ontwikkeling en verdieping.

Analoog aan de diverse discussies in het jeugdwerk belichten we in de onderstaande punten de belangrijkste conclusies en enkele discussiepunten die uit de data naar boven komen. We schetsen eerst de grote algemene lijnen en bespreken de bevindingen globaal. Bij uitgesproken verschillen specificeren we de bevindingen per deelgroep. Vervolgens lichten we enkele uitdagingen en discussiepunten toe, die een vertaalslag krijgen in aanbevelingen.

■ Globale onderzoeksbevindingen

Bekijken we de verwachtingen van de ouders ten aanzien van een jeugdwerkorganisatie en hun begeleiders globaal, dan valt vooral de kindgerichte focus op. Dat het kind zich thuis voelt in de organisatie, dat de

activiteiten aansluiten bij de interesses van het kind en dat het kind er zelfstandig kan worden, zijn verwachtingen die het hoogst gescoord worden.

Inzake begeleiderskenmerken scoren vooral de items die betrekking hebben op de omgang met het kind eenduidig hoog. Het betreft in het bijzonder de items die verwijzen naar de responsiviteit ten aanzien van het kind (bv. een begeleider houdt rekening met de mogelijkheden van kinderen, een begeleider weet hoe hij/zij met moeilijke situaties moet omgaan). Over achtergrondkenmerken van een begeleider (bv. leeftijd) zijn de meningen meer verdeeld.

Volledigheidshalve merken we op dat deze bevindingen gestoeld zijn op data voor één van de kinderen van de respondent. Het lijkt ons aannemelijk dat deze kindgerichte focus zich ook doorzet ten aanzien van de andere kinderen in het gezin. Afhankelijk van het geslacht, de leeftijd en het karakter van het kind kunnen ouders mogelijks andere verwachtingen hebben. Binnen één gezin kunnen zo, afgestemd op elk van de aanwezige kinderen, andere verwachtingen leven.

De kindgerichte focus zet zich in verschillende andere onderzoeksbevindingen verder door. Zo heeft het kind een grote zeggenschap in al dan niet deelname, al geldt dat niet of minder bij de jongste leeftijdsgroepen. De helft van de respondenten in de niet-deelnemende groep geeft bijvoorbeeld aan dat hun kind niet deelneemt omdat het kind dat zelf niet wil. Andere kindgerichte redenen om niet deel te nemen, zijn zorgen over pesten in de organisatie, zorgen over de veiligheid van het kind en de vrees dat het kind niet genoeg aandacht zou krijgen.

De relatie ouders-jeugdwerk kent veel verschillende facetten, die echter niet eenduidig onderschreven worden. Jeugdbegeleiders signaleren dat ouders een belangrijke rol spelen, maar te veel inmenging in de activiteiten of de manier van werken is niet wenselijk. De ouderdata ondersteunen dit. Ouders vinden het belangrijk geïnformeerd te worden over de keuzes van de organisatie (bv. regels en afspraken) en ze vinden het belangrijk dat een begeleider de werking aanpast aan eventuele klachten. Effectief meebeslissen hoeft voor het merendeel van de ouders niet. Daarbij is het belangrijk om op te merken dat ook in de deelnamegroep een groot aandeel ouders daarover onbeslist is (36% van de jaarwerkingsgroep; 29% van de vakantiewerkingsgroep) en een klein aandeel dat wel degelijk wil (respectievelijk 13% en 6%).

Behoorlijk wat ouders zijn bereid om actief mee te helpen, maar dat aandeel verschilt van groep tot groep (17% van de vakantiewerkingsgroep tot 51% van de niet-deelnemegroep). Meehelpen betreft daarenboven vooral occasionele zaken (bv. chauffeur voor een uitstap, meehelpen bij activiteiten). Voor diverse items (o.a. bereidheid tot meehelpen bij een uitstap) tekent betrokkenheid zich sterker af bij ouders met kinderen in de jongste leeftijdsgroepen (van vier tot zes jaar), dan bij de oudere leeftijdsgroepen. Betrokkenheid bij de dagelijkse werking hoeft voor het merendeel van de ouders niet. Dat neemt niet weg dat 20% daar wel degelijk bij betrokken wil zijn.

Opnieuw valt de kindgerichte insteek op. Ouders willen de geruststelling dat het kind het goed stelt op de werking. Zo vinden ouders bijvoorbeeld 'informatie geven aan de begeleiders over het kind' een van de belangrijkste items. Ook het item 'begeleiders goed kennen' onderschrijven ouders als uitgesproken

belangrijk. Daarnaast willen ouders zelf vooral informatie over het soort activiteiten en de regels en de afspraken in de werking. Op de vraag of er iets moet veranderen, antwoordt om en bij 25% van de ouders dat ze meer contact willen met de begeleiders. Vooral ouders met een ouder kind in een speelpleinwerking geven dat aan (tot 31.3% van de groep ouders met kinderen ouder dan twaalf jaar).

Uit de bevindingen blijkt dat het kind mee het proces van betrokkenheid medieert. Minder sterk de nood ervaren om inspraak te hebben of actief betrokken te zijn, is in sterke mate ingegeven vanuit de overtuiging zich niet te moeten mengen in de vrije tijd van het kind. Vooral ouders met een kind in een jaarwerking stellen dat. Een heel klein aandeel ouders (telkens 5%) wil niet actief meehelpen omdat het kind dat niet wil. Dat tekent zich vooral af bij ouders met kinderen in de leeftijdsgroep twaalf plus. Telkens een vijfde van de ouders met een kind in een jaarwerking en van de ouders met een kind in een vakantiewerking is ervan overtuigd dat volwassenen gewoon niet betrokken moeten zijn.

Globaal vallen nog een aantal andere zaken op. Hoewel de algemene lijnen over de deelnamegroepen (jaar- en vakantiewerking) en de groep niet-deelname gelijklopen, zien we toch een aantal opmerkelijke verschillen. Over tal van domeinen heen, zoals de verwachtingen ten aanzien van de organisatie en de begeleiders, de wenselijkheid van betrokkenheid, kennen ouders van niet-deelnemende kinderen, in vergelijking met ouders van deelnemende kinderen, eenduidig meer belang toe aan diverse items. In de deelnamegroep scoort een groter aandeel ouders neutraal. We komen hier later op terug bij de drempel 'begrijpbaarheid'. De verschillen in de twee deelnamegroepen (jaar- en vakantiewerking) weerspiegelen de diversiteit aan jeugdwerkvormen. Ouders kijken naar vakantiewerkingen vanuit een eerder consumentgerichte insteek. De verwachtingen van respondenten in vakantiewerkingen wegen, in verhouding tot jaarwerkingen, sterker door naar kwaliteitscriteria zoals de veiligheid van de activiteiten, het in orde zijn van de gebouwen, enzovoort. Opmerkelijk is dat ouders ten aanzien van een jaarwerking minder belang hechten aan infrastructuur en veiligheid, maar verhoudingsgewijs wel sterker de veiligheid van bijvoorbeeld lokalen veranderd willen zien.

Actief participeren (bv. meehelpen of aanwezig zijn bij activiteiten) wordt het minst uitgesproken ten aanzien van vakantiewerkingen. Bij jaarwerkingen zien we daartoe meer wens of bereidheid. Ouders met kinderen in een vakantiewerking geven ook in beperktere mate aan dat ze het belangrijk vinden begeleiders goed te kennen. Informatie krijgen wordt wel nog steeds belangrijk bevonden en dan vooral over de organisatie van de dag.

In vakantiewerkingen merken we de eigenheid van de speelpleinwerkingen op. De data bevestigen het 'praktijkbeeld' dat ouders speelpleinwerking sterker zien in termen van opvang. Veranderingsvoorstellen op het niveau van beschikbaarheid scoren opvallend hoger in deze werkvorm. Dat komt onder meer tot uiting in items zoals 'ik wil opvang voor en na activiteiten' of 'ik wil uren die beter aansluiten bij mijn werksituatie'.

Tot slot vraagt ook het onderscheid tussen reguliere en doelgroepspecifieke werkingen aandacht. Uit de praktijkverhalen en de face-to-facebevragingen blijkt dat ouders met een migratie- of kansarmoedeachtergrond heel wat drempels ervaren in relatie tot het reguliere jeugdwerk. Een groot aandeel respondenten met migratie- of kansarmoedeachtergrond werd gerekruteerd in doelgroepspecifieke werkingen. Dat kan mede een verklaring bieden waarom sommige drempels, zoals bereikbaarheid,

wantrouwen enzovoort niet prominenter in beeld komen. Doelgroepspecifieke werkingen zetten daar immers reeds sterk op in. Het aandeel kwetsbare kinderen in een reguliere werking is te klein om daarover diepgaande analyses te doen. Zonder uitspraak te doen over haalbaarheid of wenselijkheid, stippen we aan dat ongeveer de helft van de respondenten in reguliere werkingen aangeeft dat jeugdwerk meer kan doen voor kansgroepen (cf. 'Jeugdwerkinitiatieven moeten meer doen om kinderen in armoede te bereiken' of 'Jeugdwerkinitiatieven moeten meer doen voor kinderen met een beperking').

■ Potentieel voor verandering?

Als ouders verandering willen, dan willen ze vooral meer informatie over de activiteiten (tot 38% van de ouders over speelpleinwerking), meer en/of beter materiaal (respectievelijk 37% en 34.1% voor speelpleinwerking), goedkopere activiteiten (tot 36% voor vakantiecampen) en meer contact met de begeleiders (tot 27% voor vakantiecampen).

In de welzijnssector zijn de vijf B's (zie Hubeau & Parmentier, 1991) gangbaar als graadmeter voor kwaliteit en een goede toegankelijkheid. In de praktijk worden de 'oorspronkelijke' toegankelijkheidscriteria vaak aangevuld met 'bekendheid' en 'betrouwbaarheid'. Ze reiken ons een nuttige kapstok aan om enkele lijnen uit de data samen te brengen en er enkele discussiepunten aan te koppelen.

BETAALBAARHEID

Kijken we vanuit ouderperspectief naar de kostprijs, dan valt vooral de relatieve verdeeldheid op. 20 tot 40% van de ouders vindt het belangrijk dat de werking weinig tot niets kost. Daarbij valt vooral het

hoger aandeel ouders met niet-deelnemende kinderen op. Ouders met een deelnemend kind scoren iets gematigder. Gekoppeld aan achtergrondkenmerken is de kostprijs, zoals te verwachten, sterker van tel voor respondenten met een kansarmoedeachtergrond.

In de deelnamegroep vindt 40% van de ouders jeugdwerking geen goedkope tijdsbesteding. De kostprijs lijkt echter niet door te wegen in de keuze tot deelname. Een verwaarloosbaar aandeel ouders ervaart dat als drempel om (nog langer) deel te nemen.

BEREIKBAARHEID

Dat de organisatie makkelijk te bereiken is, wordt sterker door ouders van niet-deelnemers dan door ouders van deelnemers als belangrijk beschouwd. Van de deelnemers hechten vooral respondenten met kinderen in een jaarwerking belang aan dit item. Bijna de helft van de respondenten met kinderen in een vakantiewerking vindt dit juist niet belangrijk. We zien hier een verband met de werkvorm. Vakantiewerkingen, waaronder in het bijzonder de vakantiecampen, zijn immers niet steeds in de eigen buurt georganiseerd. Gelijkaardig aan de kostprijs blijkt deze verwachting echter niet door te spelen als drempel (cf. het is niet bereikbaar) om niet (langer) deel te nemen. Hoewel er minder sterk belang gehecht wordt aan de bereikbaarheid, is dit voor een aanzienlijk aandeel net wel belangrijk (18.7%). Daarenboven stipt tot 26% van de respondenten (vooral voor vakantiecampen) 'vervoer van en naar de activiteiten' als veranderingsvoorstel aan.

Bereikbaarheid verwijst niet alleen naar de fysieke bereikbaarheid maar ook naar de bereikbaarheid in tijd. Deelname aan het jeugdwerk interfereert met de tijdsbesteding van de verschillende gezinsleden. Tien procent van de ouders met niet-deelnemende kinderen verwijst naar de tijdsbesteding in het gezin als reden voor niet-deelname (cf. 'Ik vind het belangrijker dat het kind tijd met hele gezin doorbrengt'). Daarnaast geeft evenwel 10% van de ouders aan dat hun kinderen net deelnemen omdat ze zo als ouder een rustmoment hebben (cf. 'Zo heb ik meer tijd voor mezelf/zo kan ik eens op adem komen.'). Bij respondenten met een kansarmoedeachtergrond is jeugdwerkdeelname ook een manier om meer tijd te hebben voor bijvoorbeeld de andere kinderen in het gezin. Gezinsgerelateerde motieven spelen ook door in betrokkenheid. Tijdsgebrek blijkt voor een aanzienlijk aandeel ouders (minimaal 20% in jaarwerking tot maximaal 30% in vakantiewerking) meebepalend voor de beslissing om niet actief betrokken te zijn (cf. aanwezig zijn op activiteiten, meehelpen).

BEGRIJPBAARHEID

Voor 'begrijpbaarheid' hanteren we de vertaling van Sannen en Demeyer (2003) naar zichtbaarheid en bekendheid.

De keuze voor een bepaalde jeugdwerkorganisatie hangt samen met de deelname van vrienden van het kind. Bij een vijfde van de respondenten van wie de kinderen deelnemen aan jaarwerkingen, is het feit dat de vrienden van hun kinderen niet langer deelnemen, ook de reden waarom ze zelf niet langer willen deelnemen. Ook het reeds kennen van de organisatie van vroeger, speelt sterk door. Tot 50% van de respondenten geeft dit als reden op. Bij jaarwerkingen blijken ook andere ouders die in de buurt wonen, een belangrijke rol te spelen als reden tot deelname. Een verwaarloosbaar aandeel ouders geeft de school of een hulpverlener op als persoon met invloed op de beslissing tot participatie.

Kennis blijkt ook van tel voor verwachtingen over het jeugdwerk. De niet-deelnamergroep heeft sterker uitgesproken verwachtingen dan de deelnamergroep. Respondenten uit de laatst vermelde groep blijven veelal in sterkere mate onbeslist en dat zowel ten aanzien van de organisatie, de begeleiders als betrokkenheid. Eenzelfde patroon doet zich voor bij respondenten met of zonder een jeugdwerkverleden en dat voor de verschillende parallelversies (niet-deelname, jaar- en vakantiewerking). Kennis hebben van jeugdwerk en weten wat het inhoudt, vertaalt zich met andere woorden in meer gematigde verwachtingen.

Het belang van kennis en informatie komt ook bij de vragen naar betrokkenheid naar boven. Bij een groot aandeel ouders kan informatie (50 tot 60%) volstaan en dan vooral over de activiteit en de regels (cf. wat er gebeurt in de werking). Slechts een beperkt aandeel ouders wil effectief meebeslissen. 30 tot 38% van de ouders geeft aan meer informatie over de activiteiten te willen. Dat wordt het sterkst geuit ten aanzien van speelpleinwerking. Daarnaast vindt 70% van de ouders met kinderen in jaarwerking, waaronder vooral ouders met kinderen in de jongste leeftijdsgroep (4- tot 6-jarigen), het belangrijk dat een begeleider informatie geeft hoe het kind functioneert in de groep, ook als er zich geen problemen stellen.

Inzake betrokkenheid stippen we het verschil tussen wenselijkheid en mogelijkheid aan. Niet alle ouders vinden het belangrijk aanwezig te zijn of mee te helpen. Dat heeft niet alleen met onwil te maken. In de groep vakantiewerking geeft een relatief aandeel ouders op dat ze niet wisten dat de organisatie ouders kan gebruiken (15% als reden om niet aanwezig te zijn tot 19% als reden om niet mee te helpen).

BESCHIKBAARHEID

Beschikbaarheid begrijpen we in deze context vooral in termen van aanspreekbaarheid en vereisten ten aanzien van een begeleider.

Eerder bleek reeds dat vooral ten aanzien van de speelpleinwerking ouders grotere eisen naar beschikbaarheid stellen (cf. opvang, aansluiting bij de werkuren). Ouders met een kind in een jaarwerking en vooral ouders in de niet-deelnamergroep vinden het belangrijk begeleiders goed te kennen. Daarnaast vinden in het bijzonder ouders met een kind in een jaarwerking het belangrijk om informatie te krijgen over het kind: tot 70% van de ouders geeft dat aan. Bij de jongste leeftijdsgroep loopt dit op tot 87%. Om en bij de 90% van de ouders (in alle parallelversies) vindt het belangrijk om zelf de begeleiders op de hoogte te houden.

Vanuit de literatuur wordt beschikbaarheid aangevuld met betrouwbaarheid. Hebben ouders specifieke eisen in verband met de ervaring, opleiding of vorming van een begeleider? Vooral ouders van niet-deelnemers hechten belang aan de leeftijd. Tot 30% van de ouders met een deelnemend kind (vooral in de groep jaarwerking) ervaart 21 jaar als een goede leeftijd. Dat is opmerkelijk, aangezien veel begeleiders net stoppen op die leeftijd. Tot 20% van de ouders (vooral bij speelpleinwerking) wil oudere begeleiders. De overgrote meerderheid van ouders (over alle groepen heen) vindt het belangrijk dat begeleiders een cursus hebben gevolgd. 14% (vakantiekamp) tot 31% (speelpleinwerking) geeft aan daarin verandering te willen zien. Gekoppeld aan de verwachtingen ten aanzien van een begeleider, gaat het vooral over het omgaan met moeilijke situaties.

BRUIKBAARHEID

Jeugdwerk is voor ouders meer dan een plaats waar het enkel plezierig moet zijn. Het moet ook functioneel zijn. Twee zaken springen in het oog. Het item 'zelfstandig worden van het kind' en het item

'iets bijleren' scoren elk (onafhankelijk van leeftijd) 70% en meer. In het bijzonder werd door ouders met een migratieachtergrond jeugdwerk als plaats voor taalverwerving benadrukt. Naast deze educatieve functie onderschrijven ouders in belangrijke mate de meer maatschappelijke functie van jeugdwerk. In elke parallelversie is telkens om en bij de 75% van de ouders de mening toegedaan dat jeugdwerk een integratiefunctie heeft (cf. 'Jeugdwerk moet ervoor zorgen dat kinderen een plaats krijgen in onze maatschappij').

Daarbij aansluitend houdt 'begeleider zijn' voor sommige ouders meer in dan enkel activiteiten organiseren. Verhoudingsgewijs vinden meer ouders met een migratieachtergrond het belangrijk dat een begeleider iemand is waar een kind terecht kan met vragen. Daarbij rijst de vraag naar het hulpverlenende karakter van jeugdwerk. Hoewel het merendeel van de ouders het meezoeken naar hulp of een huisbezoek niet belangrijk vindt of daar neutraal tegenover staat, vindt 19% hulp (vooral ouders met een kansarmoede- of migratieachtergrond) en 28% een huisbezoek belangrijk. Daarnaast vindt 40% van de ouders met een kind in een jaarwerking het belangrijk dat een begeleider rekening houdt met de thuissituatie.

Vinden ouders jeugdwerk nuttig? Algemeen zien we een grote overtuiging dat jeugdwerk een zinvolle tijdsbesteding is (tot 94% bij ouders van deelnemers). De overgrote meerderheid van de ouders vindt jeugdwerk ook een zinvolle aanvulling bij de opvoeding van hun kind. Bij ouders van niet-deelnemers (vooral respondenten kansarmoedeachtergrond) en ouders zonder een jeugdwerkverleden, vallen de iets gematigder scores op. Dat sluit aan bij de discussie inzake de begrijpbaarheid van jeugdwerk.

In de vragenlijst werden enkele items opgenomen over diversiteit in het jeugdwerk. De overgrote meerderheid (90%) van de ouders vindt het belangrijk dat hun kind via jeugdwerkorganisaties in contact kan komen met een diversiteit aan achtergronden. Meer nog, voor een grote meerderheid van de ouders heeft jeugdwerk daarin een specifieke taak te vervullen. Zo is 75% van de ouders akkoord met de stelling dat jeugdwerk ervoor moet zorgen dat kinderen leren omgaan met mensen van diverse achtergronden. Opvallend is dat in de subgroepen jaarwerking en vakantiewerking telkens 33.3% van de ouders informatie wil over de groepssamenstelling. In de groep jaarwerking wordt dit verhoudingsgewijs vooral door ouders met kinderen in de jongste leeftijdsgroep beklemtoond.

Moet er meer diversiteit bij jeugdbegeleiders zijn? De items 'Ik wil meer begeleiders met dezelfde achtergrond als mijn kind', 'Ik wil meer begeleiders die dezelfde taal spreken als mijn kind' geven geen indicatie in die richting. Een beperkt aandeel ouders wil effectief meer begeleiders met dezelfde achtergrond als het kind of begeleiders die ook een andere taal spreken dan het Nederlands, maar de aantallen zijn heel klein. Ter nuancering wijzen we erop dat van de respondenten met een migratieachtergrond een groot aandeel in doelgroepspecifieke werkingen werd gerekruteerd.

Eerder bespraken we de kindgerichte insteek van de resultaten. Is jeugdwerk dan een plaats waar volwassenen geen rol hebben? De meningen zijn verdeeld. Ongeveer de helft ervaart jeugdwerk als een plaats weg van volwassenen. Tot 25% is hier niet mee akkoord. Aansluitend daarbij geeft telkens een kleine 14 tot 23% net deze overtuiging aan als reden om bijvoorbeeld niet actief te participeren, namelijk 'Ik help niet mee of ben niet aanwezig omdat ik niet vind dat volwassenen betrokken moeten zijn bij organisaties voor jeugd'. Tot 25% van de respondenten onderschrijft het belang dat jeugdwerk voor henzelf als ouder een sociale functie heeft: ze zien het als een plaats waar ze zelf als ouder in contact kunnen komen met andere ouders. Voor respondenten met migratieachtergrond stijgt dit tot zelfs tot 46%.

TOT SLOT

Globaal genomen kunnen we stellen dat de verwachtingen hoog liggen, maar dat de resultaten toch ook een zekere nuance aanbrenge. De diverse items die peilen naar verwachtingen ten aanzien van de organisatie, de begeleiders enzovoort worden in sterke mate belangrijk geacht. Polsend naar de mate waarin er effectief iets moet veranderen, zijn ouders gematigder. Slechts een beperkt aandeel ouders wil effectief verandering. Daaruit spreekt een groot vertrouwen in het jeugdwerk. De resultaten inzake ouderbetrokkenheid (cf. de rol die ouders willen opnemen in het jeugdwerk) bevestigen dat. Ouders erkennen de inspanningen die het jeugdwerk onderneemt en willen daarin geen controlerende rol opnemen. Ze onderschrijven als het ware het specifieke jeugd karakter van jeugdwerk: het is een plek van en voor hun kind.

Daarbij merken we evenwel op dat naast de relatieve tevredenheid over het jeugdwerk, de resultaten een groot potentieel aanduiden. Blijvende aandacht voor enkele bezorgdheden van ouders is daarbij cruciaal. Verandering niet noodzakelijk achten, kan wijzen op een zekere loyaliteit ten aanzien van de organisatie of de begeleiders of op een zekere berusting in de gang van zaken (bv. geen mogelijkheden tot verandering zien, 'ze doen hun best, ze doen wat ze kunnen'). Dat verklaart mogelijk ook het relatief groot aantal onbesliste ouders.

■ Reflecties en aanbevelingen

Ter afronding geven we op basis van de kwantitatieve en kwalitatieve ouderdata en de praktijkverhalen van de jeugdsector enkele reflecties en aanbevelingen mee.

BETAALBAARHEID MET KWALITEITSGARANTIE

De kostprijs blijkt voor veel ouders belangrijk, maar weegt niet door als drempel om deel te nemen. Uit de sterke kindgerichtheid in de resultaten kunnen we afleiden dat ouders bereid zijn een zekere kostprijs te betalen, zolang hun kind zich maar amuseert. Tegelijk rijzen een aantal vragen, onder meer door de meer uitgesproken verwachtingen bij vakantiewerkingen. Creëert een betalend, meer als 'opvang' gepercipieerd aanbod hogere eisen en verwachtingen naar kwaliteitsvereisten ten aanzien van het aanbod (bv. veiligheid, gebouwen)? Zijn ouders in jaarwerkingsen zich sterker bewust van de beperkte draagkracht en middelen van organisaties?

De onderzoeksresultaten dagen aanbieders uit blijvend in te zetten op de betaalbaarheid van het aanbod zonder in te boeten op de kwaliteit. We kunnen daarbij niet ongevoelig blijven voor een aantal contextfactoren waar organisaties afhankelijk van zijn. Denk bijvoorbeeld aan de tariefverhogingen van het openbaar vervoer die voor organisaties (onverwacht) grotere verplaatsingskosten met zich meebrengen, de regelgeving inzake veiligheid van infrastructuur, concurrentie tussen verschillende aanbieders, plaatsgebrek, enzovoort. Het stelt de vraag naar de rol van de **overheid** in bijvoorbeeld regelgeving en te subsidiëren werkingen om zodoende 'de kosten' en zo ook de uitsluiting van bepaalde ouders, en dus hun kinderen, te vermijden. Op **aanbiedersniveau** stelt zich de vraag naar een 'betere' afstemming van het aanbod (bv. timing van bekendmaking, begrenzing kostprijs enz.) Vanuit gezinsperspectief is het inplannen van de zomervakantie op een vroeg tijdstip in het jaar voor veel ouders niet haalbaar. Afspraken rond bekendmaking kunnen in die zin bijdragen tot een 'haalbare' combinatie gezin-arbeid/opleiding.

De discussie over de kostprijs werpt een aantal vragen voor **verder onderzoek** op. Weegt de kostprijs ook door in de keuze tot deelname van ouders? Is er verdere differentiatie naar aard van de vakantiecampen?

Welke motieven spelen een rol om voor een bepaald aanbod (naar thema of inrichter) te kiezen? Zijn er voor die motieven diverse oudergroepen te onderscheiden?

BEELDVORMING EN VERTROUWEN: VAN COMMUNICATIE NAAR CONTACT

De diverse praktijkverhalen en de ouderdata beklemtonen het belang van kennis en informatie en de rol van beide aspecten in de beeldvorming. Bij ouders van niet-deelnemers zijn de verwachtingen erg hoog en dat strookt niet altijd met het beeld dat de jeugdsector zelf voorstaat. Weten ouders wat kinderen doen in jeugdwerk? De uitgesproken behoefte aan meer informatie en contact, ook bij deelnemers van speelpleinwerking en vakantiecamp, stellen de **organisaties** voor bijzondere uitdagingen.

Vertrouwen scheppen (bv. zorgen van 'nieuwe' ouders wegnemen), ouders overtuigen van de meerwaarde van deelname aan het jeugdwerk en mogelijke 'foute' beelden en te hoge verwachtingen ten aanzien van het jeugdwerk doorprikken én niet in het minst ook de ouders van oudere leeftijdsgroepen blijven betrekken, vragen om reflectie en een doordachte aanpak inzake informatieoverdracht.

Ouders willen goed geïnformeerd worden, maar er zijn naargelang van de oudergroep, de informatiebehoefte en de werking verschillende werkvormen mogelijk en aangewezen. Sommige ouders wensen huisbezoeken, andere niet (bv. omwille van privacy). Huisbezoeken blijken ook niet steeds haalbaar omwille van de grootte van de groep of de draagkracht van de begeleiders. Facebook biedt mogelijkheden om ouders snel te informeren, maar stelt meer eisen aan beschikbaarheid en kan ouders uitsluiten. Telefonisch contact vraagt grondige reflectie over wat het geschikte contactmoment is. Wat met andere woorden voor de ene ouder- of begeleidersgroep werkt, schiet mogelijks voor de andere groep tekort. Communicatie is geen of-of verhaal. Niet één kanaal is zaligmakend. Het benutten van een diversiteit aan kanalen, afgestemd op de eigen werking én de ouders en hun kinderen, is aangewezen.

Daarbij is het voor aanbieders belangrijk voldoende aandacht te hebben voor wat bijvoorbeeld een activiteit juist inhoudt en gevoelig te blijven voor processen van beeldvorming. In de communicatie erkenning geven aan wat jeugdwerk kan betekenen voor het kind, herbergt potentieel om nieuwe ouders te bereiken. Dat jeugdwerk voor ouders ook functioneel is inzake opvoeding en ontwikkeling, vraagt extra aandacht. Het gaat er dan vooral om erkenning te geven aan het feit dat kinderen via deelname zelfstandig worden of in groep kunnen zijn, dat deelname hun taalbeheersing ten goede komt, enzovoort. Of met andere woorden: ouders 'warm maken' voor de educatieve functie van het jeugdwerk, die inherent is aan het jeugdwerk en veraf staat van formeel en gericht leren, is een aandachtspunt. Beeldvorming hoeft echter niet alleen op organisatieniveau worden aangepakt. Ook de **lokale en Vlaamse overheid** kunnen daar op inzetten.

Het lijkt ons zinvol dat jeugdwerkingen zich laten prikkelen om de huidige paden van schriftelijke en/of telefonische communicatie aan te vullen met proefondervindelijke kennismaking, waarbij ouders als het ware een 'jeugdwerkbad' krijgen. Door het 'proeven' van jeugdwerk kan een ouder veelal beter inschatten wat jeugdwerk is en wat ook de meerwaarde is. Informatie zorgt ook voor vertrouwen. Mogelijke werkvormen zijn contactdagen, ijsbrekersavonden, kampterrasmomenten, enzovoort. Dergelijke 'ontmoetingsmomenten' zijn niet onbelangrijk omdat ouders zelf ook aangeven dat ze het contact met andere ouders waarderen. De aangegeven bereidheid tot occasionele hulp of het zoeken naar een goede combinatie met het gezinsleven (cf. tijdsbesteding) biedt daarbij verder stof tot nadenken. Ouderactiviteiten waarbij tegelijk over de werking wordt gepraat, kennismakingsdagen voor ouders van vriendjes (al dan niet via de school) reiken verder dan ouders gebruiken als rekruteringskanaal. Het gaat erom ouders in te zetten als brug naar andere ouders en daarbij de rechtstreekse communicatie met de jeugdwerking en het begeleidersteam niet uit het oog te verliezen.

Meer algemeen pleiten we ervoor om in de werkingen mogelijkheden in te bouwen om impliciete en expliciete verwachtingen bloot te leggen en bespreekbaar te maken. Een evaluatie van de werking kan een eerste stap zijn. Het in dialoog gaan van begeleiders met ouders én kinderen over wat ze verwachten en hoe dit overeen stemt met hun ervaringen, gaat dieper. Dat vraagt dat werkingen hun blik naar binnen richten. Dat is tegelijkertijd een manier om aan de kwaliteit van hun aanbod te werken. Tegelijk laat het toe om de sterktes van de werking te benoemen. **Jeugdwerkondersteuners** kunnen impulsen geven om reflectie over dit thema op te zetten. Een algemene visie of de conceptuele lijnen over hoe om te gaan met ouders, zijn immers vaak op organisatieniveau al uitgezet. Het is echter relevant om verder door te denken over hoe organisaties die ouderlijke verwachtingen 'te zien' kunnen krijgen. Welke rollen wensen ouders op te nemen? Welke niet? Hoe zit het met willen en kunnen? Wat is voor ouders een haalbaar engagement? En wat vinden kinderen daar zelf van? Hoe matcht dit alles met de percepties van de begeleiders? En verder, hoe kan over eventuele mismatch een gesprek worden aangegaan? Hoe kom je als organisatie onzekerheden en drempels te weten? Hoe verhelderen organisaties wat ze zelf wel en niet willen of ook wat ze zelf wel en niet verwachten?

DESKUNDIGHEID EN KENNIS OPBOUWEN

Vanuit andere sectoren zijn denkoefeningen en expertise over hoe ouders te bereiken en de relatie met ouders optimaal te houden, uitgesproken aanwezig (bv. onderwijs, kinderopvang, welzijn). Vanuit het **lokale beleid en koepelorganisaties** zoals de VVSG, kunnen impulsen geboden worden om expertise-uitwisseling in het brede jeugdwerklandschap zelf (bv. doelgroepspecifiek en regulier jeugdwerk) én sectoroverstijgend (bv. OCMW, kinderopvang, onderwijs enz.) te bevorderen. We denken bijvoorbeeld aan intervisie over wat werkt, wat good practices zijn van (actieve) ouderwerkingen, werkvormen om de mogelijke inzet van

ouders in beeld te krijgen en te kunnen aanspreken. Hoe met deze 'partners' kan worden samengewerkt en afgestemd, vraagt verdere reflectie. Samenwerkingsverbanden op (boven)lokaal niveau zoals bijvoorbeeld de Huizen van het Kind (cf. regelgeving preventieve gezinsondersteuning) en brede school bieden mogelijks aanknopingspunten. Temeer omdat net in deze contexten ouders verondersteld worden een belangrijke sleutelpositie in te nemen (cf. belang van ouderparticipatie).

De onderzoeksbevindingen vragen in het bijzonder ook aandacht voor de opleiding van begeleiders. Ouders hebben zorgen over de omgang met hun kind. Dat een begeleider gepast kan ingrijpen, lijkt logisch, maar roept ook vragen op naar de draagkracht. Wat kan en mag je verwachten van een vrijwillig begeleider? Wat is minimum noodzakelijk bij de diversiteit aan begeleiders in een team? Moet elke begeleider geschoold worden in bijvoorbeeld diversiteit? Kunnen begeleiders onderling elkaar hierin versterken? Uit de kwalitatieve data komt uitgesproken naar voren dat het niet steeds haalbaar of zelfs wenselijk is dat alle vrijwilligers aan eenzelfde competentieprofiel voldoen. Hoofdbegeleiders of professionele jeugdwerkers kunnen de brug naar meer jonge of vrijwillige begeleiders maken. Dat vraagt evenwel van **organisaties** dat ze voortdurend, op concreet niveau, nadenken hoe dit gerealiseerd kan worden in het huidige takenpakket van een hoofdbegeleider. Er is immers meer nodig dan een algemene visie over de relatie ouders-jeugdwerk, een hoofdbegeleider heeft tijd en ruimte nodig om daar concreet vorm aan te kunnen geven.

Zonder een dwingend kader op te leggen, pleiten we voor voldoende zorg voor de basishouding van begeleiders. Dat kan bijvoorbeeld door op continue basis en zorgvuldig begeleiderscoachtrajecten uit te stippelen. Om de meerwaarde van vormingscursussen ten volle tot uitdrukking te laten komen, pleiten we voor nazorg in termen van opvolging tijdens de stage en trajectbegeleiding na de cursus. Ook voor begeleiders die geen cursus of vorming volgden, is het zinvol om pistes uit te tekenen die reflectie op het eigen handelen en 'kennis'overdracht vanwege bijvoorbeeld 'oudere' begeleiders bevorderen. Intervisiemomenten, maar ook ad hoc contextgerichte vormingen, kunnen daartoe impulsen aanreiken.

IDENTITEIT VAN HET JEUGDWERK?

Tot slot vragen de data verdere reflectie over de rol en identiteit van het jeugdwerk. Het onderzoek had tot doel het perspectief van ouders met kinderen die deelnemen en kinderen die niet deelnemen in kaart te brengen en dat inzake drempels, veranderingsvoorstellen en verwachtingen. Hoewel uit het onderzoek diverse aanbevelingen voor een beter contact en bereik van ouders voortvloeien, dienen zich ook dieperliggende vragen aan zoals: Wat is jeugdwerk? Voor wie en met welke finaliteit? Hoe verhouden de diverse jeugdwerkvormen (o.a. regulier en doelgroepspecifiek) zich tot elkaar?

12 LITERATUUR

- Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, afdeling Jeugd en VVJ** (2012). *Cijferboek Lokaal Jeugdbeleid 2011-2013*. Brussel.
- Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, afdeling Jeugd** (2014). *Landelijk georganiseerde jeugdverenigingen – Begrotingsjaar 2014*.
http://sociaalcultureel.be/jeugd/landelijk_gesubsidieerd.aspx
- Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, afdeling Jeugd** (2012). *Organisaties kansengroepen – begrotingsjaar 2012*.
http://sociaalcultureel.be/jeugd/proeftuinen_gesubsidieerd.aspx
- Boeraeve, A., & Van Rijn, M.** (2010). Werken aan ouderbetrokkenheid op school: 7 dimensies als leidraad voor een succesvolle aanpak. *Welwijs, 21*, 23-25.
- Bolt, A.** (2014). *Het gezin centraal. Handboek voor ambulante hulpverleners*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Bombaerts, G., Hillaert, W., & Coussée, F.** (2010). *Curieuzeneuzepastapot: diversiteit en toegankelijkheid in het jeugdwerk*. Gent: Academia Press.
- Bouwman, A., & van den Hout, T.** (2007). *Ouders in beeld. Verwachtingen van ouders over ouderbetrokkenheid*. Zoetermeer: Werkgroep Ouderbetrokkenheid.
- Bradt, L., Pleysier, S. Put, J., Siongers, J., & Spruyt, B.** (2014). *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 3 en de JOP-schoolmonitor 2013*. Leuven: Acco.
- Burny E., Hurtekant, J., Warreyn, P., & Roeyers, H.** (2010). Autisme en vrije tijd: Hoe toegankelijk zijn de Vlaamse jeugdverenigingen? *Signaal, 71*, 26-35.
- Calabrese Barton, A., Drake, C., Gustavo Perez, J., St. Louis, K., & George, M.** (2004). Ecologies of parental engagement in urban education. *Educational Researcher, 33*, 3-12.
- Centrum Kauwenberg.** (2002). *Projectverslag: Armoede en vrijetijdsbesteding voor kinderen en jongeren*. Antwerpen: Centrum Kauwenberg.
http://netwerktegenarmoedebe.webhosting.be/documents/Cultuur_dossier_Centrum-Kauwenberg_Vrijetijdsbesteding-voor-kinderen-en-jongeren.pdf
- Colpin, H. & Grietens, H.** (2000). *De gezinsopvoeding: Concepten en instrumenten [Online]*.
http://www.psy.kuleuven.ac.be/csp_cgp/logorapport.htm
- Coppens, E., Vanclooster, S., & Van Audenhove, C.** (2013). *Meer dan een Habbekrats. Onderzoek naar de sleutelementen in de werking van 7 jeugdwelzijnshuizen voor jongeren*. Leuven: Lucas, Centrum voor Zorgonderzoek & Consultancy.
- Corijn, E., Crivit, R., Loopmans, M., & Mathijssen, C.** (2014). De strijd om de (vrije) tijd. In: C. Mathijssen, M. Loopmans & R. Crivit (red.), *Kwetsbare vrije tijd? Uitdagingen voor emanciperend jeugdbeleid*, (pp. 27-38), Leuven: acco.

Coussée, F., & Jeffs, T. (2011). 'The bad, the worse and the funny. Toegankelijkheid bekeken vanuit de drie historische functies van het jeugdwerk', in F. Coussée & C. Mathijssen (Eds.), *Uit de marge van het jeugdbeleid. Werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren* (pp. 51-62), Leuven: Acco.

Coussée, F., Roets, G., Bouverne-De Bie, M., & Vettenburg, N. (2011). *Vrijtijdsbeleving van kinderen in armoede. Eindrapport*. Gent: Universiteit Gent, Vakgroep Sociale Agogiek.
http://www.kekidatabank.be/docs/Onderzoek/Roets_onderzoeksrapport.pdf

Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Method Approaches*. Thousand Oaks (CA): Sage Publications.

Cruyelinck, S., Heeren, P., & Jacobs, M. (2015). *Ouderparticipatie in jeugdwerking. (Project-onderwijs III)*. Brussel: Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen.

De Clus, T., Mudde, C., & Rogge, M. (2015). *Hoe professioneel moeten vrijwillige begeleiders zijn? (Projectonderwijs III)*. Brussel: Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen.

Decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid.
http://www.sociaalcultureel.be/jeugd/regelgeving_VJKB/2015_decreet-vernieuwdJKRB_gecoördineerd.pdf

De Droogh, L., & Lamote, F. (z.d.). *Veldanalyse jeugdwerk en sociaal-culturele praktijken*. Onderzoek in opdracht van Socius en Steunpunt Jeugd.
http://pure.hogent.be/portal/files/10346549/Offerte_Socius_definitief.pdf

De Haene, L. (2015). Evaluatie PWO-voorstel 'Ondersteuningskader relatie ouders – jeugdwerk.' Leuven: Educatie, Cultuur & Samenleving, KULeuven.

De Pauw, P., Vermeersch, H., Coussée, F., Vettenburg, N., & Van Houtte, M. (2010). *Jeugdbewegingen in Vlaanderen. Een onderzoek bij groepen, leiding en leden*. Brussel: Vlaams Ministerie van Cultuur, Jeugd, Sport en Media, Agentschap Sociaal- Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, afdeling jeugd.

De Pauw, P., Vermeersch, H., Cox, N., Verhaeghe, M., & Stevens, P. (2013). *Jeugdwerk met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. Een onderzoek bij werkingen, begeleiding en deelnemende jongeren*. Brussel: VIVES – UGent - Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, afdeling Jeugd.

Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, afdeling jeugd (2013). *Bestek ouders en het jeugdwerk*. Brussel: Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, afdeling jeugd.

De Ridder, K., & Vandercammen, M. (2008). *Jongeren en vrijetijdsbesteding. Onuitgegeven onderzoeksrapport*. Brussel: OIVO.

Dieussaert, K., Smits, D., & Goubin, E. (2011). *Onderzoek in de praktijk. Een gids voor praktijkgericht onderzoek*. Leuven: Acco.

Dom, L., Thirion, J., & De Clerck, W. (2014). *Ouderparticipatie als uitgangspunt. Samenwerken met ouders in de residentiële werking van de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning. Inspiratiebrochure voor de residentiële jeugdhulp*. Antwerpen: Karel de Grote-Hogeschool.

Emmelkamp, R. (2004). *Een veilig avontuur: alledaagse plaatsen en vrijetijdsbesteding in de verhalen van jongeren en ouders*. Universiteit van Amsterdam.

Engelen, M., & Nys, K. (2014). *Draaiboek Thuiscompagnie. Versterkende en verbindende gezinszorg in kwetsbare gezinnen*. Hasselt: De deputatie van de provincieraad van Limburg, Directie Welzijn, Cluster Samenleving, S-ement.

Epstein, J.L. (1995). School/Family/Community Partnerships: Caring for the Children we Share. *Phi Delta Kappa*, 76, 701-712.

Forum Overvecht. Participatieladder ouderbetrokkenheid (z.d.).

http://www.cultuurplein.nl/sites/default/files/forum_overvecht.pdf

Gatz, S. (2014). *Beleidsnota Jeugd 2014-2015*. Brussel: Vlaams Minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel. http://www.sociaalcultureel.be/jeugd/beleidsdocumenten_doc/beleidsnota_jeugd2014-2019.pdf

Hagenaars, A.J.M., de Vos, K., & Zaidi, M.A. (1994). *Poverty Statistics in the Late 1980s: Research Based on Micro-data*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Hambach, E., & Vanleene, E. (2007). *Ondersteuning in het vrijwilligerswerk(veld). Een kwalitatief en verkennend onderzoek*. Antwerpen: Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk vzw.

<http://www.vrijwilligersweb.be/downloads/vsvwrapporondersteuning07.pdf>

Haudenhuyse, R., & Theeboom, M. (2012). Sport, jongeren en maatschappelijke kwetsbaarheid: een sportpedagogisch onderzoek. *Welwijs*, 23(3), p.18-21.

Hedebouw, G. (2013). *Naar een nieuw organisatiemodel voor de opvang en vrije tijd van basisschoolkinderen in Vlaanderen. Bevraging van de actoren. Onderzoek in opdracht van Kind en Gezin*. Leuven: HIVA – KULeuven.

<http://www.kindengezin.be/img/organisatiemodelopvangbasisschoolkinderenvl.pdf>

Hennessy, E., & Donnelly, M. (2005). *After-School Care in Disadvantaged Areas: the perspectives of children, parents and experts. Combat Poverty Agency Working Paper Serie 05/01*. Dublin: Combat Poverty Agency.

http://www.combatpoverty.ie/publications/workingpapers/2005-01_WP_AfterSchoolCare.pdf

Hillaert, I., De Ceuster, E., Dehertogh, B., & Maelstaf, H. (2008). *Blloeiend en divers: Allochtoon jeugdwerk. Een beleidsvoorbereidend onderzoek naar allochtoon jeugdwerk in opdracht van de Provinciale Jeugddienst Antwerpen*. Antwerpen: Artesis Hogeschool- Sociaal Werk.

Hoogewys, A., De Grave, H., Van Ham, P., & Van de Velde, G. (2013). *Perinatale ondersteuning van kansarme gezinnen: wat er is en wat er nodig is*. Brussel: Koning Boudewijnstichting.

Hubeau, B., & Parmentier, S. (1991). *"Preadvies: Rechtshulp", Aanbevelingen voor het armoedebestrijdingsbeleid 1990- 1991, Derde verslag Interdepartementale Commissie voor de Armoedebestrijding*. Brussel, Staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke emancipatie, 57-81.

Jans, M., & De Backer, K. (2001). *Jeugd(werk) en maatschappelijke participatie. Elementen voor een praktijktheorie*. Brussel: JEP.

- Jehoel-Gijsbers, G.** (2009). *Kunnen alle kinderen meedoen?: Onderzoek naar de maatschappelijke participatie van arme kinderen*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Kieckens, L.** (2007). *Jeugdwerk vanuit het perspectief van ouders die in armoede leven*. [scriptie o.l.v. Filip Coussée]. Gent: Universiteit Gent, Faculteit Psychologie en pedagogische wetenschappen.
- Lahyani, L., Mommerency, B., Sterckx, I., & De Roover, Y.** (2015). *Ouders en jeugdwerk: ouders. (Projectonderwijs III)*. Brussel: Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen.
- Lambrechts, J., & Van Crombrugge, H.** (2013). *Ouders & clubs: één doel. Ouderbetrokkenheid stimuleren in jeugdsport*. Brussel: Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen –HUB.
- Latré, S.** (6 maart 2013). *Persoonlijke communicatie via e-mail*.
- Lenaers, S., & Zanoni, P.** (2013). *Buitenschoolse kinderopvang en vrijetijdsbesteding in Vlaanderen. Gebruik en deelname, evaluatie, behoeften en attitudes. Onderzoek in opdracht van Kind & Gezin*. Hasselt: SEIN Universiteit Hasselt. <http://www.kindengezin.be/img/bko-en-vrijetijdsbesteding-in-vl2013.pdf>
- Loose, M., Gijssels, C., Dujardin, A., & Marée, M.** (2007). *De meting van het vrijwilligerswerk in België. Kritische analyse van de statistische bronnen met betrekking tot het vrijwilligerswerk in België. Onderzoek in opdracht van de Koning Boudewijnstichting, uitgevoerd door het Hoger Instituut voor de Arbeid van de K.U.Leuven en het Centre d'Economie Sociale de l'ULg*. Brussel: Koning Boudewijnstichting.
- Meire, J.** (2011). *Vrije tijd tussen de school(m)uren*. Brussel: Kind en Samenleving.
- Meire, J., Berten, H., Van Breda, L., Dekeyser, P., Schaubroeck, K., & Piessens, A.** (2015). *Speelpleinwerkingen in Vlaanderen en Brussel. Een onderzoek bij kinderen, begeleiding en verantwoordelijken*. Brussel: Onderzoekscentrum Kind & Samenleving vzw - Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, afdeling Jeugd.
- Michiels, M., Van Looy, T., Van den Bossche, K., Fraweel, I., Colpaert, T., & De Witte, M.** (2014). *Projectbundel: Participatiemogelijkheden van kansarme gezinnen aan het vrijetijdsaanbod*. Brussel: Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen.
- Moore, D. S., & McCabe, G. P.** (1997). *Statistiek in de praktijk*. Schoonhoven: Academic Service.
- Morgan, D.** (1999). *The Focus Group Guidebook*. California: Sage Publications.
- Morreel, E., Van Avermaet, P., & Vanderlinde, R.** (2012). *Ouderbetrokkenheid in ontwikkelingsperspectief*. Gent: Steunpunt Diversiteit & Leren in opdracht van de Vlaamse Gemeenschapscommissie en Onderwijscentrum Brussel.
http://www.steunpuntdiversiteitleren.be/sites/default/files/Eindrapport%20vooronderzoek%20ouderbetrokkenheid%20Brussel_0.pdf
- Mortelmans, D., Van Assche, V., & Ottoy, W.** (2002). *Fijngehakt en voor u opgediend: tieners en vrije tijd*. Antwerpen: Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen. Departement Sociologie & Jeugddienst Stad Antwerpen.
- Nell, P.** (2015). *Evaluatie PWO-voorstel 'Ondersteuningskader relatie ouders – jeugdwerk'*. Schaarbeek: KAJ vzw.

Nys, K. (2014). *Staten-Generaal Opvang en Vrije Tijd van Schoolkinderen. Eindrapport werkgroep 2. Kwaliteit. (gepresenteerd op de Staten-Generaal Opvang en Vrije Tijd van Schoolkinderen, Brussel, 24 April 2014)*

<http://www.kindengezin.be/img/5bwerkgroep2eindrapportdef.pdf>

Nys, K. (2013). Crisis en maatschappelijke kwetsbaarheid vanuit het perspectief van gezinnen. In: F. Laporte, & L. De Clercq, *Kinderrechtenforum 9/2013. De impact van de crisis op kinderen en jongeren (pp.41-59)*. Gent: Kinderrechtencoalitie Vlaanderen vzw.

Ontwerp van decreet houdende de organisatie van preventieve gezinsondersteuning

<http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2012-2013/g2131-4.pdf>

Opvoedingswinkels in cijfers. Werkingsjaar 2011. (2012). Brussel: Kind & Gezin – EXPOO.

<http://www.kindengezin.be/img/Rapport-OW-cijfers-2011.pdf>

Samyn, D. (z.d.). *Ouderbetrokkenheid – Ouderparticipatie. ESF-project Omig.* Brussel: Departement Onderwijs en Vorming – Dienst Beroepsopleiding.

http://www.ond.vlaanderen.be/dbo/projecten/projecten_OMIG.htm

Samaey, S., & Vettenburg, N. (2007). *Eindrapport: ontwikkeling van een instrument 'betrokkenheid van ouders bij het onderwijs'. [Onuitgegeven rapport].* Gent: UGent.

Sannen, L., & Demeyer, B. (2003). *Drempels naar welzijnsvoorzieningen: de cliënt aan het woord. Literatuurstudie en diepte-interviews bij kansarmen en etnisch-culturele minderheden.* Leuven: KULeuven- Hoger instituut voor de Arbeid.

Schoupe, L., De Visscher, K., & Van de Walle, I. (2014). *Verbinding in de vrije tijd, netwerken tussen jeugdwerk en gezinnen in armoede.* Brussel: Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen – DEMOS vzw en VVJ vzw

http://www.sociaalcultureel.be/jeugd/publicaties/armoedeprojecten_verbinding_vrijetijd.pdf

Sim, J. (1998). Collecting and analysing qualitative data: issues raised by the focus group. *Journal of Advanced Nursing*, 28(2), 345-352.

Slocum, N. (2006). *Participatieve methoden. Een gids voor gebruikers. Methode: Focusgroep.* Brussel: Koning Boudewijnstichting en het Vlaams Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Aspectenonderzoek (viWTA).

http://www.kbs-frb.be/uploadedFiles/KBS-FRB/Files/NL/PUB_1599_Methode_8_Focusgroep.pdf

Smit, F., Driessen, G., Sluiter, R., & Brus, M. (2007). *Ouders, scholen en diversiteit. Ouderbetrokkenheid en –participatie op scholen met veel en weinig achterstandsleerlingen.* Nijmegen: ITS-Radboud Universiteit Nijmegen.

http://www.oudersbijdeles.nl/download/.../Ouders_scholen_en_diversiteit1.pdf

Smits, W. (2004). *Maatschappelijke participatie van jongeren. Bewegen in de vrijetijds-, sociale en culturele ruimte. Eindverslag van het PBO 99A/14/85.* Brussel: VUB, Onderzoeksgroep TOR.

Trussel, D.E., & Shaw, S.M. (2012). Organized Youth Sport and Parenting in Public and Private Spaces. *Leisure Sciences: An Interdisciplinary Journal*, 34(5), 377-394.

- Van de Walle, T.** (2011). *Jeugdwerk en sociale uitsluiting: de toegankelijkheidsdiscussie voorbij?*. Gent: Academia press.
- Van der Gaag, R., Gilsing, R., & Mak, J.** (2013). *Participatie in zicht. Gemeenten, jeugdigen, ouders en jeugdzorgcliënten in de transitie jeugdzorg*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
http://www.verwey-jonker.nl/doc/jeugd/2872_Participatie-in-zicht.pdf
- Van der Wolf, K.** (2006) *Probleemouders en de school: een onderontwikkeld terrein*. Utrecht: Hogeschool Utrecht.
- Van Gils, J., & Willekens, T.** (2010). *Belevingsonderzoek bij kinderen en jongeren die in armoede leven. Deel 2: De beleving van kinderen die leven in armoede in Vlaanderen*. Meise: Onderzoekscentrum Kind en Samenleving.
- Van Gils, N.** (2008). *De beleving en motivatie van animatoren in het speelpleinwerk. [Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van licentiaat in de pedagogische wetenschappen, afstudeerrichting sociale agogiek, o.l.v. dr. Filip Coussée]*. Gent: Pedagogische wetenschappen: Sociale agogiek.
- Van Leest, R.** (2012). *Nu, voor later. Een onderzoek naar de zingevende betekenis van generativiteit*. [Afstudeeronderzoek]. Utrecht: Universiteit voor Humanistiek.
<http://igitur-archive.library.uu.nl/human/2012-0913-200532/RalphvanLeestscriptie.pdf>
- Van Leeuwen, K., Colpin, H., Vanderfaillie, J., Nys, K., Groenez, S., & Meurs, P.** (2012). *Overzicht onderzoeksinstrumenten voor uitkomst- en procesdimensies*. [Intern document]. Leuven: KULeuven, HIVA-KULeuven, VUB en HUB.
- Van Petegem, P.** (2010). *De participatiebarometer. Ontwikkeling van een instrumentarium voor het meten van leerkracht- en ouderparticipatie*. Leuven: Acco.
- Van Regenmortel, T.** (2011). *Lexicon van empowerment*. Marie Kemphuis Lezing. Utrecht: Marie Kemphuis Stichting.
- Vanduynslager, L.** (2010). *Kwalitatief praktijkonderzoek naar de werking en betekenis van lokale netwerken ter bevordering van de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede*. Brussel: Demos vzw.
- Vaughn, S., Schumm, J.S., & Sinagub, J.** (1996). *Focus group interviews in education and psychology*. California: Sage Publications.
- Verhoeven, J.C., Devos, G., Stassen, K., & Warmoes, V.** (2003) *Ouders over scholen*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant.
- Vermeersch, L., & Vandenbroecke, A.** (2010). *Het deelnemers- en participatieprofiel van participanten aan het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Onderzoek in opdracht van SoCiuS, Steunpunt voor Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk vzw. Met de steun van de Vlaamse Overheid, Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media*. Leuven: KULeuven - Hoger instituut voor de Arbeid.
- Vermeulen, S., & Teller, M.** (2010). *Participatie van kinderen en jongeren in armoede. Lessen uit de praktijk*. Brussel: Koning Boudewijnstichting.

Vettenburg, N., Deklerck, J., & Siongers, J. (red.). (2010) . *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 2*. Leuven, Acco.

Voor- en nadelen van focusgroepen. (2011).

<http://associatie.kuleuven.be/altus/seminaries/1112/131011/focusgroepen.pdf>

VRIND 2013. Vlaamse Regionale Indicatoren. (2013). Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering.

Walravens, S. (2014). *Staten-Generaal Opvang en Vrije Tijd van Schoolkinderen. Beleidsaanbevelingen en verantwoording.* Brussel: Kind en Gezin.

<http://www.kindengezin.be/img/beleidsaanbevelingen-en-verantwoordingdef.pdf>

Werken met steekproeven en generaliseren (z.d.).

<http://studion.fss.uu.nl/Bouwstenenonline/2c2werkenmetsteekproeven.doc>

BIJLAGEN

De onderstaande aanvullende tabellen bij de responsverdelingen zijn terug te vinden op www.jeugdbeleid.be

Bijlage 1: Drempels deelname naar leeftijd

Bijlage 2: Drempels deelname naar kansarmoedeachtergrond

Bijlage 3: Drempels deelname naar migratieachtergrond

Bijlage 4: Drempels deelname naar jeugdwerkverleden

Bijlage 5: Beïnvloedingspersonen deelname naar leeftijd

Bijlage 6: Beïnvloedingspersonen deelname naar kansarmoedeachtergrond

Bijlage 7: Beïnvloedingspersonen deelname naar migratieachtergrond

Bijlage 8: Beïnvloedingspersonen deelname naar jeugdwerkverleden

Bijlage 9: Redenen tot deelname naar leeftijd

Bijlage 10: Redenen tot deelname naar kansarmoedeachtergrond

Bijlage 11: Redenen tot deelname naar migratieachtergrond

Bijlage 12: Redenen tot deelname naar jeugdwerkverleden

Bijlage 13: Functie jeugdwerk naar leeftijd

Bijlage 14: Functie jeugdwerk naar kansarmoedeachtergrond

Bijlage 15: Functie jeugdwerk naar migratieachtergrond

Bijlage 16: Functie jeugdwerk naar jeugdwerkverleden

Bijlage 17: Opdracht jeugdwerk naar leeftijd

Bijlage 18: Opdracht jeugdwerk naar kansarmoedeachtergrond

Bijlage 19: Opdracht jeugdwerk naar migratieachtergrond

Bijlage 20: Opdracht jeugdwerk naar jeugdwerkverleden

Bijlage 21: Verwachtingen ten aanzien van een (jeugd)organisatie naar leeftijd

Bijlage 22: Verwachtingen ten aanzien van een (jeugd)organisatie naar kansarmoedeachtergrond

- Bijlage 23:** Verwachtingen ten aanzien van een (jeugd)organisatie naar migratieachtergrond
- Bijlage 24:** Verwachtingen ten aanzien van een (jeugd)organisatie naar jeugdwerkverleden
- Bijlage 25:** Verwachtingen ten aanzien van een begeleider naar leeftijd
- Bijlage 26:** Verwachtingen ten aanzien van een begeleider naar kansarmoedeachtergrond
- Bijlage 27:** Verwachtingen ten aanzien van een begeleider naar migratieachtergrond
- Bijlage 28:** Verwachtingen ten aanzien van een begeleider naar jeugdwerkverleden
- Bijlage 29:** Verwachtingen ten aanzien van een begeleider in relatie tot gezin naar leeftijd
- Bijlage 30:** Verwachtingen ten aanzien van een begeleider in relatie tot gezin naar kansarmoedeachtergrond
- Bijlage 31:** Verwachtingen ten aanzien van een begeleider in relatie tot gezin naar migratieachtergrond
- Bijlage 32:** Verwachtingen ten aanzien van een begeleider in relatie tot gezin naar jeugdwerkverleden
- Bijlage 33:** Ouderlijke verwachtingen ten aanzien van betrokkenheid naar leeftijd
- Bijlage 34:** Ouderlijke verwachtingen ten aanzien van betrokkenheid naar kansarmoedeachtergrond
- Bijlage 35:** Ouderlijke verwachtingen ten aanzien van betrokkenheid naar migratieachtergrond
- Bijlage 36:** Ouderlijke verwachtingen ten aanzien van betrokkenheid naar jeugdwerkverleden
- Bijlage 37:** Motieven betrokkenheid niet aanwezig zijn naar leeftijd
- Bijlage 38:** Motieven betrokkenheid niet aanwezig zijn naar kansarmoedeachtergrond
- Bijlage 39:** Motieven betrokkenheid niet aanwezig zijn naar migratieachtergrond
- Bijlage 40:** Motieven betrokkenheid niet aanwezig zijn naar jeugdwerkverleden
- Bijlage 41:** Motieven betrokkenheid niet meehelpen naar leeftijd
- Bijlage 42:** Motieven betrokkenheid niet meehelpen naar kansarmoedeachtergrond
- Bijlage 43:** Motieven betrokkenheid niet meehelpen naar migratieachtergrond
- Bijlage 44:** Motieven betrokkenheid niet meehelpen naar jeugdwerkverleden
- Bijlage 45:** Aspecten betrokkenheid informatie naar leeftijd
- Bijlage 46:** Aspecten betrokkenheid informatie naar kansarmoedeachtergrond
- Bijlage 47:** Aspecten betrokkenheid informatie naar migratieachtergrond
- Bijlage 48:** Aspecten betrokkenheid informatie naar jeugdwerkverleden

- Bijlage 49:** Aspecten betrokkenheid meebeslissen naar leeftijd
- Bijlage 50:** Aspecten betrokkenheid meebeslissen naar kansarmoedeachtergrond
- Bijlage 51:** Aspecten betrokkenheid meebeslissen naar migratieachtergrond
- Bijlage 52:** Aspecten betrokkenheid meebeslissen naar jeugdwerkverleden
- Bijlage 53:** Aspecten betrokkenheid meehelpen naar leeftijd
- Bijlage 54:** Aspecten betrokkenheid meehelpen naar kansarmoedeachtergrond
- Bijlage 55:** Aspecten betrokkenheid meehelpen naar migratieachtergrond
- Bijlage 56:** Aspecten betrokkenheid meehelpen naar jeugdwerkverleden
- Bijlage 57:** Wens tot verandering naar leeftijd
- Bijlage 58:** Wens tot verandering naar kansarmoedeachtergrond
- Bijlage 59:** Wens tot verandering naar migratieachtergrond
- Bijlage 60:** Wens tot verandering naar jeugdwerkverleden

Colofon

Het onderzoeksrapport “Ouders en jeugdwerk. Ervaringen en verwachtingen van ouders over deelname en betrokkenheid bij jeugdwerk” is een uitgave van de afdeling Jeugd van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media.

OPDRACHTNEMER

Kenniscentrum Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen (Odisee), in samenwerking met de onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek (KULeuven)

ONDERZOEKSTER

Evelyn Morreel (Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen, Odisee)

ONDERZOEKSLEIDING

Dr. Kristien Nys (Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen, Odisee)

Prof. dr. Karla Van Leeuwen (Onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek, KULeuven)

KLANKBORDGROEP

Filip Coussée (UGent), Trees De Bruycker (Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media), Kathleen Emmerly (Kenniscentrum HIG, Odisee), Hannelore Hooyberghs (Kindervreugd/ VDS), Miet Neyens (De Ambrassade), Diederik Vancoppenolle (Kind en Gezin), Merijn Vandegeuchte (Chiro), Annelore Vandereecken (UGent, onderzoekster), Dirk Vangrembergen (vzw Jong), Kaï Van Nieuwenhove (VVJ), Toon Vanotterdijk (vervanging van Miet Neyens, De Ambrassade), Stephanie Vermeiren (afdeling Jeugd), Stijn Verbeure (Free-Time)

EINDREDACTIE

Lieve Caluwaerts en Krista Van Santen (afdeling Jeugd)

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Johan Van Gaens (afdeling Jeugd)

VORMGEVING

Femke Vanbelle

www.femkevanbelle.be

FOTO'S

Erik Van Cauter (afdeling Jeugd)

DRUK

Digitale drukkerij Vlaamse overheid

OPLAGE

300 exemplaren

WETTELIJK DEPOTNUMMER

D/2016/3241/013

REFERENTIE

Morreel, E., Nys, K., & Van Leeuwen, K. (2016). Ouders en jeugdwerk. Ervaringen en verwachtingen van ouders over deelname en betrokkenheid bij jeugdwerk. Onderzoek in opdracht van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, afdeling Jeugd. Brussel: Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, afdeling Jeugd.

